ISSN 1814—4357

Дачникам садівникам городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

Дім · Сад · Город

Передплатний індекс 74142 №9 вересень 2010

Момордика – гостя з тропіків

Суниця сорту Альбіон

Як правильно напоїти коня

Дім • САД • ГОРОД

Ось і закінчується літній сезон. Не за горами осінь – переломний момент між літом і зимою. У цей час ще буде йти збір останнього врожаю та закладання його на тривале зберігання, повним ходом готуватиметься садочок та ділянка до зустрічі зимових холодів. Це вдала пора, коли треба починати готуватися до нового сезону: омолодити садочок, придбати новий насіннєвий матеріал, садово-городній інвентар та засоби захисту від шкідників. Це час для обміну досвідом між однодумцями, отримання консультацій та порад з перших вуст відповідних фахівців. Як кажуть, і себе показати, і чужому навчитися.

Отже, колективне підприємство "Дім, сад, город" та редакції журналів "Дім, сад, город", "Пасіка", "Квіти України", "Виноград. Вино", "Календар садівника і городника", "Будьмо здорові", "Туризм сільський зелений", "Чумацький шлях" та "Яблунька" запрошують садівників, городників, квітникарів, пасічників, виноградарів, забудовників, любителів історії рідного краю та сільського зеленого туризму; шанувальників здорового способу життя до участі на стенді "Дім, сад, город" спеціалізованої виставки-ярмарку "САД. ГОРОД. УРОЖАЙ – 2010".

Тематичні розділи :

- Практичний та науковий потенціал у галузі садівництва, овочівництва, виноградарства, бджільництва, здорового способу життя та розвитку несільськогосподарських видів діяльності у селі.
- Технології вирощування. Органічні та натуральні продукти: органічне сільське господарство, гастрономія, натуральна косметика, фітопрепарати.
- Садівництво і овочівництво: селекція, агрохімія, посадковий матеріал, насіння і декоративні рослини.
- Продукція плодоовочівництва.
- Квіти та квітникарство. Флористика. Ландшафт і дизайн.
- Особисті селянські та фермерські господарства.
- Міні-техніка, садово-городній та господарський інвентар. Обладнання для переробки сільськогосподарської продукції.
- Малі архітектурні форми: лазні, сауни, басейни. Екологічні будинки: збірні будинки: дерев'яні, фінські, зруби, каркасно-щитові, будівельні та оздоблювальні матеріали.
- Альтернативні види енергії.
- Системи водоочищення та опалення.
- Захист навколишнього середовища та утилізація сміття.
- Предмети інтер'єру, екологічні меблі.
- Пивоварні, коптильні.
- Кухонна техніка, посуд, інструменти тощо.
- Народні вироби та сувенірна продукція.
- Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, центри дорадчих послуг, громадські організації.
- Міжнародні та українські проекти, благодійні організації.
- Спеціалізована література.

У програмі організаторів стенду передбачається проведення семінарів, консультацій та обмін досвідом з питань, які будуть формуватися за вашими листами. Просимо на нашу адресу направляти ваші пропозиції щодо цих питань, але не пізніше 15 вересня 2010 р.

На постійних і активних читачів та партнерів чекають приємні сюрпризи.

Також запрошуємо взяти участь у роботі експозиції "Дім, сад, город". Заявки на участь приймаються від фізичних та юридичних осіб до 01.10.2010 р.

Вартість участі становить;

- 15 грн за 1 кв метр необладнаної відкритої площі за добу;
- від 120 грн за 1 кв метр необладнаної закритої площі (у павільйоні) за весь період роботи виставки;
- від 240 грн за 1 кв метр обладнаної (експозиційний стенд) площі;
- виставковий збір становить 400 грн;
- надаються послуги щодо додаткового обладнання та меблів, нестандартного виставкового обладнання, художнього оформлення стендів, роботи обслуговуючого персоналу, транспортних послуг.

Вказані ціни не включають податок на додану вартість (20%) та податок на рекламу (0,5%).

За умов оплати до 1 вересня 2010 року постійним читачам та партнерам колективного підприємства надаватимуться знижки.

Контакти організатора експозиції "Дім, сад, город":

КП "Редакція журналу "Дім, сад, город" (на конверті зазначати "виставка ДСГ")
03680, м. Київ, вул.Академіка Заболотного, 19 або 04209, м.Київ, а/с 4, Васильєву В.П.
тел/факс (044) 223-38-17, 222-93-17, (067) 252-10-12
e-mail: vgt@i.com.ua
www.dimsadgorod.com
Керівник проекту Васильєв Володимир Павлович

Зберігання картоплі

Для зберігання бульб картоплі застосовують диференційований режим, який поділяють на чотири періоди:
- лікувальний;
- охолодження;
- основний;
- весняний.

Як відомо, бульби картоплі мають здатність за певних умов загоювати неглибокі механічні пошкодження. Тому для травмованих бульб перед закладанням на зберігання застосовують так званий "лікувальний" період. Цей період буває різним за тривалістю і залежить насамперед від травмованості та захворюваності бульб. Здорові бульби відразу можна виводити в основний режим, і це забезпечує тривале зберігання. Пошкоджені й хворі бульби за низької температури (+2–5°С) залишаються хворими, пошкодження у них не заростають, під кінець зберігання вони повністю втрачають якість. Якщо бульби тримають на сонці, то пошкоджені місця не загоюються, а просто засихають. Тому проводити лікувальний період слід під солом'яним укриттям, а якщо продовольча картопля зберігається у сховищі – стежити за параметрами повітря, насамперед за тим, щоб вологість його не була низькою.

У цей період виявляють також ушкодження бульб фітофторозом. Зазвичай, симптоми захворювання проявляються через 7–10 днів. На хворих бульбах утворюються заглиблення овальної форми з характерним свинцевим відтінком; на зрізі уражена тканина має бурий колір.

Специфічним прийомом підвищення лежкоздатності насіннєвої картоплі є її озеленення. Його проводять на розсіяному світлі в суху погоду: картоплю розсипають шаром у 1–2 бульби, недалеко від сховища. Необхідна кількість соланіну накопичується в тканинах через 3–5 днів, упродовж яких бульби треба перекидати, щоб процес відбувався рівномірно. Потрібно пам'ятати, що озеленення можливе тільки при закладанні на зберігання відкаліброваної насіннєвої картоплі.

У лікувальний період після збирання та сортування бульби зберігають за температури +15–18°С, відносної вологості повітря 95% і вільному доступу кисню. В разі наявності активного вентилювання насип провітрюють 5-6 разів на добу по 30 хв. За 10 діб бульби підсушуються, а пошкодження загоюються.

Період охолодження, або поступового виведення в основний режим, як і лікувальний, передбачає активне вентилювання. Проте, якщо в лікувальний період вентилювання зазвичай здійснюють цілодобово, то в цей період лише тоді, коли температура навколишнього середовища нижча за температуру картоплі. Відносна вологість повітря в цей час переважно висока, оскільки вентилювання проводять уночі, коли температура повітря нижча ніж удень. У цей період температуру в масі картоплі слід знижувати на 1°С за добу. Інтенсивніше охолодження призведе до відпотівання бульб і фізіологічних розладів; повільніше – до надмірних втрат сухої речовини в процесі дихання і раннього проростання.

Основний період, залежно від сорту, триває 140–230 днів. Температура в цей час становить +1–6°С і залежить від сорту. Бульби ранньостиглих сортів рекомендують зберігати за температури +1,5–2°С, пізньостиглих – +5–6°С. Однак оптимальна температура зберігання бульб в основний період значно залежить від сорту. Насіннєву картоплю зберігають за нижчих температур. Підвищення і коливання температури значно збільшує втрати. Крім того, з підвищенням температури зберігання знижується вміст крохмалю, цукру, вітамінів.

Лежкість картоплі суттєво залежить від вологості повітря у сховищі. В основний період зберігання оптимальною є відносна вологість повітря в межах 90–95%, проте допускається тимчасове зниження її до 85%. При відносній вологості нижче 80 % бульби втрачають тургор. Небажане і підвищення відносної вологості понад 97%, бо найменші зміни температури призводять до конденсації вологи на продукції.

Період вимушеного спокою настає тоді, коли бульби знаходяться у кінці спокою, тобто вони здатні проростати, але цьому перешкоджають низькі плюсові температури. Картоплю будь-якого цільового призначення зберігають, запобігаючи проростанню. Для подальшого використання картоплю насіннєвого призначення швидко озеленюють і дають змогу утворитися на світлі нормальним зеленим росткам. При зберіганні бульб продовольчого призначення температуру ще знижують, а за тиждень до використання утеплюють.

Найпоширеніші хвороби картоплі під час зберігання

Фузаріоз, або суха гниль

Збудниками хвороби є гриби роду *Fusarium*. Найшвидше вони уражають бульби підв'ялені, переохолоджені, механічно пошкоджені, а також уражені іншими хворобами чи шкідниками. Зазвичай, фузаріоз проявляєть-

ся через 2–3 місяці після збирання врожаю. На бульбах з'являються трохи вдавлені сіро-бурі плями, які потім збільшуються та вкриваються білим, жовтим чи рожевим нальотом. Шкірка в уражених місцях зморщується, виникають характерні складки. Бульби стають трухлявими, сухими, часто всередині утворюються порожнини, заповнені білим міцелієм гриба.

Збудники хвороби найчастіше потрапляють у сховища (підвали) разом із бульбами на прилиплій до них землі. Вони можуть там зберігатися тривалий час, особливо якщо приміщення не підготували належним чином перед засипанням нового врожаю. Сприяють розвитку хвороби високі вологість та температура повітря. Дуже небезпечними є різкі коливання температури та вологості повітря у сховищі під час зберігання.

Як захистити бульби?

- на тривале зберігання закладати тільки здорові, без механічних пошкоджень та вчасно зібрані бульби;
- не допускати переохолодження чи самозігрівання картоплі під час збирання, транспортування та зберігання;
- насіннєву картоплю перед закладанням у підвали краще озеленити протягом 7–10 днів. Соланін, що утвориться під дією світла, запобігатиме розвитку хвороби;
- не допускати відпотівання верхнього шару картоплі. Для цього на початку зберігання, коли бульби дихають найінтенсивніше, можна накрити їх шаром сухої соломи, але потім (через 3–4 тижні) її потрібно замінити. Стійкі проти відпотівання коренеплоди столового буряка, тому часто їх насипають зверху на картоплю шаром 20–30 см;
- у зимовий період не рекомендують перебирати та сортувати картоплю, оскільки це призводить до її травмування й поширення хвороби на здорові бульби. Хворі бульби видаляють.

Фітофтороз

Збудником хвороби є гриби роду *Fhytophthora*. Хвороба проявляється ще під час вегетації картоплі, особливо масово уражує рослини в роки з великою кількістю опадів та вологим повітрям наприкінці їхньої вегетації. Досліджено, що частіше хворіють бульби, які знаходяться близько до поверхні та погано підгорнуті. Через 14–20 днів на них з`являються бурі чи сіруваті плями, тверді на дотик. Якщо розрізати таку бульбу, під цими плямами тканина матиме бурий колір у вигляді язичків.

Розвитку хвороби сприяє підвищена температура повітря у сховищі. І ще важлива деталь: **під час зберігання хвороба розвивається тільки в межах ураженої бульби.**

Як захистити бульби?

- для запобігання розвитку фітофторозу вирішальне значення має сортування картоплі перед закладанням її на тривале зберігання. Краще його провести два рази. Бульби з явно вираженими ознаками хвороби видаляють відразу ж під час збирання. Для інших проводять лікувальний період, упродовж якого проявляються ознаки хвороби. Після цього сортують картоплю ще раз і тільки тоді закладають її на зберігання. Навесні потрібно ще раз відсортувати картоплю, оскільки уражені бульби є основним джерелом інфекції.
- перед висаджуванням картоплі доцільно попередньо проростити її, це дасть змогу отримати врожай до масового розвитку фітофторозу;
- підгортаючи картоплю, потрібно стежити, щоб усі бульби були накриті шаром землі 10–12 см, це значно зменшить ризик ураження хворобою;
- своєчасно обробляти картоплю розчинами дозволених проти фітофторозу препаратів;
- за 8–15 днів перед збиранням урожаю треба скосити бадилля і вивезти його за межі ділянки.

У разі значного розвитку фітофторозу, що часто спостерігається в партіях картоплі, вирощених у перезволожених умовах, рекомендується її перебрати, але потім негайно реалізувати.

Мокра бактеріальна гниль

Збудниками хвороби є бактерії роду *Pseudomonas*. Зазвичай, бульби уражуються цією хворобою під час зберігання. Інколи хвороба проявляється і під час вирощування картоплі, особливо за високої вологості ґрунту. На вражених бульбах спочатку утворюються білі мокрі плями. Хвороба дуже швидко розвивається: тканина бульби перетворюється на слизисту масу із неприємним запахом. Уражені бульби мають підвищену інтенсивність дихання, виділяють багато тепла, що призводить до масового проростання бульб, що знаходяться поряд. Мокра гниль спочатку розвивається окремими осередками, які з часом швидко збільшуються.

Найчастіше уражуються бульби недозрілі, з пошкодженою шкіркою, а також підмерзлі та уражені іншими хворобами. Сприяють розвитку бактеріальної гнилі високі температура і вологість повітря, погана вентиляція. Основним джерелом інфекції є уражені рослинні залишки у сховищах.

Як захистити бульби?

- своєчасно збирати врожай;
- перед закладанням старанно відсортувати бульби: видалити всі з механічними ушкодженнями, хворі, дрібні, підв'ялі тощо;
- у період зберігання стежити, щоб температура повітря була в межах оптимальної для певного сорту;
- при виявленні хворих бульб одразу видалити їх;
- насіннєву картоплю перед закладанням на зберігання просушити й озеленити.

Виявивши вогнища мокрої гнилі, уражені бульби видаляють разом з прилеглим шаром здорових.

Оксана Завадська,
кандидат сільськогосподарських наук,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ДІМ·САД·ГОРОД **№9** **2010 р.**
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Хвороби коренеплодів моркви при зберіганні

Морква – дворічна рослина, яка належить до родини зонтичних (селерових), має високий вміст вітамінів, каротину. У перший рік вегетації рослини моркви незначно уражуються хворобами. Лише в окремих зонах бувають сильні спалахи борошнистої роси на листках (головним чином на півдні чи в спекотне сухе літо), або ризоктоніозу (повстяна гниль) на коренеплодах. На другому році насінники моркви уражуються головним чином фомозом. Випадання уражених рослин може бути зумовлене й альтернаріозом (чорною гниллю коренеплодів).

Головну небезпеку для моркви, особливо для продовольчих потреб, становлять гнилі під час зимового зберігання. Значних втрат коренеплодів (до 50–70%) завдають мокрі гнилі – біла (склеротиніоз), сіра (ботридіоз), мокра бактеріальна гниль. Але в багатьох випадках великі втрати врожаю зумовлюють і сухі гнилі – фомоз та альтернаріоз.

Біла гниль

Хвороба проявляється на коренеплодах під час їхнього зберігання у вигляді водянистих мокрих плям, вкритих білим ватоподібним або пластівчастим нальотом, який являє собою грибницю збудника хвороби. Пізніше на поверхні грибниці формуються темні склероції.

Біла гниль.

Збудник хвороби – сумчастий гриб *Sclerotinia sclerotiorum (Lib.) de Bary.* Гриб характеризується широкою спеціалізацією, уражує понад 360 видів однодольних і дводольних культурних та дикорослих рослин. З-поміж овочевих культур уражує капусту, буряк, пастернак, петрушку, томати, ріпу, редиску, редьку та ін.

Гриб розвивається у двох стадіях: склероціальній та сумчастій. Грибниця біла, добре розвинута, рясна, згодом набуває пластівчастого нальоту, в якому формуються склероції. Вони спочатку білі, з блискучими крапельками роси на поверхні, потім при дозріванні набувають чорного кольору. Склероції округлої, неправильної або іншої форми, часто приплющені, 1–3 см у діаметрі, слабогорбкуваті, чорні, всередині білі.

Склероції є основним джерелом інфекції, яка накопичується в полі та у сховищах. Вони можуть зберігатися на уражених рештках рослин, на підлозі та стелажах овочесховищ (після зберігання коренеплодів моркви й іншої ураженої патогеном рослинної продукції), або в ґрунті протягом декількох років. Найбільш інтенсивно проростають у ґрунті за температури 11–15°С і вологості вище 80% від ПВ протягом 14 діб. У сухому грунті склероції патогена не проростають. За умов теплої вологої зими склероції, які знаходяться на поверхні чи в ґрунті не глибше 5 см, або ті, які зберігалися у сховищах, навесні та на початку літа проростають виключно гіфами і дають початок розвитку нової грибниці патогена.

У польових умовах за тривалого промерзання ґрунту та різких коливань низької температури з частими відлигами протягом зими склероції патогена фізіологічно визрівають і проростають, формуючи сумчасту стадію – апотеції, блюдцеподібні плодові тіла на циліндричних ніжках. Залежно від розміру склероція на ньому формується від 1 до 5 апотеціїв, в яких утворюються безбарвні сумки циліндричної форми, в кожній з них знаходиться по 8 сумкоспор. Сумкоспори еліпсоподібні, безбарвні.

Рослини заражуються від сумкоспор. Інкубаційний період становить 7–10 днів. Протягом вегетації рослин збудник поширюється сумкоспорами і може розповсюджуватися вегетативно – шматочками грибниці за допомогою вітру, крапель дощу, комах. У сховищах первинне зараження коренеплоду відбувається при контакті з грибницею проrослого склероція гриба. Розвитку хвороби сприяє висока вологість повітря і температура вище 14–15°С.

Коренеплоди моркви можуть уражуватися ще в полі до збирання врожаю, але найбільш інтенсивний розвиток хвороби, як правило, спостерігається під час зберігання на прив'ялених або підморожених, ослаблених та пошкоджених коренеплодах. Гриб проникає в рослину як через ранки, так і через непошкоджені оболонки клітин. У сховищах збудник хвороби поширюється грибницею під час контакту хворого коренеплоду із сусіднім здоровим, тому захворювання виявляється у вигляді окремих вогнищ. Джерелом інфекції можуть бути склероції, які потрапляють у сховище з частками грунту або з ураженими рослинними рештками.

Найбільш шкодочинна хвороба на коренеплодах у період їхнього зберігання, вона спричиняє масове загнивання. В результаті ураження тканина коренеплоду стає м'якою, мокрою. Розм'якшення тканини зумовлене тим, що гриб містить ферменти із групи пектиназ. Крім того, патоген виділяє токсини, які отруюють тканини рослин, в результаті чого вони відмирають. Забарвлення ураженої тканини коренеплоду білою гниллю, на відміну від сірої, не змінюється. Уражені коренеплоди моркви стають непридатними для вживання в їжу, для переробки та використання в якості маточників. Під час висаджування уражених коренеплодів у ґрунт насінники відстають у рості, часто в'януть і гинуть.

Сіра гниль

Симптоми хвороби проявляються на коренеплодах під час їхнього зберігання. Коренеплід моркви стає м'яким, мокрим, як і за білої гнилі, але уражена тканина набуває бурого забарвлення. За високої вологості повітря на поверхні коренеплоду формується сірий пухкий наліт, який складається з грибниці та конідіального спороношення збудника хвороби. Пізніше на ньому з'являються дрібні чорні склероції.

Збудником хвороби є сумчастий гриб *Botryotiana fuckeliana* (конідіальна стадія – *Botrytis cinerea Fr.*), який відноситься до факультативних некрофітних паразитів і здатний уражувати тільки ослаблену тканину рослин. Гриб проникає в рослину через механічні пошкодження, продихи. Завдяки наявності токсинів він може проникати

й через непошкоджену кутикулу. Гриб уражує понад 400 видів рослин різних родин. У циклі свого розвитку патоген формує грибницю, склероції, конідіальне та сумчасте спороношення.

Сіра гниль.

За несприятливих умов для живлення гриба на сірому поверхневому нальоті утворюється значна кількість дрібних, округлих або неправильної форми склероціїв. Спочатку вони сірувато-білі, згодом чорні, блискучі, з горбкуватою поверхнею, всередині білі. Склероції гриба інтенсивно утворюються за температури 4–13°С.

Конідіальне спороношення формується у вигляді пухкого сірого нальоту, який на дотик сильно порошить. Інтенсивний ріст грибниці та утворення конідій відбуваються за температури 17–25°С і відносної вологості повітря 95–98%. Зрілі конідії легко поширюються повітряними течіями на значну віддаль. Протягом вегетації гриб формує декілька генерацій конідіального спороношення.

Оптимальні умови для проростання склероціїв – вологий грунт і температура в межах 19–26°С. За таких умов вони проростають гіфами, утворюючи грибницю з конідіальним спороношенням, а за низької температури в межах 2–13°С склероції формують на своїй поверхні сумчасте спороношення у вигляді сумок з сумкоспорами. Останні, потрапляючи на рослину, проростають і дають початок розвитку грибниці, на якій потім формується конідіальне спороношення.

Джерелом інфекції є грибниця патогена на уражених рештках і склероції в грунті, які зберігають свою життєздатність до 8 років і більше.

Первинне зараження коренеплодів грибом може відбуватися як у полі, так і в сховищах. Подальше поширення інфекції у сховищах може відбуватися за допомогою конідій повітряними течіями. Завдяки конідіальному спороношенню інфекція від первинних вогнищ може надалі призвести до зараження коренеплодів у різних місцях сховища. Тому перебирання коренеплодів у даному випадку не тільки не доцільне, але й становить серйозну загрозу масового поширення інфекції по всьому сховищу. Патоген у сховищах розповсюджується також контактним способом – при дотику хворого коренеплоду до здорового. Резерватором інфекції можуть бути склероції патогена, які потрапляють до овочесховища з частками інфікованого грунту, з ураженими рослинними рештками.

Шкодочинність сірої гнилі на моркві аналогічна білій гнилі.

Фомоз, або Суха бура гниль

Хвороба проявляється у вигляді двох основних форм: сухої гнилі коренеплодів під час їхнього зберігання у сховищах та випадання насінників в результаті відмирання уражених рослин у полі.

Діагностичні ознаки прояву хвороби на насінниках: на стеблах, частіше біля їхньої основи, і в місцях розгалужень гілок та черешків листків спочатку з'являються темні смуги і видовжені плями з ліловим відтінком. Утворення таких плям часто супроводжується виділенням клейкої маси. Пізніше уражені ділянки висихають, стають сірими і вкриваються численними чорними крапками – пікнідами гриба, який спричиняє це захворювання. Подібні ознаки проявляються і на суцвіттях, біля їхньої основи, на квітконіжках, в основі зонтиків. Уражені органи відмирають. При зараженні насіння на їхній поверхні можуть також виявлятися пікніди гриба.

Збудником хвороби є гриб *Phoma rostrupii Sacc*. Інколи на уражених рештках гриб навесні утворює статевим шляхом плодові тіла – перитеції, в яких формуються сумки із сумкоспорами. У сумчастій стадії гриб називають *Leptosphaeria libanotis Sacc*. Ураження рослин може відбуватися від пікноспор, а при наявності сумчастої стадії – і від сумкоспор гриба.

У період вегетації рослин гриб формує декілька генерацій пікнідіального спороношення, виникають нові ділянки зараження. Найчастіше і найшвидше уражуються сусідні рослини, які знаходяться поруч з хворою, проте інфекція може поширюватися і на значні віддалі. За умов відсутності просторової ізоляції між полями насінників і товарних посівів культури інфекція легко переноситься на рослини першого року вирощування і може призвести до інтенсивного ураження їхньої надземної частини. Частіше це відбувається у другій половині літа і навіть восени, в кінці вегетації, коли масово проявляється фомоз на насінних кущах.

Зовнішні ознаки проявлення фомозу на коренеплоді.

На черешках і жилках рослин першого року вирощування з'являються видовжені, спочатку білуваті, жовтуваті, згодом сірувато-коричневі плями й смуги, на яких пізніше утворюються майже чорні пікніди гриба. Уражена тканина стає крихкою. У ряді випадків інфекція, потрапляючи на головку коренеплоду, спричинює загнивання його верхівки. Але в полі така форма захворювання проявляється слабо і на незначній кількості рослин.

Гниль коренеплоду починає активно розвиватися під час зберігання. На його поверхні утворюються сірі, злегка вдавлені плями. Тканина під ними суха, часто трухлява, коричневого (на відміну від чорної гнилі) кольору. При швидкому розвитку гнилі в трухлявій тканині можуть утворюватися порожнини, поверхня яких вкривається слабким білим нальотом грибниці патогена. Починаючи з середини зими і протягом весни на поверхні ураженої тканини коренеплодів виявляються плодові тіла – пікніди гриба, які розташовуються локально у вигляді окремих груп.

Відмерлі черешки в результаті ураженння фомозом на коренеплодах під час вегетації рослин.

Хворі маточні коренеплоди з ураженою верхівкою часто не проростають або з них формуються недорозвинуті, інтенсивно уражені рослини. Більшість хворих рослин в'яне ще до утворення на них суцвіть, на окремих рослинах – на стеблах, черешках, суцвіттях – з'являються сірувато-бурі плями з ліловим відтінком, з численними чорними дрібними пікнідами. Такі рос-

лини – це первинні вогнища інфекції фомозу, від яких може відбуватися масове зараження насінників.

Таким чином, основним джерелом інфекції фомозу для рослин другого року є висаджені хворі коренеплоди. Крім того, інфекція може зберігатися також і на уражених післязбиральних рештках, на яких пікноспори в пікнідах і сумкоспори в перитеціях залишаються життєздатними до двох–трьох років. Для рослин першого року джерелом інфекції можуть бути як насінники (за умови недотримання просторової ізоляції між полями товарних і насіннєвих посівів), так і рослинні рештки за умов порушення сівозміни. Інфекція може передаватися і зараженим насінням. При висіві зараженого насіння розвиваються уражені сходи, одна частина уражених проростків гине ще в грунті, інша – в період вегетації.

Масовому розвитку хвороби на насінниках сприяє висока вологість, тому що пікноспори вивільняються з пікнід, коли останні знаходяться у краплі води. До температурних умов гриб менш вибагливий, але за 20–25°С хвороба розвивається особливо інтенсивно. У сховищах гниль коренеплодів прогресує тим швидше, чим вища в них температура.

Коренеплоди недорозвинуті або перезрілі також уражуються фомозом сильніше, ніж ті, які зібрані завчасно. Захворювання інтенсивніше проявляється на коренеплодах, які були вирощені на супіщаних ґрунтах.

Шкодочинність хвороби полягає у випаданні сходів, зниженні врожаю насіння та погіршенні його посівних якостей і товарного вигляду коренеплодів, їхньої непридатності для тривалого зберігання, значних втратах врожаю внаслідок загнивання коренеплодів у сховищах.

Чорна гниль, або альтернаріоз

Хворобу виявляють на рослинах різного віку. На рослинах першого року альтернаріоз проявляється у вигляді "чорної ніжки" сходів. Коренева шийка у таких рослин чорніє, тканина загниває, згодом листки жовтіють, рослина в'яне і відмирає. У вологу погоду на поверхні ураженої тканини з'являється темно-зелений або зеленувато-коричневий пліснявий наліт, який являє собою конідіальне спороношення гриба – збудника хвороби. Така форма прояву хвороби характерна під час висіву в ґрунт зараженого насіння.

Чорна (альтернаріозна) гниль коренеплоду.

Типові ознаки альтернаріозу на моркві товарних посівів виявляються наприкінці вегетації рослин. На черешках нижніх листків, на листкових пластинках з'являються розпливчасті бурі плями, які покриваються у вологу погоду ледь помітним нальотом, від чорно-зеленого до оливкового забарвлення. Згодом плями розростаються і часто займають всю поверхню листкової пластинки. Уражені листки жовтіють, буріють і відмирають, а гриб по черешку проникає у верхню частину коренеплоду і призводить до його загнивання в період зберігання.

На насінниках хвороба спочатку проявляється в нижній частині стебла у вигляді характерних темних, дещо заглиблених і витягнутих плям, які вкриваються зеленувато-оливковим бархатистим нальотом. Згодом такі плями виявляються на черешках листків і у верхній частині стебла. Уражені рослини в'януть, поступово відмирають. Насіння у них або зовсім не утворюється, а якщо й формується, то уражене і низької якості.

На коренеплодах під кінець вегетації рослин, і особливо під час їхнього зберігання, збоку або на верхівці з'являються сухі, злегка сіруваті, ледь вдавлені плями, які згодом заглиблюються і розростаються, охоплюючи дедалі більші ділянки поверхні. Уражена тканина всередині коренеплоду набуває чорного забарвлення. На ураженій поверхні утворюється сірувуто-зелений, до оливкового кольору пліснявий наліт, який складається з грибниці і конідіального спороношення гриба.

Збудником хвороби є гриб *Alternaria radicina Meier et al.*. У період вегетації він розноситься конідіями за допомогою вітру, крапель дощу, комахами. Оптимальна температура для їхнього проростання – 28°С. Зараження моркви патогеном відбувається за ослаблення тканин рослини, особливо в дощову осінь при підвищеній температурі. Гриб спричиняє мацерацію тканин ураженої рослини. Крім моркви, він уражує петрушку, селеру, кріп та інші зонтичні культури.

На маточних коренеплодах у сховищі інфекція зберігається на залишках обрізаних черешків листків у вигляді темних плям з характерним темно-зеленим нальотом. Під час висаджування таких коренеплодів захворювання продовжує розвиватися на насінниках. Як правило, спочатку його ознаки виявляються в нижній частині стебла, а згодом і на всій рослині.

У сховищах коренеплоди заражуються в місцях механічних пошкоджень, при закладанні їх на зберігання в теплі сховища. Інфекція від хворих коренеплодів до здорових передається конідіями, які поширюються повітряними течіями.

Розвитку хвороби сприяє підвищена температура, висока вологість, часте зволоження поверхні коренеплодів в результаті утворення конденсованої роси за незначних коливань температури у сховищі, недостатня вентиляція його.

Джерелом інфекції є уражені рештки рослин, маточні коренеплоди й насіння, в яких патоген зберігається грибницею і конідіями.

Як вирізнити уражені альтернаріозом коренеплоди від фомозної гнилі? Основною діагностичною ознакою, за якою можна легко відрізнити чорну гниль від фомозної на коренеплодах моркви, є колір ураженої тканини. На розрізі ураженого коренеплоду альтернаріозна гниль має вугільно-чорне забарвлення (фомозна – коричневе) й уражена тканина різко відмежована від здорової (за фомозної гнилі межа більш розмита). У вологих умовах зберігання у випадку чорної гнилі на вдавлених плямах коренеплоду утворюється сірувато-зелений (до оливкового) пліснявий наліт – грибниця й конідіальне спороношення гриба. При ураженні фомозом на поверхні ураженої тканини коренеплоду утворюється лише світла, безбарвна грибниця без спороношення.

Шкодочинність альтернаріозу така ж сама, як і фомозу.

І.Л. Марков,
професор Національного університету біоресурсів і природокористування України.
Фото автора

Момордика – гостя з тропіків

Багато років передплачую журнал "ДСГ", дуже задоволена ним і вдячна за корисні поради та статті.

Я придбала насіння момордики, але не знаю її харчових та лікувальних властивостей. Прошу читачів поділитися на сторінках журналу "Дім, сад, город", що і як лікувати цією рослиною. Можливо, у когось є рецепти приготування ліків.

А.А. Жаглій,
смт Широке, Дніпропетровська обл.

Якщо хочете мати красиву рослину на подвір`ї і щоб ніхто байдужим не проходив повз ваше подвір`я – посадіть момордику. На моєму подвір`ї росте момордика харантія. Якщо немає альтанки, веранди чи чогось подібного, то висадіть її біля паркану на такій відстані, щоб не можна було зірвати плід, протягнувши через щілину руку. Рослина захищає себе тим, що всі зелені частини у неї вкриті мікроскопічними "вибуховими" ворсинками. На крихітній ніжці сидить кулеподібна головка, заповнена їдкою речовиною. Досить лише злегка доторкнутися до рослини, як головки потривожених ворсинок з вибухом відокремлюються від ніжки, і в`язка рідина викидається назовні. Якщо ця рідина потрапить на незахищену частину тіла, особливо на слизову оболонку рота, носа й очей, то у потерпілого назавжди зникне бажання спілкуватися з цією примхливою красунею. Проте цей захист діє, поки насіння зелене, а відтак і плоди. Як тільки воно дозріє, можете робити з ними що завгодно.

Зрілі плоди момордики розтріскуються трьома стулками.

Плоди у момордики напрочуд красиві, округло-видовжені, вкриті м`ясистими шипиками. В процесі достигання вони спочатку жовтіють, а потім набувають чудового яскраво-оранжевого кольору. У мене момордика створила мальовничу стінку. Її тонке стебло за допомогою вусиків обплело триметрову шпалеру, а росте вона до 5 м. Утворилася стінка з великих зелених листків ажурної форми – світло-зелених, темно-червоних і яскраво-оранжевих. З-поміж зеленої стіни інколи проглядає розкрита паща з червоним ротом (див. фото).

Зрілі плоди момордики розтріскуються трьома стулками, а всередині плоду – велике пласке насіння. Воно поміщене в червону капсулу, багату крохмалем та каротиноїдами, що має приємний смак. Якщо її не встигнуть з`їсти мурашки, то зародок пророслого насіння використає цей крохмаль як поживну речовину для свого росту і розвитку.

М`ясисті плоди момордики цінують як овоч, їх споживають смаженими, вареними і маринованими. Їстівні також бульби, молоді пагінці та листя.

Крім смачних плодів і дивовижної краси, момордика має ще й цінні лікувальні властивості. Чай з її листя ефективний від застудних захворювань, хвороб горла, у лікуванні діабету, високого кров`яного тиску. Листя і стебла використовують як глистогінний засіб, а також за шкірних хвороб та шлункових недуг. На Ямайці момордику застосовують для профілактики онкологічних захворювань. Вважається, що вона затримує ріст пухлин. Цілющі властивості має й насіння. Це сечогінний та протизапальний засіб, ним лікують виразку шлунка.

Плоди момордики широко використовують у кулінарії. Сам плід трохи гіркуватий, тому його попередньо вимочують, зрізують тоненько шкірку з шипами. Він досить смачний, коли його порізати шматочками і підсмажити на олії. Плоди консервують, маринують, солять – як повністю стиглі, так і недостиглі. Законсервовані, вони мають приємний освіжаючий присмак.

Ось рецепт для тих, хто виростить момордику і захоче її законсервувати. Плід миють, розрізують на частини, видаляють насіння, очищають шкірочку. У стерилізовану банку складають момордику, додають часник, кріп, листя чорної смородини, кілька горошин чорного перцю. Заливають маринадом: на 1 л води по столовій ложці солі, цукру, 9%-ного оцту. Маринад доводять до кипіння, заливають ним банки, закривають кришками.

Агротехніка момордики не складна і багато в чому подібна до агротехніки огірків. Насіння краще висівати на розсаду на початку березня в окремі горщечки. Їх сіють на ребро на глибину 1–1,5 см у теплий вологий ґрунт. Під час вирощування розсади важливо тримати ґрунт вологим і теплим. За таких умов дружні сходи з`являються через тиждень. Їх обприскують теплою водою. Коли у рослини з`являється два справжніх листочки, її висаджують на постійне місце. Основне у садінні – не пошкодити кореневу систему, бо інакше рослина хворітиме.

Момордика добре росте на будь-якому ґрунті з додаванням перегною. Тільки місце їй потрібно обирати таке, де немає зайвої води. Протягом вегетації момордику кожні два тижні підживлюють повним мінеральним або органічними добривами.

В процесі росту момордика утворює велику кількість пасинків, які загущують кущ. На рослині здебільшого залишають три основних пагони, а пасинки видаляють. Можна й на цих пагонах залишити 1–3 пасинки, а інші видалити. Тільки треба стежити, щоб не було надмірного загущення крони. У їжу споживають 8–10-денні зеленці, тому що більш зрілі містять багато гіркоти.

Якщо потрібно швидко розмножити момордику, а насіння не вистачає, то можна використовувати пасинки. З нижньої частини пасинка надрізують живці з двома добре розвинутими листками, ставлять у посудину із звичайною, але теплою водою (не менше +25°С). Вже через 12–14 днів з`являються перші корінці, а через місяць нові рослини можна висадити на постійне місце, добре полити й притінити на 2–3 дні.

В.В. Беспалов,
м. Миколаїв

У Європі картопля приживалася дуже довго, хоча правителі різних країн, розуміючи, що вона може врятувати народ від голоду, робили все для її поширення на своїх землях. Особливою жорстокістю в примусовому насадженні картоплі відрізнялися прусські королі Фрідріх Великий і Фрідріх Вільгельм I, який у 1651 році видав спеціальний "картопляний указ", згідно з яким усім, хто відмовлявся саджати картоплю, слід було відрізати носи й вуха. Але селяни через невміле поводження з картоплею часто ставали жертвами отруєння, приймаючи за їстівну частину рослини не бульби, а зелені ягоди, які утворюються на стеблах після цвітіння, або вживаючи в їжу недозрілі, гіркуваті на смак бульби, що містять отруйну речовину – соланін. Саме тоді вони й охрестили картоплю "чортовим яблуком".

Картоплею лікують близько 40 хвороб

Однак нещодавно вчені підрахували, що існує понад 37 хвороб, у лікуванні яких дієво допомагає така звична тепер для нас картопля. У ній є унікальний набір необхідних людському організму органічних і неорганічних сполук, які, до того ж, представлені у найсприятливіших пропорціях. Тож давайте використовувати цей надзвичайно широкий спектр лікувальних властивостей у повсякденні так само часто, як ми споживаємо картоплю!

Лікуємося картоплею

❖ **При захворюваннях верхніх дихальних шляхів**, особливо за тривалого кашлю, дрібні бульби відварюють "у кожушках" (можна й обчищені) у невеликій кількості води. Накрившись рушником або легкою ковдрою і нахилившись над каструлею, вдихають картопляну пару протягом 10–15 хвилин. Повторюють лікування кілька разів. Після інгаляції слід відразу лягти у ліжко. Для посилення ефекту лікування до потовченої картоплі можна додати траву чебрецю, шавлії, евкаліпту або м'яти, настоявши їх 5–10 хвилин.

❖ **За ангіни** народні цілителі радять відстояти свіжовичавлений картопляний сік протягом години, змішати з журавлиновим і пити по 0,5 склянки тричі на день.

❖ **При запальних процесах для полоскання рота й носоглотки** застосовують свіжий сік бульб у суміші з водою (2:1).

❖ **Від маститу** слід змішати по 0,5 склянки картопляного крохмалю та теплої соняшникової олії. Покласти суміш у марлевий мішечок і прив'язати його до грудей, потримавши, доки не охолоне.

❖ **За виразкової хвороби шлунка й дванадцятипалої кишки, гастриту з підвищеною кислотністю та для нормалізації кислотності шлунка** радять пити сік бульб – по 3/4 склянки натщесерце. Після прийому соку необхідно полежати 30 хвилин. Таке лікування одночасно стимулює роботу серцево-судинної системи. Курс лікування – 10 днів, потім 10 днів перерви і повторне лікування.

❖ **Для лікування геморою й тріщин заднього проходу** вирізати із сирої картоплини свічку з тупим кінцем завтовшки з палець і вставити її в задній прохід. Можна так тримати всю ніч. Уранці свічка вийде з калом або під час легкого натужування. Одночасно до анального отвору прикладають у вигляді тампона терту сиру картоплю.

❖ **Для зниження артеріального тиску, стимуляції дихання та як протипухлинний засіб** застосовують настій квіток картоплі, які сушать у затінку. Потім 1 столову ложку квіток заварюють 0,5 л окропу, настоюють на гарячій плиті 3 години і приймають по 0,5 склянки тричі на день за 30 хвилин до їди. На курс лікування потрібно 4 л настою.

❖ **Від головного болю та гіпертонії** п'ють сік бульб по чверті склянки двічі на день натщесерце за 30 хвилин до їди та перед сном. Щоб приготувати сік, бульби ретельно миють щіткою, потім витирають насухо й натирають на тертушці разом зі шкіркою.

❖ **За опіків** можна натерти на тертушці обчищену картоплину, викласти її на марлеву серветку, складену в 4–5 шарів, і прибинтувати до ураженої ділянки шкіри. Через 2 години картопляну масу зняти й замінити на свіжу.

❖ **Від стоматиту до запалених ясен** радять прикладати сиру картоплю, розтерту в кашку або порізану на скибочки.

Протипоказання

Споживаючи картоплю, слід бути обережним із пророслими бульбами, що можуть містити значну кількість соланіну. Самостійно відрізнити таку "отруйну" картоплю легко: вона спричинює відчуття гіркоти й "дере" в горлі. Аби позбутися неприємного відчуття, горло по-

лощуть водою. Позеленілі картоплини, які містять алкалоїд соланін і можуть спричинити отруєння, взагалі краще не вживати.

У сокотерапії лікарі радять застосовувати лише свіжовичавлений сік бульб, тому його не варто довго зберігати. Починати лікування соком або сирою картоплею краще обережно – з малих доз.

Свіжий сік картоплі протипоказаний хворим із пониженою кислотністю шлункового соку, метеоризмом, високим вмістом цукру в крові, людям, схильним до ожиріння.

Хочете бути красивими?

Компрес для шиї. Жодна інша частина тіла не видає так вік жінки, як шия. Картопля допоможе зберегти шкіру шиї еластичною та позбавить від зморшок. Для приготування компресу відварити дві картоплини "в мундирах", ретельно обчистити й розім'яти їх. До гарячого пюре додати по 1 чайній ложці маслинової олії та гліцерину. Нанести суміш на марлеву серветку й прикласти до шиї, накривши зверху щільною серветкою. Зафіксувати компрес. Через 15–20 хвилин змити суміш теплою водою або відваром липового цвіту, а шию змазати кремом.

Щоб позбутися ластовиння, на дрібній тертушці натерти сиру обчищену картоплину, додати до неї 1 столову ложку мигдальних висівок, 3–4 столові ложки кислого молока та 1 чайну ложку будь-якої олії. Ретельно перемішати все й товстим шаром накласти на шкіру. Через 15–20 хвилин змити прохолодною водою, а потім змазати обличчя зволожуючим кремом, який підходить до вашого типу шкіри. Повторити процедуру 1-2 рази на тиждень.

Маски з картоплі

Зволожуюча маска: картоплю відварити в молоці й розім'яти. До 1 столової ложки отриманого пюре додати 2 столові ложки соку з будь-яких овочів або фруктів. Замість соку можна використати молоко. Накласти суміш на обличчя й через 10–15 хвилин змити спершу теплою водою, а потім обполоснути прохолодною водою.

За сухої шкіри лікування, про яке йшлося вище, бажано робити один раз на тиждень протягом двох місяців.

За сухої шкіри відварити картоплю й змішати її зі сметаною до отримання м'якої кашки. Нанести цю суміш на обличчя та шию й потримати 15 хвилин, потім змити теплою водою.

За жирної шкіри пюре з картоплі, звареної "в мундирах", змішати з кислим молоком у рівних пропорціях. Перед нанесенням маски добре очистити шкіру обличчя. Тримати 10–15 хвилин, після чого вмитися прохолодною водою.

За жирної шкіри обчистити невелику сиру картоплину й натерти її на тертушці. До цієї маси додати 1 столову ложку сухого молока, 1 збитий яєчний білок, 1 чайну ложку лимонного соку, щіпку солі й 50 г пива. Ретельно все перемішати й нанести суміш на шкіру на 10 хвилин. Потім змити прохолодною водою.

До вашого столу

Із картоплі можна приготувати чимало смачних страв, тож пропонуємо кілька рецептів дієтичних страв із неї до вашого столу.

Запечена картопля

Запечену картоплю дуже просто приготувати, до того ж, вона чудово підходить для дієтичного харчування. Для запікання потрібно використовувати велику крохмалисту картоплю. Вона може бути з білим або жовтим м'якушем, але особливо смачна й корисна картопля із червоною шкіркою.

Перед тим, як запікати, картоплину потрібно обмити, проколоти виделкою в кількох місцях і зробити невеликий хрестоподібний надріз зверху (коли вона буде готова, її можна начинити різноманітними начинками за власним бажанням).

Картопля, запечена з овочами

Для приготування потрібно: 8 невеликих картоплин, 1 кабачок цукіні, 1 червоний перець, 1 жовтий перець, половину червоної цибулини, 1 баклажан.

Натерти 8 невеликих картоплин сіллю та олією й покласти в духовку за температури 150°С на 35–40 хвилин. Тим часом дрібно порізати кабачок цукіні, по половинці червоного й жовтого перцю, половину червоної цибулини й маленького баклажана. Змішати з олією (краще оливковою) і запікати 20–30 хвилин. Перемішати з 2–3 чайними ложками томатного соусу. Викласти картоплини на тарілку, зробити на них зверху хрестоподібні надрізи, куди покласти овочі.

Картопляне суфле із сиром

Для приготування потрібно: 400 г картоплі, 200 г твердого сиру, 70 г вершків, 2 яйця, 50 г вершкового масла.

Сиру картоплю натерти на тертушці, додати до картопляної маси тертий сир, збиті вершки й збиті білки. Масу добре перемішати, викласти на змазану маслом сковороду, посипати рештою тертого сиру й запікати. Готове суфле викласти на блюдо й порізати на порційні шматочки.

Щиро зичимо вам здоров'я!

О. Кисленко, Р. Овсієнко

Від редакції:

Шановні читачі! Нагадуємо, що ви можете надсилати до редакції статті з простими й доступними рецептами з народної медицини. Найцікавіші з них ми обов'язково надрукуємо у рубриці "Допоможи собі сам", започаткованій у журналі "Дім, сад, город".

Автор статті у власному персиковому саду.

Осіннє садіння персиків

З-поміж питань, які мені задають садівники-початківці, найчастіше трапляється таке: "Коли краще садити саджанці персиків: навесні чи восени?"

Хочу відразу зауважити, що різні строки садіння – чи навесні, чи восени – мають свої переваги й недоліки. Я ж із власного багаторічного практичного досвіду віддаю перевагу осінньому садінню як персиків, так і інших плодових культур та винограду. При цьому я не маю на увазі південь України, де закладання садів виконується лише в осінній період.

Я проживаю у Центральній частині України, але саджанці намагаюся висаджувати восени. Висаджені задовго до морозів, вони встигають до зими прижитися. А навесні за будь-яких погодних умов підуть у ріст. Саджанці, які не були висаджені восени, як правило, до весни знаходяться в прикопі. Тож судіть самі: де їм краще зимувати – в прикопі чи на постійному місці в саду?

У будь-якому випадку: чи то в прикопі, чи в посадковій ямі вони будуть знаходитися, до морозів коріння піде в ріст, утворивши білі корінці, які, вростаючи у землю, постачають саджанець поживними речовинами.

Що ж виходить за весняного садіння? Саджанець дістають з прикопу, обриваючи при цьому корінці і ще раз його травмуючи, позаяк вперше його травмували під час викопування з поля восени.

Добре, якщо погодні умови навесні дозволяють висадити саджанці вчасно. Але ж буває й навпаки. Йдуть дощі, про садіння не може бути й мови, багнюка "по вуха", та ще й високі плюсові температури сприяють набубнявінню та розпусканню бруньок. В процесі діставання саджанців з прикопу не тільки травмується коріння, а ще й обламуються ростові бруньки.

За весняного садіння посадкові ями сильно підсушуються, навіть, якщо вони були заготовлені восени. Після закінчення висаджування саджанців навесні навколо пристовбурних кругів утворюються тріщини, позаяк земля ущільнюється й просідає. Цими щілинами вільно гуляє вітер, який підсушує землю навколо кореневої системи саджанця, та власне й коріння. Тріщини слід обов`язково засипати ґрунтом або ж мульчувати. Хоч мульча потрібна у будь-якому випадку незалежно від строків садіння. Щоб не утворювалися тріщини, ефективними є також часті поливи.

А тепер вирішуйте самі: коли краще садити саджанці – восени чи навесні? Адже висаджений восени саджанець приживиться. За зиму під дією дощів і снігів ґрунт навколо саджанця ущільниться, корінці, які утворилися до морозів ще з осені, будуть функціонувати без будь-яких порушень і бруньки почнуть нормально розвиватися. Одне лише не забудьте – обрізувати саджанець слід навесні.

Якщо на стовбурці є гілочки, то можете з них відразу ж формувати скелетні гілки. А якщо немає, то влітку це можна зробити з гілочок, що утворяться.

У власному саду для садіння саджанців я копаю ями розміром 1х1х0,8 м. Верхній шар чорнозему, а це два штики лопати, я відкидаю в один бік, а глину – в другий бік, а затим вивожу її з ділянки. Викопані ями заправляю новим чорноземом, перемішаним з перегноєм (два відра перегною на яму). Туди ж додаю попіл, ретельно перемішую і на дні ями з цієї родючої суміші роблю гірку у вигляді конуса. Цю гірку присипаю чистим чорноземом (без перегною та добрив) шаром 5–10 см. На гірку ставлю корінець саджанця. По садивній дошці визначаю, як мені посадити саджанець – заглибити чи підняти вище.

Персики висаджую так, щоб місце щеплення було на 5–10 см нижче рівня землі. Кореневу систему засипаю чорноземом. Коли яма майже повністю засипана,

Інжирний сорт персика Бельмондо.

ґрунт ущільнюю, притоптуючи. Починаю від країв ями і до стовбурця. Затим виливаю під саджанець 4–5 відер води з інтервалом у часі, щоб вода повністю всоталася в землю. Далі пристовбурний круг повністю засипаю ґрунтом, а також і штамбик саджанця з таким розрахунком, щоб він був укритий від місця щеплення на висоту 30–40 см.

Після цього по обидва боки від саджанця встромляю дві палиці і надягаю на них мішок з-під цукру. Саджанець опиняється ніби в чохлі. Палиці не дають мішковині притулятися до саджанця. Краї мішковини знизу пришпилюю скобами з дроту до землі або ж прикидаю ґрунтом, щоб не здув вітер. Тепер саджанцю не страшні ні вітер, ні ожеледиця, ні інші несприятливі фактори. З південного боку у мішку роблю невелику дірку для надходження повітря до саджанця, особливо, якщо мішок подвійний і має зсередини ще целофанову вкладку.

Тож тепер саджанець знаходиться в цілковитій безпеці не лише від природних умов, а навіть від зайців, які можуть пошкодити кору.

Навесні наступного року я знімаю мішок, виконую обрізування саджанця, а також відгортаю землю від стовбурця на глибину до місця щеплення, утворюючи пристовбурний круг. Потім поливаю й мульчую пристовбурний круг.

Бажано саджанці після садіння обробити одним із фунгіцидів, рекомендованих від кучерявості листків, борошнистої роси тощо.

На завершення хочу застерегти садівників, які збираються купувати саджанці, щоб не робили цього на стихійних ринках. Бо недобросовісних ділків з кожним роком не стає менше. Вони скуповують саджанці у виробників дешево оптом, а продають набагато дорожче і не самі, а знаходять реалізаторів, які на садівничій справі мало знаються. Беруть в`язанку одного сорту і роблять з неї кілька пучків з назвами різних сортів та вивішують кольорові фото. Але на фото плід одного сорту, а в пучку – саджанці зовсім іншого.

У цьому я переконався на власному досвіді. Був згаяний час, втрачені гроші і нерви. Тому давно нічого не купую ані на ринках, ні на виставках. Бо ділки що роблять? Викопують саджанці ще на початку вересня, не дожидаючись листопаду. Їм аби швидше продати. Привезли саджанці на ринок, закидали повні будки, і реалізатори торгують. Але ж саджанці слід викопувати після перших приморозків, коли вже обпало листя. А якщо й вийшло так, що саджанці викопані раніше, то хоч би обірвали на них листя. Адже через листковий апарат відбувається випаровування, і саджанець втрачає дуже багато вологи, що негативно позначається на його приживленні. Тож купуйте саджанці в державних розсадниках або хоча б у перевірених, з гарною репутацією розсадниководів. Не ганяйтеся за дешевизною і великогабаритними саджанцями. Купуйте стандартні однорічні саджанці.

О.М. Дядюра,
вул. Карельська, 25, м. Кривий Ріг, 50011

Автор статті з урожаєм суниці Альбіон.

Суниця Альбіон – лідер серед сортів нейтрального світлового дня

Мабуть, не знайдеться байдужих садівників, які б не захотіли вирощувати у власному саду ягоди, які плодоносять з весни аж до зими. Та й мені, якби років 5 тому сказали, що є така суниця, то я мабуть і не повірив би. Тільки завдяки моїй співпраці з польськими агрофірмами я дізнався про таку суницю в квітні 2009 року, завізши і висадивши фріго-розсаду Альбіону і вже два роки вирощую її в себе вдома. Тільки вирощую – це легко сказано, сорт мене просто вражає.

Альбіон – це суниця, селекційно виведена в інституті Каліфорнії (США) у 2004 році і належить до підвиду суниці нейтрального світлового дня. Характерною особливістю даного сорту є неперевершена якість ягід: великі, транспортабельні і мають чудовий смак. Вони продовгуватої форми, стійкі до хвороб, і як більшість ремонтантних сортів, Альбіон потребує захисту від морозу за безсніжної зими. Зі свого досвіду вже можу підтвердити, що зиму 2009/10 року мої саджанці Альбіону чудово перезимували. Хоча цього року температура повітря знижувалася до –30°С і певний період такою й трималася. Завдяки тому, що випало багато снігу, який лежав аж до середини березня, Альбіон перезимував чудово, навіть і молоді ще не вкорінені розетки.

Що таке фріго-розсада багато читачів вже знає, але для багатьох, як і для мене на той час, це була новинка. Саджанець, який не має листочків, а велике коріння, восени свіже, а навесні заморожене. Фріго-розсада – однорічний саджанець суниці з великою відкритою кореневою системою в замороженому вигляді (див. фото). Переваги такої розсади в тому, що вона дозволяє розтягнути строк садіння з березня по червень. Причому вже перевірена гарантія доброго (майже 100%) вкорінення після висаджування у грунт, і можна уникнути ризику зимового вимерзання, позаяк зберігання розсади в зимовий період у спеціальному приміщенні за температури –2°С дозволяє не допустити втрати саджанцями енергії, необхідної їм для росту. Тобто коріння фріго-розсади має довжину більше 20 см, і в нього велика сила енергії проростання. В травні 2009 року в нашій місцевості було дуже спекотно, ми висадили до 1500 кущів суниці в землю мало оброблену та суху, але яка забезпечена системою поливу. Альбіон прижився весь. На третій день саджанці почали випускати листочки. Кущ росте невеликий, та починає відразу цвісти, це тому, що завдяки могутній кореневій системі саджанець вбирає з грунту всі корисні поживні речовини, які йому для цього потрібні.

Альбіон плодоносить з кінця травня до морозів (жовтень–листопад). Після першого врожаю, десь наприкінці червня, саджанці роблять невеличку перерву до 2-х тижнів. Це період інтенсивного випускання вусиків. Потім починається інтенсивне цвітіння та плодоношення як на минулорічних кущах, так і на ще не вкорінених молодих розетках. Листя немов налите воском і має велику стійкість до хвороб та шкідників. Ягоди масою 20–40 г приємного смаку та з суничним запахом. Чим ближче до осені, тим ягоди стають ароматнішими та соковитішими. І на відміну від деяких сортів суниці ягода залишається весь час великою і не здрібнюється з послідуючими зборами ближче до зими.

Розсада-фріго.

Маємо і гіркий досвід. Минулого року влітку ми замульчували рядки суниці соломою, як нам порадили, але це не спрацювало. Потім не можна було вибрати

Рослини Альбіону, посаджені в агроволокно.

бур`яни в соломі. Хочу порадити всім читачам, на піщаних землях можна мульчувати рядки соломою, але найкраще садити розсаду в агроволокно. Земля в нас чорноземна і в цьому році ми садили суницю в темно-зелене агроволокно (поліетиленова мішковинна тканина), яке стелиться по землі, в ньому робляться дірочки і в ті дірочки садяться саджанці 40х40 см. Дане агроволокно чудово пропускає опади і не дає рости бур`янам. Це дуже

Ягоди Альбіону надзвичайно ошатні.

важливо на великих площах насаджень і ще з позиції, що Альбіон погано переносить обприскування. Та й кропити немає можливості, бо на кущах постійно і спілі ягоди, і зелені, і цвіт. Спілі ягоди не доторкаються землі і мають чистий товарний вигляд.

Цього року в нас на Волині постійно йшли дощі і стояла волога погода, але це не вплинуло на суницю. Альбіон постійно плодоносить і не має гнилих ягід.

21–22 травня в місті Львові проходила Перша міжнародна виставка-конференція в Україні "Бізнес-ягода 2010", в якій брали участь багато закордонних і вітчизняних агрофірм і обговорювався стан справ по ягодах у світовому масштабі. Я теж був учасником конференції і хочу кілька слів про неї сказати.

Найбільше вразило те, що кожного року в Україні, починаючи з 2006 року, подвоюється споживання суниці, малини та інших ягід. І щороку подвоюється імпорт в Україну цих ягід, а це означає, що в нас вирощуванням ягід майже ніхто не займається і ми все завозимо із-за кордону. В такому випадку я бачу велику перспективу вирощування ягід в Україні у найближчі 5–10 років. І то сортів одноразового плодоношення, а ремонтантні сорти суниці і малини мають надзвичайний попит і поготів, бо восени бракує їх в продажі майже повсюди.

За результатами конференції було відзначено найбільш перспективну ягоду в світі – лохину (чорниця великоплідна) та аронію (чорна горобина), а також найменш перспективною ягодою останні кілька років стала смородина, бо немає на неї доброї ціни в світі.

Я помітив дуже великий інтерес до Альбіону серед учасників конференції, бо станом на 2010 рік людство ще не придумало кращої суниці, а значить, цей сорт залишається світовим лідером серед сортів суниці нейтрально-

Насадження Альбіону, замульчовані соломою.

го світлового дня. Та життя не стоїть на місці, воно постійно рухається вперед зі своїми відкриттями в різних галузях народного господарства, і дуже важливо нам іти в ногу з часом і жити тим, чим живе світ.

Андрій Гончар,
Волинська обл. смт Іваничі,
Тел. (067) 332-52-42

Кращі запилювачі для груші

У своїй статті "Дерево вибирай і про запилювача не забувай" ("ДСГ" № 3, 2010 р.) я навів дані про кращі сорти-запилювачі для різних сортів яблуні. Але ж не тільки яблуням потрібні запилювачі. Їх потребують і груші, і вишні, й черешні, і сливи, і багато інших плодових порід. Навіть рослини, які вважаються самозапильними, і ті дають кращі врожаї, коли ростуть поруч з іншими сортами. Тому в саду потрібно вирощувати не односортні дерева, а по кілька сортів кожної плодової породи та ще й добирати їх так, щоб вони були кращими запилювачами один для одного.

Нижче наводимо таблицю окремих сортів груші та кращі сорти-запилювачі для них.

Сорти груші	Сорти-запилювачі
Амфора	Улюблена Клаппа
Бере Арданпон	Деканка зимова, Ізюминка Криму, Марія, Вітчизняна, Конференція, Говерла, Улюблена Клаппа
Бере Боск	Улюблена Клаппа, Вільямс літній, Бере Гарді, Добра Луїза, Жермен, Бере Арданпон, Деканка зимова, Десертна, Якимівська, Марія
Бере краснокутська	Ізюминка Криму, Улюблена Клаппа
Бурштинова	Доктор Тіль, Деканка зимова, Бере Боск
Васса	Золотиста, Таврійська, Деканка зимова, Вітчизняна, Бере Боск, Бере Арданпон, Ізюминка Криму, Марія, Якимівська, Ізумрудна
Вижниця	Говерла, Стрийська, Малівчанка, Улюблена Клаппа
Вільямс літній	Улюблена Клаппа, Лісова красуня, Олександрівка, Бере Боск, Деканка зимова, Жермен, Бере Арданпон
Вітчизняна	Десертна, Деканка зимова, Васса, Таврійська, Бере Боск, Золотиста, Деканка дю Коміс, Марія, Якимівська
Глива українська	Ільїнка, Лісова красуня
Десертна	Золотиста, Деканка дю Коміс, Кримська зимова, Васса, Якимівська, Ізумрудна, Марія, Салгірська зимова, Бере Боск, Вітчизняна
Доктор Люціус	Десертна, Улюблена Клаппа, Сокровище
Деканка зимова	Улюблена Клаппа, Вільямс літній, Жермен, Олів`є де Серр, Бере Арданпон
Добра Луїза	Олександрівка, Бере Гарді, Вільямс літній, Улюблена Клаппа
Єрика	Конференція, Бере Гарді
Жермен	Улюблена Клаппа, Вільямс літній, Бере Боск, Жозефіна Мехельнська, Деканка зимова, Кюре, Бере Арданпон
Золота осінь	Таврійська, Бере Боск, Деканка зимова, Ізумрудна, Якимівська, Ізюминка, Десертна, Салгірська, Салгірська зимова
Золотиста	Деканка зимова, Вітчизняна, Бере Арданпон, Таврійська, Марія, Ізумрудна, Якимівська, Васса, Бере Боск
Попелюшка	Якимівська, Бере Боск, Десертна, Ізумрудна, Тануча, Улюблена Клаппа, Вільямс
Ільїнка	Лимонка, Улюблена Клаппа, Глива українська, Безнасінка, Мар`яна, Олександрівка, Бере Лігеля, Кюре, Жермен
Ізумрудна	Бере Арданпон, Васса, Деканка зимова, Якимівська, Марія, Бере Боск, Золотиста, Таврійська, Кримські зорі
Красива	Улюблена Клаппа, Конференція, Говерла
Кримська ароматна	Таврійська, Бере Боск, Десертна, Якимівська, Марія, Бере Арданпон, Гурзуфська, Васса, Салгірська зимова
Кримська медова	Бере Арданпон, Деканка зимова, Васса, Марія, Ізюминка Криму
Кюре	Бере Арданпон, Деканка зимова, Васса, Таврійська, Марія, Ізумрудна
Кучерянка	Малівчанка, Стрийська, Придністрянка
Лимонка	Ільїнка, Безнасінка, Улюблена Клаппа, Вільямс літній, Лісова красуня
Марія	Гранд чемпіон, Жанна Д`Арк., Якимівська, Десертна, Золотиста
Маргарита Марилья	Роксолана, Марія, Парижанка, Десертна, Бере київська, Золота осінь, Придністрянка, Якимівська, Кримська медова
Мрія	Якимівська, Марія, Ізумрудна, Деканка зимова, Таврійська
Ніколай Крюгер	Роксолана, Реале туринська
Олів`є де Серр	Бере Арданпон, Деканка зимова, Ізумрудна, Вітчизняна, Марія, Бере Боск, Десертна, Васса, Золотиста, Таврійська
Осінь Буковини	Говерла, Кучерянка, Конференція, Придністрянка
Софія	Якимівська, Десертна, Деканка зимова, Таврійська, Марія
Старокримська	Деканка зимова, Васса, Золотиста, Кримські зорі, Таврійська
Стрийська	Вільямс, Конференція, Якимівська, Ізюминка Криму, Ніколай Крюгер, Кримська медова
Таврійська	Васса, Золотиста, Десертна, Марія, Кримська ароматна, Старокримська, Якимівська, Родзинка Криму, Деканка зимова
Таюча	Якимівська, Марія, Жанна Д`Арк, Кримська медова, Гурзуфська, Курортниця
Улюблена Клаппа	Вільямс літній, Ільїнка, Лісова красуня, Олександрівка, Бере Боск, Бере Лігеля, Деканка зимова, Жермен, Бере Арданпон
Якимівська	Бере Арданпон, Десертна, Кримські зорі, Марія, Ізумрудна, Кримська медова, Мрія, Салгірська зимова
Янтарна	Доктор Тіль, Деканка зимова, Бере Боск

*Підготував **А.І.Кочур**, м. Київ*

БЕЗКОШТОВНИЙ ДОДАТОК ДО ЖУРНАЛУ "ДІМ, САД, ГОРОД"

ГОСПОДАР

ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

Ваш талісман – це ваші розум і енергія

(Закінчення. Поч. у "ДСГ" №№ 12, 2009 р.; 1,2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 2010 р.)

ПОШУК КЛІЄНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ РЕКЛАМИ, ЧЕРЕЗ ТОРГОВІ ВИСТАВКИ ТА СЕМІНАРИ

Бізнесові структури до 10–15% бюджету виділяють на рекламу. Витрачаючи такі кошти, потрібно, щоб реклама була ефективною, щоб вона дала можливість знайти вашого клієнта.

Ефективна реклама повинна бути розрахована на отримання відповіді: клієнт має подзвонити, написати чи відвідати вас.

Дуже ефективне розміщення реклами в "Жовтих сторінках" та довідниках. Публікація в "Жовтих сторінках" дає можливість отримати замовлення із найбільш несподіваних місць.

Щоб реклама, яка розміщується в довідниках, була ефективною, необхідно мати на увазі:

1. Конкуренти розмістять рекламу поряд з вашою. Потурбуйтеся, щоб ваша реклама відрізнялася від інших і викликала бажання відповісти на неї.

2. Ваша реклама має бути дуже привабливою, не пошкодуйте на це грошей.

3. Найміть хорошого художника, який може виготовити гідну рекламу.

4. Ваша реклама повинна давати людям привід зателефонувати вам.

5. Ваша реклама повинна займати не менше місця, ніж реклама ваших конкурентів.

Виготовлення рекламних пакетів – поширений спосіб пошуку клієнтів. Рекламний пакет – це набір листівок такого ж розміру, що й поштові листівки, обгорнуті в поліетиленову плівку, їх направляють специфічним групам покупців. Наприклад, садівникам-аматорам – інформація про сорти овочевих культур, насіння яких ви реалізуєте.

Для того, щоб визначитися, наскільки ефективно реклама може спрацювати:

1. Порівняйте ваші рекламні публікації з публікаціями конкурентів. Чим саме ваші кращі?

2. Продивіться і виріжте ту рекламу, яка впала вам у вічі, потім переробіть вашу рекламу.

3. Роздобудьте список виготовлювачів рекламних пакетів. Виберіть кращих.

Пошук клієнтів можна здійснювати активним шляхом: участь у виставках та семінарах.

Основні кроки, які необхідно зробити на торгових виставках, щоб отримати прибуток:

1. Знайти виставку, яка підходить для вашого товару.

2. Мати місце переговорів біля виставкового стенду, де ваші представники зможуть спілкуватися з клієнтами.

3. Потурбуйтеся про те, щоб ваші потенційні клієнти залишили вам свої імена і адреси.

Яким би бізнесом ви не займалися, маєте можливість влаштовувати семінари. Ви не повинні розраховувати, що на вашому семінарі буде багато відвідувачів. Результат семінару – не кількість присутніх, а те, що ви розіслали запрошення, зробили оголошення в пресі, по радіо – вони досягнуть ваших потенційних клієнтів.

Учасників семінарів можна зацікавити безкоштовними квитками, публікаціями в пресі і радіопередачами .

Організовуючи семінари, пам'ятайте:

1. По можливості, влаштовуйте семінари в готелях.

2. Бажано, щоб семінари тривали 2,5 години.

3. Виставляйте у кімнатах для занять плакати, копії повідомлень у пресі, іншу наочну агітацію.

4. Старайтеся використати коротку мотивацію.

5. По завершенню приділіть 5–10 хвилин кожному учаснику. Постарайтеся, щоб ніхто не пішов, не домовившись про наступну зустріч.

6. Рекламуйте свої семінари.

7. Використовуйте ділові роздавальні матеріали.

Добрий спосіб відшукати своїх клієнтів, розмістивши рекламу в газетах, журналах, на радіо.

При розміщенні реклами в газетах найкраще подавати невеличкі повідомлення в суботніх номерах, на які у клієнтів є найбільше часу для перегляду.

Постарайтеся, щоб ваша реклама була не менших розмірів, ніж реклама ваших конкурентів. Кращим місцем для невеликої реклами є сторінки з тижневою програмою передач.

Реклама в журналах є більш прибутковою, оскільки їх отримують цільові споживачі. Журнальна реклама має переваги:

– простіше придбати список потенційних клієнтів;

– можна взяти участь у торговій виставці, інформаційне забезпечення якої здійснює журнал;

– використати рекламний пакет, який видає журнал;

– журнальна реклама діє більш тривалий час.

Широкого поширення набула реклама на рекламних щитах. Але це дорогий вид реклами. Вона себе добре окуповує у невеликих містах, де невисокі розцінки.

Реклама на радіо має ряд переваг:

1. Недорога.

2. Рекламу можна поміняти кілька разів і переконатися, який варіант найкращий.

3. Користуючись послугами невеликих радіостанцій, за дешевою ціною можете багато експериментувати.

4. На радіо ви можете давати рекламу негайно, більш оперативних способів не існує.

5. Якщо про ваш товар часто говорять по радіо, його престиж зростає.

ЗАВОЮВАННЯ ПОКУПЦЯ З ВИКОРИСТАННЯМ МОДЕМІВ, КОМП'ЮТЕРІВ І ТОК-ШОУ

Комп'ютеризація відкриває нові можливості завоювання клієнтів.

Користуючись модемним зв'язком, ви через комп'ютер можете посилати повідомлення своїм клієнтам та отримувати відповіді. Використання електронної пошти набагато спрощує спілкування з клієнтами і економить час.

Використання компакт-дисків CD-ROM дає значні переваги. Вони вміщують велику кількість інформації, використання їх дає змогу негайно отримувати потрібну інформацію.

Реклама у комп'ютері має свої особливості:

1. Багато людей люблять користуватися комп'ютером і переглядати рекламу, проявляючи інтерес до новинок.

2. Зараз не багато компаній розміщують свою рекламу в комп'ютерних системах. А це надає вашому товару елементу новизни.

3. Для того, щоб на екрані з'явилося повідомлення, користувачам варто набрати лише назву категорії, яка його цікавить.

В останні роки появилося багато ток-шоу, які намагаються використати бізнесмени для реклами своїх товарів. Це дуже дорога реклама, і вона по кишені тільки великим фірмам. Використовують її під час трансляції спортивних змагань, фестивалів, виступів відомих артистів, політиків і т.д.

ШЛЯХИ СТВОРЕННЯ МОТИВАЦІЇ КУПІВЛІ ТОВАРУ

СТВОРЕННЯ, ЗРОЩУВАННЯ МОТИВАЦІЇ (ІНТЕРЕСУ) ПОКУПЦІВ НА ЗДІЙСНЕННЯ ПОКУПОК

Якщо хочете, щоб товар вашої фірми розкуповувався, необхідно у покупців пробудити інтерес до нього, тобто мотивувати його купити ваш товар. Якщо не будете мотивувати клієнтів до покупки, ваш бізнес зазнає невдачі.

Ключовими моментами мотивації є:

– наявність якісного товару;

– чіткий, що добре впізнається як товар, так і покупець;

– пояснення унікальності вашої торгової пропозиції;

– створення емоційного стимулу;

– вміння переконати у здійсненні покупки негайно, не відкладаючи це на потім.

Таких моментів мотивації досягають:

– створенням товару, який впізнають з першого погляду;

– завоюванням довіри у покупця;

– просуванням товару на ринку.

СТВОРЕННЯ ТОВАРУ ЯКИЙ ШВИДКО ВПІЗНАЄТЬСЯ

Упізнавання, або імідж компанії, є одним з ключових елементів маркетингу. Покупець витрачає на спілкування з продавцем кілька секунд і за такий короткий час повідомити йому щось важливе практично неможливо. Тому бізнесмен має приділити особливу увагу створенню блискучого іміджу, що запам'ятовується, який би однозначно говорив, чому купувати потрібно тільки у вас.

Більшість покупців не люблять довго розмовляти, а набридливі пропозиції їх відштовхують. Тому потрібно навчитися працювати з покупцем швидко й ефективно, дотримуючись наступного:

а) говорити зрозуміло; б) використовувати наочність; в) створити візуальний образ; г) спрямовувати логіку проти емоцій; д) говорити ефектно.

Говорити зрозуміло – у перших 7–8 словах пояснити, в чому полягає ваш бізнес, потім стільки ж слів – про переваги вашого товару, і потім 3–5 слів, які повертають покупця до товару чи послуги.

Наочність – малюнок, діаграма, графік, які пояснюють, чого може досягти покупець, придбавши ваш товар.

Створення візуального образу – перерахуйте те, чого хочуть люди від вашої продукції і в яких ситуаціях вони можуть бути зацікавлені в її придбанні. Тут краще говорити не про проблему, а про вирішення проблеми (проблема – багато продуктів харчування мають підвищену радіацію, вирішення – ваш продукт сприяє виведенню радіонуклідів з організму).

Логіка проти емоцій – покупки здійснюються на основі емоційних почуттів, тому спрямовуйте емоції на розуміння важливості вашого товару, але не емоційно, а логічним мисленням.

Говорити ефективно – складіть перелік слів, які позитивно діють на клієнта. У бізнесменів найбільш поширені: "ви", "гроші", "легко", "вирішувати", "безпека", "економити", "заробляти", "гарантія", "перевірено", "негайно", "результат", "контракт", "здоров'я" і т.д.

Товар краще впізнається, якщо вже існують певні відносини покупця і продавця, коли для товару характерна гармонія стилю і змісту. Бізнес потрібно розуміти як співпрацю з клієнтом, якому ми допомагаємо. Побудова відносин – це шлях, техніка управління, стиль поведінки, який ми використовуємо, спілкуючись з клієнтом. Відносини потрібно будувати так, щоб вони були орієнтовані переважно на клієнта.

Стиль поведінки – коректність, професіоналізм, веселість, жартівливість, артистичність – часто передають зміст слів більше, ніж самі слова.

Зовнішній вигляд та упаковка товару мають велике значення, вони повинні бути привабливі, практичні і не впливати на ціну товару значною мірою.

Щоб клієнт впізнавав продавця, він має бачити його професіоналом. Перше враження – візитна картка. Вона має репрезентувати ваш успіх у бізнесі, вона не повинна бути схожа на інші, не повинна бути дешевою, але й не надто розкішною, вона має бути професіональною.

Щоб ваша специфічність працювала на вас, потрібно взяти собі:

а) назву фірми; б) фірмовий знак; в) виробити девізи.

Назва – оригінальна, неповторна, незабутня, вона має врахувати такі моменти;

– хто ваш клієнт?

– які риси своєї справи ви хочете підкреслити?

– чого ви хочете цим досягти?

Фірмовий знак: незвичайний, простий, передає дух підприємства.

Девізи: – емоційний відгук у покупців;

– розрахований на цільового покупця;

– перерахувати свої сильні сторони;

– зміст повинен говорити про стабільність, відомість, довіру.

ЗАВОЮВАННЯ ДОВІРИ – ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ МОТИВАЦІЇ ПОКУПКИ

Довіра, яку виявляє до вас покупець, – це вже половина успіху. Найкраща якість продукції не принесе успіху компанії, якщо не вдасться переконати і завоювати потенційного покупця. Щоб завоювати довіру, не потрібно примушувати покупця робити те, чого він не хоче. Потрібно навчитися зацікавити покупців у вас і у вашому товарі.

Відомо, що люди наділені природженою захисною реакцією проти всього нового. Ваше завдання – перебороти цей бар'єр.

Якщо клієнту буде здаватися щось не так, він буде думати про це, а не слухати те, що ви йому хочете сказати.

По-перше, клієнт на основі інтуїції визначає, чи можна з вами мати справу.

По-друге, чим більше і якісніше представлена ваша інформація, тим легше перебороти інтуїтивну реакцію.

Ваше завдання – якнайкраще навчитися користуватися цими двома особливостями. При цьому вести розмову:

а) протиставляючи емоціям факти;

б) говорити впевнено;

в) переконати у своїй чесності;

г) постаратися познайомитися з покупцем.

Більшості людей не подобається писати, їм краще домовитися по телефону або при особистій зустрічі. Особисті зустрічі передбачають негайну реакцію. Якщо ця реакція виявиться позитивною, можна продовжити зв'язок по телефону чи шляхом листування.

Коли ми сприймаємо інформацію на слух, то чуємо не просто слова, а багато більше: інтонація, темп мови, тембр голосу, манера – все це сприяє появі довіри чи недовіри до вас.

Довіра залежить не від почутого тексту, а від вміння спілкуватися з людьми. Учіться спілкуватися – завоюєте довіру.

Направляючи листа клієнтові, по-перше, продемонструйте в тексті, хто ви і чого добиваєтеся. По-друге, стиль має бути теплим, дружнім, довірливим, а якість – найкраща.

У відносинах з клієнтами правильно виберіть стиль поведінки.

Один з мотивів, який схиляє покупця до придбання саме цього товару, – це лідируюче становище фірми на ринку. Переможців люблять, їм більше довіряють. Щоб фірму вважали лідируючою, необхідно:

– підтримувати основну продукцію;

– демонструвати її доступність;

– демонструвати стабільність свого підприємства.

Основний продукт не обов'язково повинен приносити найбільший прибуток, він має бути обличчям компанії, а обличчя – це завжди важливо. Головне завдання, чому має відповідати основний товар, – засвідчувати успіх і стабільність.

Доступність продукції забезпечується за рахунок розміщення товару у місцях, де люди можуть його купити. Чим більше у вас точок реалізації, тим більші об`єми продажу, тим більша інерція успіху.

Довести свою стабільність можна тим, що після здійснення покупки покупець при потребі повернути товар завжди зможе вас знайти. Це тому, що, здійснюючи покупки, особливо великі, клієнти завжди ризикують, а вони хочуть, щоб ризик був найменший.

ПРОСУВАННЯ НА РИНКУ – ЩЕ ОДИН СПОСІБ СТВОРЕННЯ МОТИВАЦІЇ

Методи просування товару на ринку можна поділити на 4 категорії:

1. Заходи, що запам'ятовуються.

2. Методики, що сприяють просуванню на ринок нової продукції.

3. Просування, яке не впливає на ціну товару.

4. Застосування системи знижок.

Організація заходів, що запам'ятовуються, має три вигоди:

– зміцнення довіри;

– спілкування з клієнтом;

– можливість націлитися на свого клієнта.

Таких заходів багато, але основні з них:

– курси та семінари;

– демонстрації виробів;

– тематичні, клінічні і промислові демонстрації;

– прийом знаменитостей;

– шоу, що проводяться відразу декількома компаніями;

– заходи, приурочені до певної дати;

– спонсорство при проведенні заходів;

– конкурси, в яких беруть участь відвідувачі.

До методик, що сприяють просуванню товару на ринок, відносять:

– представлення пробних зразків товару та роздавання невеликих партій різними шляхами;

– премії – для запам'ятовування імені фірми, для прив'язування покупця до продукту чи послуги, заохочення до покупки (3+1); заохочення власних дистриб'юторів;

– зниження вартості покупок.

Мотивацією до здійснення покупок є просування товару на ринок, не пов'язане зі зміною ціни:

1) просування товару стимулюванням збуту;

продавцеві, який продав найбільше, – туристична поїздка.

2) активізація продажів за допомогою додаткових матеріалів – відеофільми, буклети, календарі, авторучки і т.д.

3) розширення каналів збуту: змагання, консультації, оформлення упаковки, конкурси (чим більший приз, тим довше будуть про нього говорити).

Застосування знижок – це ризикований крок, хоча вони і сприяють обсягу продаж, які не завжди можуть бути прибутковими.

СПІЛКУВАННЯ ІЗ СПОЖИВАЧАМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОДАЖУ

МЕТОДОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ З КЛІЄНТАМИ-СКЕПТИКАМИ

Останнім часом дуже змінився стиль ринкових відносин під впливом трьох факторів.

1. Перевантаженість сучасного ринку. Весь час зростає потік нових товарів, послуг, що часто приголомшує покупця.

2. З'явилася дуже велика кількість телевізійних каналів та періодичних видань, інших джерел інформації. Де б ви не розмістили свою рекламу, лише незначна частина ваших потенційних споживачів зможе познайомитися з нею.

3. Вишуканість сучасного покупця. Останнім часом люди дедалі більше хочуть вибирати самі і не потребують підказок.

Тобто, останнім часом з`явився скептичний клієнт, який хотів би отримувати ненав'язливу але переконливу інформацію. Тому в сучасних умовах рекомендується така методологія спілкування із споживачем, переважно налаштованим скептично:

1. Створення ненав'язливого спілкування.

2. Переконання клієнта в правдивості представленої інформації.

3. Створення компактного і інформативного стилю спілкування.

4. Використання комп'ютерних технологій.

5. Створення образів, що сприяють продажам.

6. Спілкування з клієнтом через дистриб'юторську мережу.

7. Вміння зацікавити, заінтригувати клієнта і викликати зацікавленість товаром.

1. Ненав'язливе спілкування необхідне тому, що покупець перевтомлений рекламою, інформацією, він не хоче спустошувати гаманця на непотрібні речі. Ненав'язливе спілкування передбачає:

а) торгове спілкування має бути дружелюбним;

б) покупець завжди хоче мати вибір;

в) зв'язки з клієнтом стійкі, якщо він сам бере участь у їхньому налагоджуванні.

2. Переконання клієнта у правдивості представленої інформації – непроста справа, яка вимагає творчого підходу. У цьому плані існує чотири стратегії:

а) наочна демонстрація товару;

б) представлення вагомих доказів (призи, дипломи, відгуки);

в) подача чіткої інформації;

г) роз'яснення слабких сторін продукції.

3. Створення компанійного інформативного стилю спілкування передбачає:

а) у ваших рекламних та інформаційних матеріалах обов'язково повинні бути дані про те, як і чим відрізняється ваш товар від йому подібних;

б) використання CD-ROM – це практично та ж сама дискета, але значно більшої ємкості;

в) використання "Інтернету" для реклами;

г) реклама на основі інформаційних технологій розміщує на диску інформацію, яка дозволяє наочно побачити свою продукцію. Наприклад, на диску записана програма водіння реального автомобіля.

4. Створення образів, що сприяють продажам, передбачає наділення образу фірми людськими якостями (дружелюбний, нахабний, тенденційний, холодностриманий). Люди охоче купують товар у компаній і бізнесменів, які їм імпонують. Тому фірма повинна вирішити, який образ вона має створити, щоб імпонувати клієнтам.

5. Спілкування з клієнтами через дистриб'юторську мережу ускладнює відносини між виробником товару та споживачем. Але ріст обсягів виробництва на певному етапі вимагає переходу від прямих зв'язків з покупцем через дистриб'юторську мережу. Її потрібно розглядати не тільки як місце розміщення товарів, але й як канал, по якому виробник спілкується з клієнтом. Щоб так було насправді, слід тримати постійний зв'язок з реалізаторами товару і постійно постачати їм необхідні інформативні матеріали.

6. Аби клієнта зацікавити, заінтригувати чи викликати захоплення, застосовують такі прийоми:

а) використовують лотерею, забавні ігри, головоломки, вікторини;

б) використовують жарти при оформленні магазинів;

в) придумують несподівані упаковки товару;

г) нехай ваші службовці мають оригінальний, розважальний вигляд, хай надягнуть смішні капелюхи і краватки, зроблять об`ємну рекламу.

СТВОРЕННЯ БАЗИ ДАНИХ МАРКЕТИНГУ

В умовах сучасного ринку дедалі більшого значення набуває цільовий маркетинг, який орієнтований на відносно невеликі групи споживачів.

База даних – це зібрана інформація про ваших клієнтів (адреси, телефони, місце зустрічі, постачальники, види товарів, які клієнт купує, імена агентів та ін.)

Наявність бази даних дає змогу:

– забезпечувати менеджмент маркетингу на перспективу;

– здійснювати контроль за реалізацією;

– сприяє зміцненню взаємовідносин з клієнтами.

Щоб база даних краще використовувалася, практикуються:

– щотижневі контакти на базі даних;

– контакти з приводу подій, свят і т.д.;

– забезпечення системної роботи з метою економії коштів і часу.

ТАКТИКА ЩОДЕННОГО СПІЛКУВАННЯ З КЛІЄНТАМИ

Існує чотири фактори в тактиці спілкування, які реально збільшують обсяги продаж:

1. Зміст рекламної інформації.

2. Стиль представлення інформації.

3. Час, який люди витрачають на ознайомлення з рекламою.

4. Засоби підкріплення представленої інформації.

Сучасний маркетинг поляризується на дві школи: школа "молотка" та школа "пряника":

Школа "молотка" – це разовий підхід. Отримавши адресу чи зустрівшись із потенційним клієнтом, продавець використовує всі засоби, спонукаючи клієнта до покупки.

Школа "пряника" – це більш м'який, інтелігентний метод, який дає кращі результати. Продавець ненав'язливо шукає клієнта, розповідає про товар, чекає, поки клієнт "дозріє". При цьому зав'язуються довготривалі, навіть дружні відносини з клієнтом.

Протягом короткого часу краще діє "молоток", він дає змогу більше укладати угод, але непридатний для довготривалих відносин. Причина проста: покупець, що був під "молотком", не хоче ще раз його спробувати. При політиці "пряника" число повторних покупок з часом зростає.

Маркетологи розрізняють три види комунікацій з клієнтами:

перший – щоб знайти клієнта;

другий – встановити зв'язки і пробудити бажання в покупця підтримувати контакт;

третій – мотивація клієнта для здійснення покупки.

Щоб ці три види комунікацій з клієнтом здійснилися, підприємець використовує друковані матеріали, оголошення по радіо, телебаченню та недорогі тактики залучення потенційних покупців. Деякі з них варто розглянути:

1. Створення ефективних відносин.
2. Брошури та інформаційні листи.
3. Реклама на телебаченні, радіо, на вулиці.
4. Інші поширені методи спілкування з клієнтом.

1. Створення ефективних відносин передбачає:

а) мати чіткі цілі. Якщо ви не знаєте, чого хочете від клієнта, будьте впевнені, що ваша реклама не дасть ефекту. Найкраще число цілей – одна, рідше – дві. Якщо ви дасте багато інформації, люди нічого не запам'ятають і нічого не куплять;

б) пропозиція – повинна бути конкретною.

Через 4–5 годин люди забувають які матеріали вони читали. Тому потурбуйтесь, щоб бажану дію клієнт зробив відразу ж;

в) візуальні образи. Люди знайомляться з рекламою швидким її переглядом. Вони звертають увагу на картинки і заголовок – відведіть їм 70% рекламної площі. Пояснення – на решті 30% мають бути короткими.

2. Брошури та інформаційні листи мають такі особливості під час їхнього використання:

а) важлива кількість отриманих клієнтом брошур і листівок;

б) кореспонденція не повинна переповнюватися діловою інформацією, але вона має трохи розважати клієнта;

в) кореспонденція має бути настільки компактною, щоб для ознайомлення з нею було достатньо 30 секунд.

Кожний відправлений лист повинен містити наступну інформацію:

1. Коротко представляйте свою компанію.
2. Кілька малюнків, графіків, фотографій.
3. Пропозиція клієнту здійснити певну дію.
4. Пара гумористичних абзаців.
5. Розповідь про що-небудь незвичайне у вашому бізнесі.

3. Особливості реклами на телебаченні, радіо, на вулиці.

а) на телебаченні:

– рекламний ролик має тривати 15 секунд, максимум 30 секунд;

– зверніть увагу на стиль ролика, який робить певне враження про вашу фірму;

– реклама повинна пробуджувати клієнта до дії;

– візуальна частина вашої ідентичності має бути чітка і ясна;

– не запускайте в роботу ролики, які викликають сумніви.

б) на радіо:

– використайте перші секунди, щоб привернути увагу споживача;

– тон оголошення має бути дружнім;

– переконайтеся, що ваші заклики до клієнта будуть повторені не менше трьох разів.

в) рекламні щити – основні вимоги:

– реклама повинна мати чіткий, що кидається в очі, фірмовий знак, візуальний образ, який привертає увагу клієнта;

– використання слів у рекламі не виправдане;

– якщо ви використовуєте слова, їх повинно бути не більше 10–12.

4. До інших основних методів спілкування можна віднести телефон, клуби, плакати.

а) телефон: дзвоніть лише тоді, коли ви маєте новини, які можуть зацікавити клієнта; дзвоніть, коли вам рекомендували зателефонувати.

Телефонний дзвінок ефективніший, коли ви розмовляєте з клієнтом правильно.

Головне – під час розмови зберігати дружній тон. Перша фраза має бути побудована як відкрите питання, а не нав'язування інформації. Потрібно спонукати клієнта зав'язати з вами розмову. Постарайтеся дати більше запитань, закінчуйте розмову конкретною пропозицією. Не варто гаяти час на дзвінки до тих, хто вперто не хоче мати з вами справу.

б) клуби – повинні мати певну цілеспрямованість: садівники, плодоовочівники, квітникарі і т.д. Організація клубів дозволяє не тільки знайти своїх клієнтів, але й отримати необхідну підтримку з боку членів клубу.

в) плакати повинні відрізнятися якісним, з повною кольоровою гамою друком на якісному папері та з прекрасним дизайном. Їх мають виконувати фахівці своєї справи. Якщо плакати зображають відомих артистів, репродукції картин, містять календарі – їх охоче купують, вони слугують подарунками і поза свідомістю роблять рекламу вашому товару, інформація про який розміщена на цьому плакаті.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОДАЖІВ

Робота продавця полягає у виявленні моменту і здійсненні останньої "потуги", яка спонукає покупця до покупки товару.

У роздрібній торгівлі клієнт протиставляє свої вимоги до якості вашого товару. В угодах між компаніями клієнти протиставляють вашу продукцію продукції ваших конкурентів.

Здійснення успішного акту продажу здійснюється шляхом формування у покупця почуття комфорту, використання нормальних відносин між сторонами, вміння правильно завершити укладання угоди. Успішному продажу сприяє правильне використання каталогів, прямих поштових розсилок та телефонних продажів.

Успішне здійснення продажу, створення комфортного середовища для покупця – чи не найголовніше першочергове завдання продавця. Комфортне середовище можливе при створенні атмосфери довіри, яка досягається через публікації, стиль обслуговування, торговою політикою, інтер'єром магазину і ще багатьма факторами.

Добитися довіри та виключити причину відмови можна:

– переконавши, що немає причини для відмови від покупки;

– що ваші торгові пропозиції змістовні;

– що ви готові повернути гроші у випадку появи претензій;

– якщо ваші зусилля правильно спрямовані.

Фактор успіху полягає в тому, що продавцеві необхідно знати не лише те, як треба працювати, але й те, чого

не слід робити. Для цього потрібно мати журнал реєстрації помилок, яких не можна припускатися. У цьому важливу роль мають відігравати:

– журнальні статті;

– інформація покупців та дистриб'юторів;

– коментарі консультантів до ваших планів та дій;

– записи зі зборів ваших колег, інших зібрань.

Щоб здійснити успішний продаж, необхідно виробити цілісну маркетингову політику, яка передбачає:

а) розвиток пропозицій шляхом правильного визначення ціни товару і його просування на ринок:

б) здійснення цільових акцентів у торгових пропозиціях, визначаючи: 1) цільових споживачів;

2) здійснення правильної цінової політики;

3) застосування наочної візуальної реклами;

в) посилення пропозицій при кожному контакті з клієнтами, яких багато, але основні з них:

1. Інформація в кімнатах очікування.

2. Оголошення голосом або написи на стінах.

3. Викладка буклетів, проспектів.

4. Підказки обслуговуючого персоналу.

5. Продавці.

6. Контактні особи.

7. Самі покупці.

Досягнення взаєморозуміння з клієнтом – основа укладення не менш, ніж половини угод. Для того, щоб у покупця був хороший настрій, продавець повинен:

а) потурбуватися про покупця;

б) проявити ввічливість та дружелюбність;

в) приділити час клієнту;

г) вислухати клієнта;

д) виступити експертом-консультантом;

є) постаратися поза свідомістю покупця керувати його поведінкою.

Для того, щоб клієнти потрапили у найкращі, комфортні умови для покупки, компанія повинна мати і вести якісну політику продажів, яка забезпечує:

1) прийняття на роботу кращих співробітників;

2) преміювання кращих;

3) підтримка агентів по продажу;

4) гнучка робота агентів, мінімум обмежень у їхніх діях;

5) тестування людей перед тим, як брати їх на роботу;

6) утримання людей на роботі;

7) навчання кадрів;

8) можливість прогресу в заробітній платі та росту професійної майстерності.

В.Г. Лисанюк,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, академік АТНУ

Читачі: Антонюк Л.Ф. з Волинської обл., Березняк Л.М. з Кіровоградської обл., Стрельченко Л.Л. з міста Кіровограда, Андрейченко Л.М. з Чернігівської обл., Дубовик Н.П. з Полтавської обл. у своїх зверненнях до редакції порушують питання щодо реалізації певних прав на спадщину.

Згідно із ст. 1216 Цивільного кодексу України (далі – ЦК) спадкування – це перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).

В Україні, як і в більшості країн Європи, підставою виникнення спадкового правонаступництва є заповіт або закон (ст. 1217 ЦК).

Положення про заповіт у Цивільному кодексі України посідають перше місце. Це пояснюється тим, що право на спадкування виникає передусім в осіб, зазначених у заповіті. Лише за відсутності заповіту, визнання його недійсним або відмови від спадщини спадкоємців за заповітом право спадкувати одержують спадкоємці за законом.

Згідно ст.1233 ЦК заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті. Право на заповіт має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. Заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин, а також інших учасників цивільних відносин. Принцип свободи заповіту полягає у праві заповідача заповісти своє майно на власний розсуд, змінити або скасувати свій заповіт у будь-який час. Заповідач самостійно визначає обсяг того, що передається у спадок, він може охопити заповітом права та обов'язки, що йому належать на час складання заповіту, а також ті, що можуть йому належати в майбутньому, заповідати все майно або його частину.

Однак, у статті 1241 ЦК є одне обмеження заповіту: нормою цієї статті гарантовано неповнолітнім, повнолітнім непрацездатним дітям спадкодавця, непрацездатній вдові (вдівцю) та непрацездатним батькам – успадкування, незалежно від змісту заповіту, половини частки, що належала б кожному з них у разі спадкування за законом.

Цивільним законодавством уперше запроваджено норму про посвідчення заповіту при свідках. Участь свідків у процесі складання заповіту зумовлена підтвердженням фізичного стану заповідача в момент виявлення волі, відсутність тиску з боку третіх осіб. Тому основними критеріями, що ставляться до особи свідків, є відсутність зацікавленості свідка та його фізіологічні можливості виконувати цю дію. Свідками можуть бути будь-які особи з повною цивільною дієздатністю, за винятком нотаріуса або іншої посадової, службової особи, яка посвідчує заповіт, спадкоємців за заповітом, членів сім'ї та близьких родичів спадкоємців за заповітом, а також осіб, які не можуть прочитати або підписати заповіт.

У третю чергу право на спадкування за законом одержали рідні дядько й тітка спадкодавця.

До четвертої черги спадкоємців належать особи, які є членами сім'ї спадкодавця за умови, що вони жили з ним не менш як 5 років.

Право спадкувати у складі п'ятої черги спадкоємців одержують інші родичі спадкодавця до шостого ступеня споріднення включно та утриманці спадкодавця, які не були членами його сім'ї, а саме: неповнолітні або непрацездатні особи, які не були членами сім'ї спадкодавця, але не менш як п'ять років одержували від нього матеріальну допомогу, що була для них єдиним або основним джерелом засобів існування.

Право на спадкування у спадкоємців кожної наступної черги спадкоємців за законом виникає у разі відсутності спадкоємців попередньої черги, неприйняття ними спадщини, відмови від її прийняття, усунення їхнього права на спадкування.

У межах однієї і тієї самої черги спадкоємці спадкують майно померлого в рівних частках.

 Рубрику веде Б.Дегтярьов, юрист

Право на спадщину

Для того, щоб прийняти спадщину, спадкоємцю, який постійно не проживав із спадкодавцем, слід упродовж шести місяців з дня смерті спадкодавця подати заяву про прийняття спадщини (ст. 1270 ЦК). Письмова заява про прийняття спадщини подається спадкоємцем особисто до нотаріальної контори за місцем відкриття спадщини. Якщо така заява надходить поштою, то справжність підпису спадкоємця на такій заяві повинна бути нотаріально засвідчена.

Спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, вважається таким, що прийняв спадщину, якщо впродовж шестимісячного строку він не заявив про відмову від неї.

Такими, що прийняли спадщину, вважаються також малолітня, неповнолітня, недієздатна особа, а також особа, цивільна дієздатність якої обмежена, якщо не було подано заяву про відмову від спадщини в порядку, встановленому цивільним законодавством.

Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодаця, а якщо воно невідоме – то місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини.

Право спадкоємця на спадкове майно підтверджується свідоцтвом про право на спадщину (за законом чи заповітом), яке видається державним нотаріусом за місцем відкриття спадщини після закінчення шести місяців з дня її відкриття.

Строк для звернення спадкоємця за отриманням свідоцтва про право на спадщину законодавством не обмежено.

При спадкуванні права на земельну ділянку слід зазначити, що відповідно до ст. 1225 ЦК право власності на земельну ділянку переходить до спадкоємців на загальних підставах, із збереженням її цільового призначення. До спадкоємців житлового будинку, інших будівель та споруд переходить право власності або право користування земельною ділянкою, на якій вони розміщені.

Нерухоме майно, яке прийняв спадкоємець, повинно бути зареєстроване в органах, які здійснюють державну реєстрацію нерухомого майна, оскільки право власності на нерухоме майно виникає у спадкоємця з моменту державної реєстрації цього майна.

У разі посвідчення заповіту посадовою або службовою особою, а також, якщо заповідач через фізичні вади не може самостійно прочитати заповіт, присутність свідків обов'язкова.

Особливе місце серед них має заповіт подружжя. Механізм його чинності полягає в тому, що частка у праві спільної сумісної власності після смерті одного з подружжя переходить до іншого, який його пережив. У разі смерті останнього право на спадкування мають особи, визначені подружжям у заповіті. Позитивом такого заповіту є те, що той з подружжя, який пережив іншого, продовжує жити в звичайному для нього майновому середовищі. Слід мати на увазі, що згідно ст.1243 ЦК подружжя може скласти спільний заповіт лише щодо майна, яке є їхньою спільною сумісною власністю, тобто такого, що придбане ними в період шлюбу. Але, зазвичай, подружжя володіє не лише спільним майном, а й майном, набутим у порядку дарування, спадкування, особистими коштами, на які поширюється режим роздільності майна.

Відповідно до ст. 1228 ЦК вкладник має право розпорядитися правом на вклад у банку (фінансовій установі) на випадок своєї смерті, склавши заповіт або зробивши відповідне розпорядження банку (фінансовій установі). Право на вклад входить до складу спадщини незалежно від способу розпорядження ним.

Заповіт з умовою закріплено у статті 1242 ЦК. За ним заповідач може обумовити виникнення права на спадкування в особи, яка визначена в заповіті, наявністю певної умови, пов'язаної та не пов'язаної з її поведінкою (наявність інших спадкоємців, проживання в певному місці, народження дитини, здобуття освіти тощо). Така умова, визначена в заповіті, повинна існувати на час відкриття спадщини. Умова, визначена заповідачем, має обмеження: вона не може суперечити закону або моральним засадам суспільства. В протилежному випадку її не беруть до уваги.

В українському спадковому праві нині відновлено інститут виконавця заповіту. Виконавець заповіту є обов'язковим суб'єктом спадкових правовідносин, коли йдеться про спадкування за заповітом; ним може бути фізична особа із повною цивільною дієздатністю або юридична особа. Виконавець заповіту не лише виконує волю заповідача, а й забезпечує охорону прав та законних інтересів спадкоємців, інших зацікавлених осіб, здійснює управління спадщиною тощо. Виконавець заповіту призначається заповідачем, спадкоємцями, або з їхньої ініціативи – судом, а в разі відсутності спадкоємців – нотаріусом. Виконання обов'язків виконавця заповіту є добровільним, платним та контрольованим з боку спадкоємців.

Спадкування за законом має місце в разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також у разі неохоплення заповітом усієї спадщини.

Спадкоємці за законом закликаються до спадкування в порядку черговості, яка залежить від ступеня спорідненння її зі спадкодавцем.

Відповідно до цивільного законодавства в першу чергу право на спадкування мають: діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті; той з подружжя, який його пережив; батьки спадкодавця.

У другу чергу право на спадкування мають: рідні брати і сестри спадкодавця; його баба та дід з боку батька та з боку матері.

Також треба пам'ятати, що з часу набуття чинності Закону України "Про податок з доходів фізичних осіб" від 22.05.2003 р. № 889 – з 1 січня 2005 року – доходи фізичних осіб, одержаних у вигляді об'єкта спадщини, обкладаються податком, за встановленими законом ставками в залежності від об'єкта спадщини та ступеня спорідненння.

Біодинамічний календар

Жовтень

Незабаром жовтень – верхівка осені, отже, дачний сезон добігає свого кінця. І хоча ще немає приморозків і цвітуть деякі квіти – хризантеми, багаторічні айстри, чорнобривці тощо, однак поточні роботи на ділянках майже завершено і час готувати рослини до зими. А ще слід подбати про врожай наступного року.

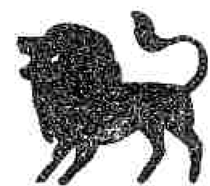
Рак 30.09 (16:47) – 2.10 (21:22)

Остання чверть Місяця – 1 (6:52)

Городники закінчують викопувати картоплю, коренеплоди, зрізують головки пізньостиглих сортів капусти. Для тривалого зберігання відбирають середні й великі головки, які мають бути сухими й не підв'яленими. Загнилі листки з них знімають. Зберігають свіжу капусту в підвалі або погребі.

Перед настанням стійких морозів висівають під зиму моркву, петрушку та інші культури.

У жовтні важливо встигнути зібрати весь урожай сезону, що минає: фрукти, овочі, лікарські рослини. При цьому слід обов'язково орієнтуватися на температурні й погодні умови сезону, щоб правильно визначити, до якого часу недостиглі плоди можуть залишатися на рослинах. Тож варто регулярно дізнаватися про прогноз погоди, щоб раптові нічні приморозки не захопили вас зненацька.

Лев 2 (21:22) – 4 (23:01)

Садівники закінчують збирати врожай зимових сортів яблук і груш, після чого дерева поливають, звичайно, якщо в цей період немає дощів. Виконують глибоке перекопування міжрядь у саду та пристовбурних кругах із внесенням добрив. Ґрунт у пристовбурних кругах прикривають гноєм, перегноєм або торфом. Очищають штамби і основи скелетних гілок від відмерлої кори, білять їх вапном із глиною, лікують дупла.

У першій декаді жовтня, після обпадання листя, висаджують на постійне місце саджанці яблуні, надаючи при цьому перевагу деревам на сильнорослих підщепах.

Діва 4 (23:01) – 6 (22:52)

Виноградарі у жовтні закінчують збирати врожай, виконують осінній обробіток ґрунту, одночасно підгортаючи виноградні кущі та вносячи добрива. В неукривній зоні обробіток ґрунту можна розпочинати відразу після збирання врожаю й виконувати його до пізньої осені. На відміну від ділянок із віяловим формуванням кущів, захист яких від морозів можливий лише за повного укриття. На таких виноградниках обробіток ґрунту слід розпочинати, коли почне обпадати листя, закінчивши роботи до настання морозів, тобто наприкінці жовтня – на початку листопада.

Терези 6 (22:52) – 8 (22:53)

Новий Місяць – 7 (21:44)

У дні Молодика не варто виконувати будь-які роботи з рослинами на городі та в саду – висаджувати, пересаджувати, обрізувати тощо. Краще присвятити цей час відпочинку. Хоча за бажанням можна приділити більше уваги садовим рослинам: зняти знайдені зимуючі гнізда шкідників і знищити їх, зв'язати крони молодих дерев, а штамби обв'язати ялиновим гіллям або толем і підгорнути землею. Також можна підготувати ями для весняного садіння саджанців, заправити їх добривами.

До настання приморозків закінчують прикопувати на зиму саджанці. Розкладають отруєні принади проти гризунів у саду.

Скорпіон 8 (22:53) – 11 (1:10)

Виноградарі продовжують видаляти старі й неплодоносні кущі та малоцінні сорти винограду, з перспективою заміни їх на нові, цінніші сорти шляхом щеплення, підсаджування або укладання відсадків.

У неукривній зоні виноградарства розпочинають обрізування кущів та заготівлю чубуків. В укривній зоні їх, зазвичай, заготовляють ще під час попереднього обрізування до укривання кущів на зиму. Чубуки зв'язують у пучки й укладають на зберігання в підвали або траншеї.

Якщо не зробили цього раніше, слід подбати про матеріали для спорудження шпалер на винограднику. При цьому, насамперед, ще до укривання кущів, необхідно встановити крайні (якірні) стовпи.

Стрілець 11 (1:10) – 13 (17:19)

Садівники закінчують висаджувати саджанці чорної смородини та аґрусу, після чого їх обов'язково поливають – 0,5 відра води на кущ. Ґрунт навколо рослин мульчують торфом, гноєм, перегноєм.

Для захисту від підмерзання саджанці ягідників рекомендують підгорнути ґрунтом на 10–12 см.

У першій половині жовтня під плодоносні кущі вносять органічні, фосфорні та калійні добрива, ретельно перекопуючи ґрунт.

Від маточних кущів відокремлюють відсадки смородини та аґрусу і пересаджують їх на постійне місце.

Якщо літо було сухе, кущі малини бажано полити. У другій половині жовтня на молодих насадженнях встановлюють опори – кілки, шпалери тощо. Готуючись до зими, у плодоносних кущів малини пригинають і зв'язують пагони на висоті 30–40 см.

Козеріг 13 (17:19) – 15 (17:25)

Перша чверть Місяця – 15 (0:28)

Досвідчені садівники знають, що плодові дерева можна садити не лише навесні, а й восени, однак за суворої зими вони можуть загинути. Тому, якщо ви все ж таки придбали саджанці, їх краще прикопати на ділянці до весни.

Місце для зимівлі саджанців вибирають притінене, сухе і на підвищенні, щоб там не застоювалася вода. Спочатку викопують рівчак завглибшки до 40 см у напрямку зі сходу на захід. Його південний схил роблять із нахилом 45°. Саджанці укладають у рівчак на відстані 10–25 см один від одного, залежно від розміру кореневої системи, верхівками на південь.

Якщо ґрунт сухий, коріння поливають, а потім засипають саджанці землею на третину висоти стовбура. Насипану поверх коренів землю обов'язково притоптують. Таке ущільнення ґрунту забезпечує добрий контакт коренів

із вологою землею. Якщо осінь суха й тепла, саджанці у прикопі поливають щотижня.

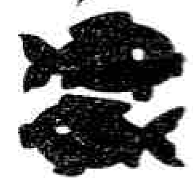
У такому стані прикопані деревця залишають без укриття до кінця жовтня – початку листопада. Коли ж ґрунт промерзне на глибину 3–5 см, їх необхідно повністю засипати землею, аж до верхівок.

Важливо стежити, щоб у прикопі не завелися миші, бо знищать усю кореневу систему саджанців.

Водолій 15 (17:25) – 18 (5:53)

Водолій – традиційно безплідний знак, який астрологи вважають найнесприятливішим для росту й розвитку рослин. Однак навіть у цей період садівники й городники не залишаться без діла. І хоча в ці дні краще не садити й не пересаджувати рослини, бо насіння може не прорости, розсада часто хворіє і гине, а дерева, посаджені у Водолії, виростають кострубатими й некрасивими, але можна виконати чимало інших робіт. Зокрема, ефективним буде обприскування й прищипування, прополювання, культивація, боротьба зі шкідниками тощо. А ще цей знак сприятливий для селекціонерів-аматорів, які прагнуть отримати матеріал для селекції або вивести новий сорт. Вважається, що виконувати такі роботи слід саме під знаком Водолія.

Риби 18 (5:53) – 20 (18:24)

Квітникарі закінчують прибирати клумби і квітники: видаляють однорічники, які відцвіли, перш ніж вони почнуть гнити, зарості трав'янистих багаторічників, що дуже розрослися, обрізують по краях, аби наступного літа рослини не розповзлися за межі квітників.

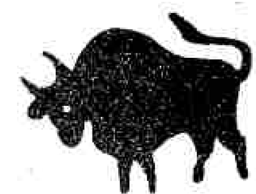
Бажано також ще раз прополоти весь квітник і зайнятися підготовкою троянд до укриття на зиму.

Якщо не зробили цього раніше, то тепер викопують гладіолуси, жоржини, канни та інші рослини, що не зимують у ґрунті. Ретельно очищують їхнє коріння та цибулини від землі, складають у ящики і переносять у прохолодне приміщення, що не промерзає. Бульбоцибулини гладіолусів близько місяця сушать у теплому приміщенні.

Овен 20 (18:24) – 23 (5:31)
Повний Місяць – 23 (4:36)

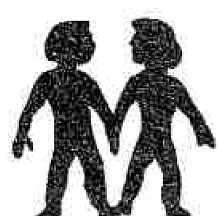
Нагадаємо, що восени відпочинку потребуєте не лише ви, а й ваші рослини, а дні, коли Місяць у повні, – найкращий час для цього. Хоча за бажанням можна привести до ладу парники, перекопавши в них ґрунт, прибрати, помити й скласти на зберігання квіткові контейнери та горщики, що звільнилися від рослин, або, зрештою, присвятити цей день боротьбі із гризунами. До речі, щоб зайці не пошкодили дерева, восени, до настання морозів, їхні штамби та основи скелетних гілок обв'язують різними захисними матеріалами. Зокрема, можна використати гілки хвойних рослин, які прив'язують до стовбурів голками донизу. А от траву, солому, стебла кукурудзи, соняшнику, очерет, рогіз, сорго дехто з досвідчених садівників не радить використовувати для обв'язування, бо в них можуть поселитися миші, які пошкоджують кору дерев.

Телець 23 (5:31) – 25 (14:49)

Восени варто встановити додаткову ємкість для виробництва садового компосту, бо зелених відходів у саду й на кухні в цей час, як кажуть, хоч відбавляй. Садівники регулярно згрібають обпале листя, використовуючи його для закладання листкового перегною, який слугує якісною мульчею та добавкою до ґрунтових сумішей і підкислювачів ґрунту. Однак при цьому слід пам'ятати, що рослини, уражені небезпечними хворобами або шкідниками, слід вивезти за межі ділянки й спалити.

Теплі й сухі дні, які не дуже часто дарує осінь, варто використати на підготовку ділянки й дачного будинку до зими: прибирають у приміщеннях і накривають чохлами на зиму літні меблі, прочищають дренажні труби й стоки. Стіни та вікна парників, які повністю звільнилися від сезонного садіння рослин, обробляють дезінфікуючими засобами, щоб знищити гриби та інших збудників хвороб.

Близнята 25 (14:49) – 27 (22:16)

У жовтні більшість кімнатних рослин переходить у стан зимового спокою, тому, зазвичай, їх поливають значно рідше і до весни не підживлюють. Квітникарі систематично розпушують землю в горщиках, видаляють мох, що інколи утворюється на її поверхні, за необхідності підсипають трохи торфу й піску.

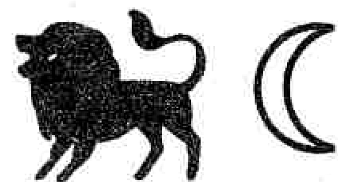
Переносять у приміщення рослини, що залишалися протягом останніх теплих днів у саду або на балконі. Зокрема, самшит, лавр, аукубу, лігуструм, криптомерію, які разом із горщиками необхідно ретельно обмити в мильній воді, щоб не занести до житла пил, бруд, шкідників або збудників різних інфекцій.

Рак 27 (22:16) – 30 (3:40)

Садівники продовжують готувати ями для весняного садіння. Для цього вони знімають верхній родючий шар ґрунту на глибину штика лопати і відкладають його. Якщо ґрунт бідний, потрібно викопати для садіння великі ями – 1х1х1 м. У кожну з них насипають 3 відра компосту або перепрілого гною, 300–500 г суперфосфату, 100–150 г сульфату калію, відро попелу. На кислих ґрунтах можна додати доломітове борошно.

У викопані ями засипають половину землі, знятої зверху, перемішуючи її з добривами. Навесні в ці ями можна висаджувати дерева.

Лев 30 (3:40) – 1.11 (5:53)
Остання чверть Місяця – 30 (15:46)

Якщо не зробили цього раніше, то необхідно тепер закласти на зберігання кореневу селеру, кореневу петрушку, буряки, моркву та інші коренеплоди, прикопавши їх у вологому піску. Цвітну капусту пізніх строків висіву, що не встигла дозріти до початку приморозків, можна викопати й доростити в парнику.

Слід також зазначити, що з моменту закладання овочів на зберігання вони стають головною турботою господарів, адже потрібно постійно стежити за режимом зберігання, щоб своєчасно ліквідувати вогнища захворювання, попередивши втрати продукції. Температуру і вологість повітря регулюють вентиляцією. За необхідності підвищити відносну вологість повітря у сховищі розбризкують воду, розвішують зволожені мати тощо. А для видалення надлишку вологи з повітря уздовж засіків розставляють ємкості (ящики) з негашеним вапном.

Під час зберігання овочів і картоплі в льохах, буртах, ямах, підпіллях потрібний режим підтримують, регулюючи приплив повітря через люки, двері, вентиляційні труби.

Центр послуг "Дім, сад, город" пропонує післяплатою:

Насіння трав, овочів, квітів, добрив,
виробники – Україна, Голландія, Італія, Франція, Японія

Газонні трави: "Мавританський газон" (квіти + трава), 1 кг – 130 грн.; "Універсальний" 1 кг – 70 грн.; "Саншайн", посухостійка, 1 кг – 75 грн.; "Королівський сад" – суміш низькорослих високоякісних холодо- та посухостійких трав, які повільно ростуть, 100 г – 8 грн.; "Смерканок" – трава для затінку, 100 г – 8 грн.; "Спортивне змагання" – зносостійка трава, 100 г – 8 грн.; "Спортклуб"– трава для спорту, 100 г – 8 грн.; "Англійський газон" – травосуміш для саду, 100 г – 8 грн. Можливе формування в більших упаковках.

Набори: "Клумба в жовто-синіх кольорах"– 20 грн.; "Люксембургський сад" – 27 грн.; "Клумба в біло-синіх кольорах" – 18 грн.; "Клумба "Рожева мрія" – 24 грн.; низькорослих квітів для альпійських гірок (10 шт.) – 20 грн., багаторічників (10 шт.) – 20 грн.; городника – 20 грн.; айстр на зріз (10 сортів) – 20 грн.; голчастих айстр (10 шт.) – 20 грн.; півонієподібних та трубчастих айстр на зріз (10 шт.) – 20 грн.; дворічників та багаторічників (10 шт.) – 20 грн.; квітів для балконів, вікон, терас (10 шт.) – 20 грн.; квітів для рабаток (10 шт.) – 20 грн.; однорічників для букетів та на зріз (10 шт.) – 20 грн.

Насіння сортових айстр: (0,2 г). Картхойзер – бузкова, художня; Яблунева – біло-рожева, суміш принцес, Ріббон – червона, синя; Ізольда – біла, голчаста, Гала – фіолетова, Сіндерела – бордо, Унікум – суміш; Трістан – голчаста, світло-бузкова; Ніна – рожева, Ельза – яскраво-рожева, голчаста; помпон, синьо-біла; помпон суміш; Блау Турм – синьо-фіолетова; Сента – жовта, голчаста; Дракон – суміш; Матадор – темно-синій; Святкова – світло-рожева – по 2 грн.

Насіння кімнатних рослин: бегонія махрова коралова (45 нас.) – 8 грн.; кактуси (0,1 г) – 6 грн.; куфея червона (0,1 г) – 6 грн.; мімоза сором'язлива (0,23 г) – 6 грн.; пасльон "Червоний гігант" (0,1 г) – 6 грн.; пасифлора "Кавалерська зірка" – 8 грн.; пеларгонія коралова, біла, двокольорова, червона, (0,4 г) – 8 грн.; бальзамін кімнатний червоний, білий – 3 грн.; фрезія гібридна – 8 грн.; колеус (0,25 г) – 6 грн.; примула гібридна, суміш (10 шт.) – 6 грн.

Насіння квітів: кніфофія гібридна – 6 грн.; гвоздика Шабо, суміш – 6 грн.; гвоздика китайська серія "Діана" F_1 (10 шт.), суміш – 6 грн.; гвоздика садова Гренадін "Харді тріумф" (0,2 г) – 6 грн.; гвоздика периста карликова багаторічна "Солодощі", суміш (0,02 г) – 6 грн.; кермек виїмчастий, кольори червоний, голубий, жовтий, рожевий, оранжевий, синій та суміш (0,2 г) – 3 грн.; лобулярія "Королівський килим", рожева (0,25 г) – 3 грн.; настурція витка, великоквіткова "Коштовність" (2 г) – 6 грн.; настурція махрова, великоквіткова "Везувій" (2 г) – 6 грн.; петунія гібридна "Дедді" (бузкова), 10 шт. – 3 грн.; гібридна багатоквіткова, серія "Хіт-Парад" (10 шт), винно-біла, зіркою – 3 грн.; фортунія ампельна F_1 синя та пурпурова (0,01 г) – 14 грн., сальпіглосис виїмчастий "Імператор" (0,05 г) – 6 грн.; алісум Гмеліна "Гірське золото", жовтий, багаторічний (0,2 г) – 6 грн.; арабіс кавказький "Шнеехаубе", багаторічний (0,1 г) – 6 грн.; дельфініум багаторічний "Пасифік гігант" (0,2 г) – 6 грн.; дзвоники карпатські "Ізабелль", багаторічні (0,2 г) – грн.; дзвоники махрові, суміш – 6 грн.; жоржини "Помпон", суміш (0,2 г) – 6 грн.; пенстемон "Червона королева" (0,1 г) – 6 грн.; стокротка помпонна, суміш (0,25 г) – 6 грн.; братки великоквіткові, кольори білі, жовті, червоні, рожеві, сині, фіолетові, суміш (0,25 г) – 6 грн.; чорнобривці карликові (1 г), білі, жовті, оранжеві – по 3 грн.; чорнобривці високі Лемон принц, Кіліманджаро (1 г) по – 3 грн.; колеус, суміш (2 г) – 6 грн.; мак східний садовий багаторічний "Піцикато" – 6 грн.; едельвейс альпійський (0,1 г) – 6 грн.; ромашка гігантська – 3 грн.; наперстянка, суміш – 3 грн.; братки великоквіткові, кольори білі, жовті, червоні, рожеві, сині, фіолетові, суміш (0,2 г) – по 3 грн.; айстри низькорослі, суміш – 3 грн.

Пряно-ароматичні трави: базилік зелений (0,5 г) – 5 грн.; базилік фіолетовий (0,5 г) – 5 грн.; валеріана (0,1 г) – 3 грн.; лаванда (0,3 г) – 5 грн.; меліса (0,5 г) – 5 грн.; м'ята (0,1 г) – 4 грн.; кмин (0,3 г) – 3 грн.; фенхель (0,5 г) – 5 грн.; чабер садовий (0,5 г) – 3 грн.; селера коренева Діамант (0,5 г) – 6 грн.; петрушка листова , кучерява, коренева – 3 грн.

Набори сортових жовтецiв, суміш кольорів, 5 коренів – 15 грн.; **анемон,** суміш кольорів, 5 коренів – 15 грн.

Овочі: перець: Франциус, солодкий, червоний, ранній, плоди великі товстостінні (0,3 г) – 3 грн.; Альба солодкий, червоний, ранній, плоди великі товстостінні (0,3 г) – 3 грн.; Золотий Фазан, жовтий, середньоранній (0,3 г) – 3 грн.; гіркий (1,5 г) – 3 грн.; **помідори:** Толстой F_1 ранні, індетермінантного типу, округлі, дуже смачні (0,05 г) – 5 грн.; Річі F_1, ранні, плоди округлі 110–120 г, універсального призначення, чудові смакові якості (0,05 г) – 5 грн.; низькорослі Сан-Марцано, сливка рання (1,5 г) – 5 грн.; високорослі Сан-Марцано, довга сливка (1 г) – 5 грн.; Полбиг F_1 великі круглі для їжі та переробки для відкритого грунту, ранні, прекрасно транспортуються, смачні – 5 грн.; Кристал F_1, ранній, високорослий, на суцвітті 8–10 плодів, солодкі, транспортабельні, стійкі до хвороб (0,05 г) – 5 грн.; Ріо Гранде, середньоранній, сливки масою 120–130 г, високоурожайний, стійкий до хвороб, для їжі, консервування (0,5 г) – 5 грн.; Експрес F_1, суперранній, для реалізації ранньої продукції та переробки на сік, плоди 140–150 г, яскраво-червоний з прекрасним смаком (0,05 г) – 5 грн.; Тесті F_1, ранній, індетермінантний, для закритого та відкритого грунту, прекрасний смак, плоди 100–120 г, стійкий до хвороб, для їжі та переробки (0,05 г) 5 грн.; Чері, середньостиглі, плоди як велика черешня, червоні, солодкі (0,1 г) – 3 грн.; Балконне Чудо, сорт для вирощування в горщиках та відкритому грунті, солодкі, ароматні, для їжі, консервування, декорування страв (0,1 г) – 3 грн.; Сан Пьєтро (0,05 г) – 5 грн.; Рома V/F, велика сливка для консервації (2 г) – 5 грн.; Волове Серце, рожевий, червоний, жовтий (0,5 г) – по 3 грн.; Де-Барао, рожевий, жовтий, червоний, низькорослі для переробки та їжі (0,5 г) – по 3 грн.; Чорний принц, низькорослі, для продажу, переробки, салатів, темно-бордові плоди, солодкі (0,5 г) – 3 грн.; **огірки:** Наташа F_1, ранній (15 нас.) – 3 грн.; Маша F_1, надранній (10 нас.) – 6,50 грн.; Вокал F_1 надранній самозапильний, плоди однорідні зелені з тоненькою шкіркою, без гіркоти, для споживання та переробки (10 шт.) – 8 грн.; Паризький корнішон (3,5 г) – 6 грн.; Альянс F_1, ранній (1 г), великий урожай на початку плодоношення – 6 грн.; Акорд F_1 (1 г), стійкий до хвороб, ранній, високоурожайний – 6 грн.; Астерикс F_1 (1 г), ранній, тонка шкірка, для переробки та їжі – 6 грн.; Атлантіс F_1, ранній, високоурожайний для споживання, засолювання та консервування (1 г) – 6 грн.; Аякс F_1 (10 шт.) – 3 грн.; Опера F_1 (1 г), ранній, високоурожайний, для їжі, маринування та консервації – 6 грн.; Соната F_1 (1 г), стійкий до хвороб, для засолювання та консервування – 6 грн.; Регал Плюс F_1, (10 шт.), надранній, довгий період плодоносіння, посухостійкий, для засолювання та консервування – 6 грн.; **диня** Ананас рання, запах ананаса (0,5 г) – 6 грн.; Леся, рання (3 г) – 3 грн.; **капуста:** Амтрак F_1, високоурожайна, пізня, для довгого зберігання, головки 3–5 кг (20 шт.) – 6 грн.; Гігант F_1, середня, для переробки та зберігання, дуже смачна, головки 4–6 кг, не розтріскується, 110–120 дн., (20 шт.) – 6 грн.; Леннокс F_1, пізня, для зберігання (20 шт.)– 6 грн.; **капуста броколі** Фієста F_1 (20 шт.), для їжі, придатна для заморожування – 6 грн.; **капуста цвітна:** Тардіво ді Фано, середня (2 г) –

6 грн.; Снігова Куля, середня (2 г) – 6 грн.; Гудмен, рання (20 шт.) – 4 грн.; **капуста червоноголова** Ауторо F_1, високоурожайний гібрид для переробки та зберігання (20 шт.) – 4 грн.; **капуста пекінська** Монако F_1 (20 шт.), надрання, для відкритого і закритого грунту – 6 грн.; **баклажани:** Римський, довгий (2,2 г) – 6 грн.; Боніка F_1, ранній, овальний (0,25 г) – 4 грн.; Фрама F_1, ранній, довгий (0,25 г) – 4 грн.; **буряки столові:** Циліндра, довгий (10 г) – 6 грн.; Детройт, ранній, круглий (5 г) – 5 грн.; Ларка, середньостиглий, солодкий, придатний для раннього висіву(200 шт.) – 5 грн.; **цибуля ріпчаста:** Ред Барон середньорання, округла, червона, високі смакові якості (1 г) – 4 грн.; Дайтона F_1 золотиста, середня, для довготривалого зберігання (1 г) – 5 грн.; Луганська, пізньостигла (2 г) – 2 грн.; Стригунівська середньостигла, урожайна (2 г) – 2 грн.; Каратальська середньорання, напівгостра (2 г) 2 грн.; Агостана, середньорання, гостра, соковита (2 г) – 2 грн.; **порей** Казімір, літня. Високопродуктивна. Зберігається протягом 5–6 місяців (1 г) – 2 грн.; **морква:** Віта Лонга пізня, довга, для зберігання (3 г) – 5 грн.; Нанте 2, рання, дуже соковита (3 г) – 5 грн.; Флакко 2, пізня, для споживання та зберігання (3 г) – 4 грн.; Монтана, середньорання, зберігається до травня, форма циліндрична, солодка та соковита (2 г) – 5 грн.; Скарла супер (3 г), для тривалого зберігання, дуже соковита та солодка – 5 грн.; Каротан, для тривалого зберігання, з великим вмістом каротину (1 г) – 5 грн; **кабачки:** Опал F_1, надранній гібрид, світло-зелений, універсальний, високотоварний (7 шт.) – 3 грн.; Сафія F_1, надранній, високоурожайний, високотоварний (7 шт.) – 3 грн.; **кавуни:** Крімсон Світ, середньоранній, висока смакова та товарна якість, відмінна транспортабельність (1 г) – 4 грн.; Солодкий Малюк, ранній (1 г) – 4 грн.; **селера** коренева Монарх, середньостигла, великий коренеплід округлої форми 1–1,5 кг, для переробки та зберігання (100 шт.) – 6 грн.; **редиска:** Сора, рання, дуже соковита (4 г) – 4 грн.; Французький сніданок, рання, коренеплоди видовжені, соковиті, сорт всесезонний (3 г) – 4 грн.; полуниця садова (0,18 г) – 3 грн.; **салати:** Рукола (15 г) – 6 грн.; Ромен (6 г) – 6 грн.; головчастий Всесезонне диво (1 г) – 2 грн.; **гарбузи:** Гілея, мускатний швидкостиглий, дуже солодкий, яскравочервоного кольору (20 шт.) – 3 грн.; Арабатський, пізньостиглий, м'якуш товстий, оранжевий, плід видовжений (20 шт.) – 3 грн.; Руж Детамп, середньостиглий, високий вміст каротину, червоно-оранжева середина, 15–20 кг, гарно зберігається (2 г) – 6 грн.; **квасоля** спаржева Слендерете (15 шт.), середньостигла.

НОВЕ! Ялівці сланкі (голубі та зелені), висилаємо усе літо, кущики сильні – 50 грн. Набори сортових тюльпанів: лілієквіткових, папугових, махрових, зеленопелюсткових, низькорослих, дарвінових гібридів, сімейних (багатоквіткових), кольори різні, в наборі по 5–7 шт. – 35 грн.; нарцисів махрових, кольори різні, 5–7 шт. – 35 грн.; крокуси (10–15 шт.) – 25 грн.; гіацинти, 5 кольорів, 5 шт. – 35 грн; лілійники 3 шт. – 15 грн.; айстра новобельгійська багаторічна (голуба), 3 кущики – 12 грн. Ожина великоплідна (3 шт.) – 15 грн.

Добрива для квітів та рослин (універсальне розчинне):

- для кімнатних рослин 250 г – 25 грн.;
- для осіннього внесення, 300 г – 20 грн.;
- для саду та городу, 300 г – 20 грн.;
- для газонів, 1кг – 40 грн.;
- для троянд, 250 г – 25 грн.
- Кеміра-люкс, універсальне розчинне добриво (квіти, розсада, овочі, усі кімнатні рослини), 5 г – 5 грн.;
- розчинне добриво Гілея, міні–упаковки 2 г, для квітуючих, декоративно-листяних, усіх видів бегоній; зимове, усіх видів фікусів, сенполій та інших геснерієвих, драцен, кактусів, пеларгоній, юк – по 2 грн.;
- розчинне добриво для троянд, хвойних, ягідних культур, газонів, універсальне, 500 г – 25 грн.;
- мох сфагнум – 5 грн.;
- торфяні таблетки – 1 шт. – 0,50 грн.

Для обробки картоплі від хвороб та колорадського жука: "Престиж" – 55 грн.

Стимулятори росту рослин: Потейтін, 5 амп. (для картоплі) – 7 грн.; Івін, 5 амп. (овочі, квіти) – 7 грн.; Емістим С, 5 амп.(універсальний) – 8 грн.; Чаркор, 3 амп. (для укорінення) – 10 грн.

Агрохімія: агрофоска (1 кг) – 10 грн.; амофос (1 кг) – 14 грн.; бордоська суміш (300 г) – 10 грн.; гумат (200 г) – 5 грн.; залізний купорос (1 кг) – 10 грн.; попіл деревний (1 кг) – 5 грн.; калійно-магнієве добриво (1 кг) – 10 грн.; карбамід (1 кг) – 10 грн.; нітроамофоска (1 кг) – 15 грн.; селітра аміачна (1 кг) – 10 грн.; суперфосфат (1 кг) – 10 грн; вуглеамонієва сіль (1 кг) – 10 грн.;

Грунт для орхідей (0,8 л) – 8 грн., горщик для орхідей – 8 грн.

Для бджіл: байварол, 1 упаковка – 35 грн.

ДОБІРКИ ЖУРНАЛІВ: "Дім, сад, город" 2006 р. – 20 грн.; 2007 р. – 20 грн.; 2008 р. – 25 грн.; 2009 р. – 35 грн.; **"Виноград, вино"**, 6 шт. – 30 грн.; журнали "Виноград, вино" за 2009 р. – по 10 грн.; **"Пасіка"**, 10 шт. – 30 грн.; журнали "Пасіка" за 2009 р. – по 6 грн.; журнали **"Квіти України"**: за 2004–2005 рр. – по 5 грн.; 2006 р.– по 6 грн.; 2007 р. – по 7 грн.; 2008 р. – по 8 грн.; 2009 р.– по 10 грн. за номер.

Спеціальна пропозиція для вас. Для бажаючих детальніше ознайомитись з журналами видавництва "Дім, сад, город" пропонуємо комплект з 10 різних видань. Комплект допоможе вам вибрати журнали для передплати. Ціна – 25 грн.

Каталоги повнокольорові: І. Хороша "Іриси 2008" – 10 грн.; "Іриси 2009" – 10 грн.; "Троянди фірми "Мейян" – 60 грн.; "Каталог квіткових рослин" – 70 грн., "Каталог квіткових та овочевих культур" – 20 грн.; "Декоративные деревья и кустарники " – 60 грн., "Многолетние цветы" – 60 грн.

Збірники з садівництва, городництва та ін.: "Алича великоплідна", "Лимон в квартирі", "Кизил", "Захист саду", "Вирощування саджанців. Поради початківцям", "Розмножування плодових і ягідних культур", "Лимонник та актинідія", "Малина", "Смородина, порічки", "Агрус", "Персик біля дому", "Суниця", "Айва", "Яблуня", "Черешня", "Вирощування ківі в Україні", "Обліпиха", "Пряно-лікарські рослини", "Помідори", "Груша" – по 8 грн.; "Сонник" – 3 грн.; "Листопадні магнолії" – 25 грн., "Сад та город без шкідників і хвороб", "Знай наших", "Новосели на городі та в саду" – по 6 грн.

Із серії "Бібліотека квітникаря": "Трояндовий сад" – 10 грн.; "Паркові троянди", "Іриси", "Клематиси", "Однорічні рослини", "Ліани в саду", "Сукулентні рослини" (2 книги), "Квітник без шкідників та хвороб", "Гладіолуси", "Гемерокаліси", "Рододендрони", "Вічнозелені рододендрони", "Бузок", "Дрібноцибулинні рослини", "Хризантеми", "Айстри", "Старовинні парки Київщини", "Тюльпани", "Розмноження хвойних рослин", "Хвойні дерева та кущі", "Дельфініум", "Пасифлора", "Жоржини", "Живоплоти, боскети, лабіринти", "Середньовічний сад. Минуле і сучасне", "Сенполії", "Глоксинії", "Красивоквітуючі геснерієві". Ціна одного примірника – 8 грн.; "Сад твоєї мрії (ландшафт, дизайн)" – 10 грн. "Листопадні дерева, кущі, ліани" – 10 грн.

Із серії виноградарства, та виноробства: "Сорти винограду", "Погода і виноград", "Якісні і здорові вина", "Операції на виноградному кущі", "Виноград на дачі", "Виноград на дачній та присадибній ділянці", "Образцовый виноградник" – 8 грн.; "Образцовый виноградник" (1-а книга). Ціна одного примірника – 8 грн.; В. Крайнов "Виноград. Селекционная инициатива" – 16 грн., И. И. Кораблев "Медоварение и медофруктовое виноделие" – 10 грн.

Збірники з питань здоров'я: "Целебные таинства герани", "800 років рецептам здоров'я", О. Світко "Мед смакує і лікує", "Здоров'я з вулика", "Календар травника", "Малюки від народження до року", "Не бійтеся дієти. Протисклеротична", "Не бійтеся дієти. Діабет" – по 8 грн.; О. Світко "Рецепти здоров'я для кожної родини" (1 та 2 частини) – по 12 грн.;

Із серії "Домашня ферма": "Кури", "Індики", "Цесарки", "Кролі", "Гуси", "Качки", "Нутрії" – по 8 грн.

Із серії "Пасіка": В.А. Нестерводський "Як вихохати та вибрати добру бджолину матку" – 8 грн.; "Календар пасічника. Зима. Весна, Літо, Осінь." Ціна однієї книги – 8 грн., "М. Михалевич", "Календар пасічника" – по 5 грн.; Б. Охотський "Пчелы-целители" – 8 грн.; "Деревні медоноси та пилконоси України" (літні й осінні) та (весняні), 2 книги – по 12 грн.; И.И. Кораблев "Медоварение и медофруктовое виноделие" – 10 грн.

Книги: " Цветы желтые и синие" – 30 грн., Хессайон "Все о розах" – 65 грн.; "Все о болезнях и вредителях растений", "Все о газоне", "Теплицы и зимние сады", "Все о хвойных", "Все о декоративных кустарниках", "Все об овощах", " Все об орхидеях", "Все об альпинарии и водоеме в саду", "Все о саде, за которым легко ухаживать" , "Все о комнатных растениях" – по 60 грн.;

Повнокольорові видання: "Сучасна енциклопедія лікарських рослин" – 50 грн.; Е.Н. Седов " Груша", 325 стр. – 35 грн, "Смородина" 253 стр. – 35 грн.; "Картофель и корнеплоды" – 35 грн.; "Растения знакомые и незнакомые. Разведение субтропических растений, орехоплодные культуры, ягодные культуры, редкие овощи, пряновкусовые растения" 189 стр. – 40 грн.; Е Рубцова "Сад роз" – 120 грн.; Георгины" – 25 грн.; "Бегонии" – 25 грн.; "Пальмы" – 25 грн.; Б.Макуни "Сенполии" – 30 грн.; Вернер Буш "Бонсай в вашем доме" – 80 грн.; "Садовые новинки. Ягодные культуры" – 40 грн.; Л. Шульгина "Ранние овощи на вашем участке" – 50 грн.; " календарь работ в саду и огороде" – 40 грн.; "Выращиваем зеленные культуры" 40 грн.; "Декоративные многолетники" – 40 грн.; " Растения – знакомые незнакомцы" – 40 грн.; Лысянский "Тюльпаны" – 35 грн.; Вольтер Херш "Клематисы во всем своем великолепии" – 35 грн.; Г. Левко "Однолетние цветы" – 35 грн.; "Правда и неправда о кактусах" – 35 грн.; В.Гапон "Секреты выращивания кактусов" – 35 грн.; Т. Лагутина " Кактусы и другие суккуленты. Разведение и уход" – 30 грн.; "Обустройство дома и участка" – 25 грн.; "Ваш дачный домик" – 10 грн.; М. Бурдейный "Декоративное мощение своими руками" – 60 грн; "Огород-кормилец" – 30 грн.; "Дневник сезонного ухода за комнатными растениями и цветами" – 35 грн.; "Островок живой природы в вашем доме. Идеи для домашнего уюта" – 30 грн.; "Енциклопедія кімнатних рослин" 716 стр. – 60 грн.; "Комнатное цветоводство", 318 стр. – 50 грн.; "Цветы для красоты нашего дома", полноцветное подарочное издание, 207 стр. – 170 грн.; " Сделай это сам", 127 стр., полноцветное издание – 70 грн.; "Регулярный сад, коллекция садовых стилей", 94 стр., полноцветное, подарочное издание – 70 грн., "Сад по фэн-шуй", 225 стр. – 35 грн.; Л.Шульгина "Дизайн вашего сада", 310 стр. – 50 грн.; "Ландшафтный дизайн, Современные решения", 315 стр. – 40 грн.; подарункове видання "Дивный сад без лишних хлопот. Практические советы по созданию сада", 320 стр. – 195 грн.; Й. Майер "Ваш сад. Практические советы на весь год", 160 стр, полноцветное издание – 80 грн.; Шерон Эймос "Сад без затрат", 145 стр. – 60 грн.; Й. Косо "Дизайн садового участка. Нестандартные решения. Дворики, дорожки, ограждения, водоемы", 178 стр. – 190 грн.;"Довідник успішного рибалки", 375 стр. – 40 грн.; Ю. Седов "Кролики. Разведение, содержание, уход" – 25 грн.; В.П. Поліщук "Пасіка" – 65 грн.; "Дорогоцінні продукти бджільництва",190 стор.– 25 грн.; В. Поліщук "Способи заміни та підсаджування бджолиних маток" – 30 грн.; М. Горніч "Медові вина" – 25 грн., Каталог "Красивые дома", 25 современных коттеджей – 40 грн.

Фурнітура для квіткового бізнесу та флористики:

• Пакети конусоподібні для упаковки квітів (метал + малюнок), 1 упаковка – 100 шт. – 35 грн.;

• Листи для обгортання квітів, букетів, 80х60см з малюнком, 100 шт. – 35 грн.; рулони 25 м ,тоновані з каймою або малюнком – 35 грн.; лазер (10 м) – 35 грн.;

• Серветки для декорування букетів, діаметр 20 см, блискучі, 1 упаковка – 100 шт. – 25 грн.; діаметр 50 см, 100 шт. прозорі та блискучі – 35 грн.;

• Стрічка декоративна шириною 2 см/100 м, кольори різні – 12 грн.; блискуча (лазер), з золотими смужками різних кольорів –15 грн.; в бобінах 1см/100 м, кольори різні з золотою смужкою – 15 грн.;

• Сітка для декорування букетів, подарунків (9 м), різних кольорів – 40 грн.;

• Флізилін (9 м), кольори різні – 30 грн.;

• Блискуча декоративна присипка, кольори різні, 1 упак. – 12 грн.;

• Оаза для квіткових композицій – 10 грн.;

• Оаза-мікрофон, 1 упаковка – 6 шт. – 90 грн.;

• Оаза на липучці для прикрашання весільних машин – 35 грн.

• Креп (9 м), кольори різні – 20 грн.

Школа вишивання

Набори схем вишивок ікон (5 шт.)

1. Спас Нерукотворний, Микола Чудотворець, Божої Матері "Поклич на примирення", Божої Матері Почаївської, Образ Преподобної Богородиці "Знамення".

2. Спаситель у терновому вінку, Божої Матері Семистрільної, Божої Матері Скоропослушниці, Богородиці Казанської, Образ Преподобної Богородиці "Замилування".

3. Богородиці Іверської, Божої Матері "Духмяний цвіт", Богородиці Козельщанської, Божої Матері "Неупиваемая чаша", Божої Матері "Справлення за загиблими".

4. Божої Матері Володимирської, Богородиці Донської, Святих Апостолів Петра та Павла, Святої мучениці Тетяни, Святої Анастасії (заступниці у шлюбі).

5. Богородиці Жировицької, Андрій Первозванний, Богородиці "Відрада та втіха", Богородиці "Достойно есть", Цілителя Пантелеймона, Богородиці Критської, Богородиці Леушинської.

6. **Нове!** Св. Євангеліст Матвій, Марко, Іоан Богослов, Лука, Богородиці "Заступниця в дорозі та мандрах".

Набори схем рушників (по 5 шт.)

7. Весільних 8. Подарункових 9. Святкових.

10. 5 схем: серветка до Великодня, доріжка на стіл, чоловіча (хлоп'яча) сорочка з викройкою, скатертина, рушник.

11. 5 схем картин з квітами.

12. 5 схем натюрмортів є фруктами та квітами.

13. 5 схем красивих пейзажних картин (природа).

14. 5 схем нарядних наволочок для диванних подушок.

15. 5 схем скатертин.

16. 5 схем картин "Найкрасивіші куточки світу".

17. 4 схеми жіноча блуза (2 шт.), чоловіча сорочка з викройкою, хлоп'яча сорочка з викройкою.

Ціна наборів – 25 грн. Для тих, хто замовляє 3 набори – одна схема в подарунок.

Зображення наборів для вишивання (схема, нитки, канва та ін.) див. у журналах "Квіти України" № 4,5,6 за 2009 р. та № 1, 2, 3 за 2010 р. Ціна від 5 до 40 грн.

Умови пересилки. Для оформлення замовлення необхідно написати перелік потрібного вам товару. Мінімальна вартість замовлення – 10 грн. Витрати за пересилку фіксовані залежно від вартості замовлення. Розрахунки зроблені згідно з державними поштовими розцінками. Якщо вартість замовлення становить від 10 грн., то вартість пересилки +12 грн.; 11–15 грн. + 15 грн.; 16–20 грн. + 18 грн.; 21–30 грн. + 22 грн.; 30–35 грн. + 25 грн.; 35–50 грн. + 28 грн.; 51–60 грн. + 30 грн.; 61–80 грн. + 35 грн., 80–100 грн. + 40 грн. Гроші наперед і в конвертах не висилайте. Чітко пишіть повну адресу з індексом, прізвище, ім'я, по батькові.

Замовлення надсилайте за адресою: п/с 208, ЦП "ДСГ", м. Київ – 2, 02002,

або замовити **електроною поштою:** E-mail: kvity_ukraine@mail.ru

ТЕТЯНА НАГІЄВА СВІДЧИТЬ:

Як мені вдалося схуднути на 19 кг, продовжуючи їсти усе, що мені подобається…

відтепер дешевше на 30%

…усього за 6 тижнів після незвичайної зустрічі.

(минуло вже більше року і я не набрала ані 100 зайвих грамів)

До цього незвичайного досвіду я важила 71 кг, маючи зріст 167 см. Розуміла, що моя вага є надмірною, але, спробувавши схуднути за допомогою різних методів без жодного результату, я заспокоїлась…

До того як розпочати свою розповідь, повинна зізнатись, що у моїй сім'ї усі жінки вельми дебелі. Моя бабуся завжди казала: "Все корисно, що до рота залізло". Навіть коли я не хотіла їсть, мені казали: "Ти повинна з'їдати усе, що є в тарілці", і будьте певні, що вибору в мене не було.

Вже з 12 років мене почала лякати думка про "ожиріння". Нізащо у світі я не хотіла бути схожою на моїх тіток, на моїх двоюрідних сестер. Хотіла бути стрункою, як моделі з модних журналів, фотографіями яких була завішана уся моя кімната. Але, на жаль, не знаю, може, з причини спадковості, починаючи з 14 років я почала товстіти: я мала тонку талію, а стегна і ноги занадто товсті. З цієї причини з 15 до 20 років більшу частину часу я витрачала на боротьбу з зайвою вагою... Із самою собою.

Одного дня мені стало соромно!

Заміж я вийшла в 21 рік. Мій чоловік погодився, щоб я залишалася вдома. Спочатку... усе було добре, і так чудово! Це нове життя мені подобалось, дім був чудовий, але через деякий час я почала нудьгувати.

Я майже нікуди не ходила, і як тільки почувала себе не в настрої, починала потроху розважатись... Один бутерброд тут, одне печиво там, і продовжувала їсти на протязі усього дня. Я намагалась стримувати себе, щоб не спорожнити весь холодильник. Я почувала, що повертається криза булімії мого дитинства, але нічого не могла вдіяти, бо це було сильніше за мене.

Таким чином, я почала товстіти ще більше, ніж раніше. Чоловікові спочатку подобались мої принади, і він казав, що це мені личить, що у мене гарні груди... але незважаючи на це я почувала, що він від мене віддаляється. Він казав мені: "У тебе гарне обличчя і ти мала б вигляд молодшої за себе на 10 років, якби не була така товста", і від цих слів мені було дуже погано. Мені було соромно і я навіть не наважувалась носити брюки ... не кажучи вже про купальні костюми.

За 2 роки ситуація стала катастрофічною: моя вага дійшла до 71 кг. Я сіла на дієту, позбавляючи себе усього, і схудла на 2 чи 3 кг, які потім набрала знову на протязі кількох днів. Я пішла на консультацію до лікаря, але від ліків, які позбавляють почуття голоду, в мене почалися болі у шлунку, я погано спала і не худнула!

Я не могла такою залишатись.

Я почувала себе жахливою, товстою! Я намагалась не показуватись в трусиках або в бюстгалтері, як раніше. Чоловік не виявляв до мене ніякої уваги ввечері, коли ми лягали спати, одразу повертався до мене спиною і засинав, не промовивши ані слова!

Як більшість жінок, я часто купую жіночі журнали, і багато дізналась про молодих жінок, приблизно мого віку, яким вдалося схуднути на 10, 15 і навіть 25 кг, і все це без будь-яких зусиль, без ліків, без необхідності переходити на будь-яку дієту. Мова йде про спеціальну каву для схуднення Cafe Minceur (Кафе Мінсер). Це легко, не потребує зусиль, і я сказала собі: "Ти повинна спробувати, французи дуже добре знаються на наукових дослідженнях в галузі краси і багатьом жінкам вдалося схуднути завдяки Кафе Мінсер, - може і для тебе це є тим дивом, якого ти давно чекаєш".

І тоді я зробила надзвичайне відкриття.

"Нічого не кажучи чоловікові, я зателефонувала за номером, вказаним в оголошенні і замовила доставку мені поштою Кафе Мінсер для інтенсивного схуднення. У випадку, якщо я не буду на 100% задоволена, мені будуть повернені гроші, за виключенням витрат на доставку і упаковку.

Кава «Кафе Мінсер» мене зацікавила, і, крім того, пити каву для мене – це одне задоволення. Почала читати інструкцію і зрозуміла, що Кафе Мінсер- це висококісна натуральна кава, яку я можу пити як звичайну каву 1-2 рази на день і при цьому худнути.

Пам'ятаю, як зробила у ванній кімнаті графік, щоб відмічати на ньому всі результати і, не маючи наміру розголошувати це чоловікові, сховала цей графік у шафі ванної кімнати... і того ж вечора попробувала Кафе Мінсер.

Я одразу почала худнути!

Я почала ранок понеділка з чашки кави Кафе Мінсер. Скажу відверто: кава Кафе Мінсер має яскравий приємний аромат з легкою кислинкою. Я додаю в чашку ложечку цукру і трохи не жирного молока. Коли через 2 дні зважилась, була трохи розчарована, тому що схудла тільки на 1 кг, але, як я прочитала, це було нормально і я перестала хвилюватись!

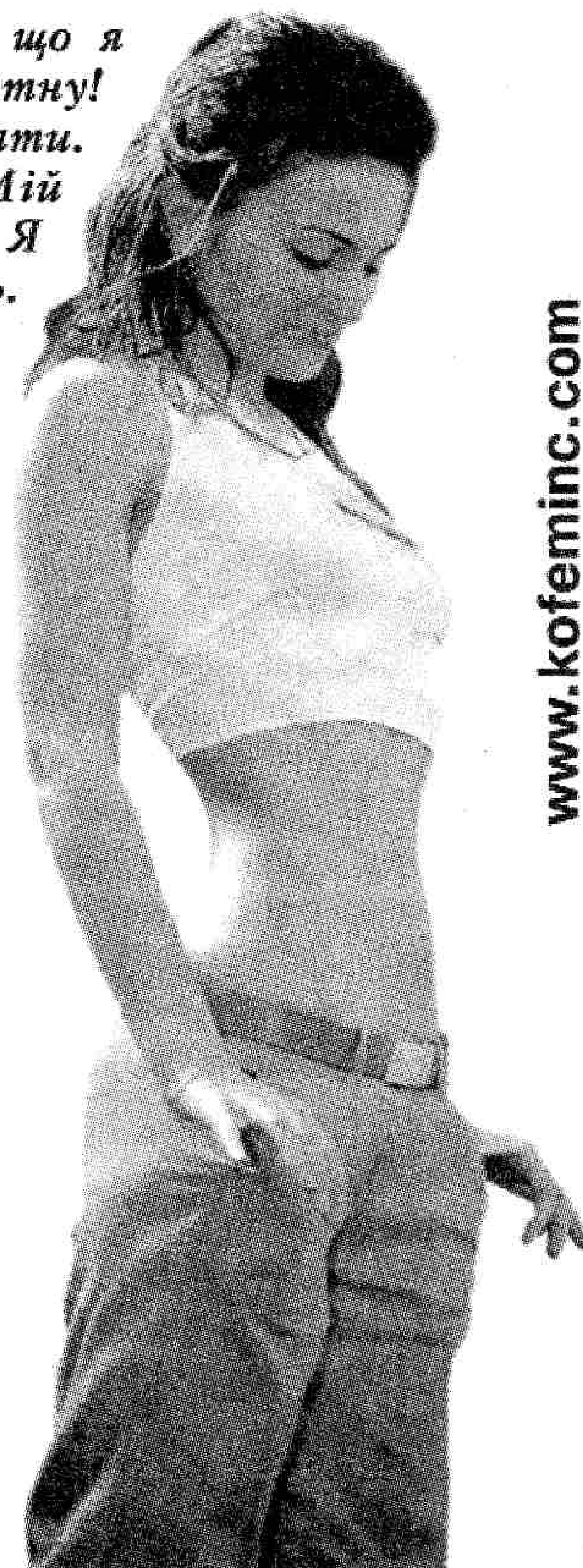
Я відмітила мій "маленький кілограм" у графіку і продовжила курс. Після цього я не знаю, що сталося... Між вечором середи і неділею я схудла на 4 кг. Я була дуже щаслива. Я все більше вірила,що з Кафе Мінсер зможу позбутися усіх моїх зайвих кілограмів, і мала рацію. Я продовжувала худнути, і наприкінці другого тижня відзначила, що схудла, на 8 кг, без зусиль, без дієт, і навіть більше, - продовжуючи їсти все, як завжди.

На протязі 21 дня я позбулась 11 кілограмів!

Зважуючись кожного ранку, я мала таке відчуття, неначе худну на очах. Це було фантастично. Мій настрій піднімався. І дивно, я більше не сердилась, у мене з'явилось бажання робити безліч справ, я була в ейфорії.

На протязі третього тижня я позбулась ще трьох кілограмів, без жодних зусиль. Кожна чашка кави Кафе Мінсер додавала мені впевненості, бадьорості і надії. Я не мала надмірного апетиту, не почувала ніякої втоми і їла все, що мені подобається! Зважуючись вранці наприкінці шостого тижня, я не повірила своїм очам... і пішла зважитись до аптекаря, щоб впевнитись, що мої ваги правильні. Неймовірно! Я дійсно схудла на 19 кілограмів без жодних дієт.

Ніколи не відмовляюсь від того, що я люблю. Люблю каву – міцну, ароматну! Люблю співати, люблю готувати. Люблю спілкуватися з дітьми. Мій чоловік ще не може у це повірити. Я схудла на 19 кг без будь-яких зусиль. І зараз я вважаю, що у мене є все, щоб розпочати нове життя.

Висновок МОЗ України № 05.03.02-03/34360 від 06.06.2008
Сертифікат відповідності Укр ЦСМ UA 1.117.X027256-08

Зараз, через рік, я важу 52 кг. (у порівнянні з 71). Мені подобається готувати страви і чоловік обожнює все, що я готую, і ніщо більше не дасть мені потовстіти. В мені щось змінилось, і я навіть не розумію, що саме, але я впевнена, що більше ніколи не потовстішаю!

Навіть після народження мого хлопчика я не потовстішала.

Я не тільки не потовстішала, але навіть схудла ще на три кілограми, без жодних дієт!

Усім моїм подругам, які мали проблеми з вагою, я порадила спробувати каву Кафе Мінсер і всі вони стали його прихильницями. Одна з них схудла аж на 26 кг, і це після того, як на протязі 20 років мала зайву вагу."

Тетяна Нагієва.

P.S.: *Прохання - не турбувати видання з питань придбання засобу для схуднення Кафе Мінсер. Для отримання детальнішої інформації, консультації, а також замовлення Кафе Мінсер звертатись за телефонами:*

(044) 455-94-92 в Києві
(048) 798-34-70 в Одесі
(062) 207-40-10 в Донецьку

Замовляйте також на сайті: www.kofeminc.com

Адреса для замовлень поштою: ТОВ „Інститут біопрепаратів", а/с № 231, м. Київ, 01001

НАДІШЛИ СМС* ІЗ ЗАКАЗОМ НА НОМЕР +380 67 406 74 69

Замовлення по СМС просимо надсилати на вказаний номер у такій формі: код продукту, форма оплати, ціна, прізвище, ім'я, поштовий індекс, місто, вулиця, номер дому, квартири, код 328/01 (**наприклад:** КМ03, післяплата, 239 грн, Іванова Алла, 01053, Київ, Артема 53, кв.99, код 328/01)

Купон замовлення Кафе Мінсер

П. ______
І. ______
Б. ______
Адреса: індекс ______
місто ______
область ______
сел. ______
вул. ______
буд. ______ кв. ______
моб. тел. ______

Оберіть курс, що Вам підходить, та форму сплати

Стабилізуючий курс (схуднення 3-5 кг, мінус 1 розмір) Код - **КМ01**
☐ Передоплата **99 грн** ☐ Післяплата **119 грн**

Інтенсивний курс (схуднення 7-10 кг, мінус 2 розміри) Код - **КМ02**, Економія 19 грн!
☐ Передоплата **179 грн** ☐ Післяплата **215 грн**

Радикальний курс (схуднення 10-15 кг, мінус 3 розміри) Код - **КМ03**, Економія 98 грн!
☐ Передоплата **199 грн** ☐ Післяплата **239 грн**

Передоплата: Р/р 26000002124001 в АТ "Індекс Банк" м. Києва, МФО 300614, ТОВ "Інститут біопрепаратів", Код 32710667

08-2010 328/01

* вартість СМС згідно з тарифами Вашого оператора

Інформація розміщена на правах реклами ТОВ "Інститут біопрепаратів"

Також запитуйте в аптеках за адресами: м. Київ, вул. Прорізна, 23а, м. Харків, пр. Московський, 190/1, м. Львів, пр. Шевченка, 22, м. Донецьк, вул. Постишева, 129

Пропоную…

…**кролі** великих елітних порід, багатоплідні (австрійської, словацької селекції).

Володимир Федорович Гордієнко,
м. Вінниця, тел. (097) 308-20-95

…молодняк порід курей: кохінхіни – чорний, голубий; брама – темна, світла, золотиста, куріпчаста; орпінгтон – чорний, жовтий, віандот срібний; юрловські – голосисті, італійські – срібні; цесарки; лебеді – чорні, чорношиї; декоративні качки – мандаринки, каролінки, огарі, казарки; павичі – індійські, білі, чорнокрилі; фазани, кролі – фландр, каліфорнійські і новозеландські.

Сергій Миколайович Гезун,
вул. Шевченка, 162-а, с. Родниківка,
Уманський р-н, Черкаська обл., 20300, тел. (050) 38-38-288

…найкращі сорти великоплідної суниці: Ольвія, Кент, Розана, Королева Єлизавета, Єлизавета II, Морський пейзаж та інші. Малину, аґрус, ожину, смородину, порічки. Опт, роздріб.

Юлія Володимирівна Коміренко,
вул. Леніна, 399, с. Мошни, Черкаський р-н,
Черкаська обл., 19645, тел. (097) 575- 77-81

…квіти. Подробиці на www.Kvity.at.ua

…цибулини тюльпанів, гіацинтів, нарцисів, крокусів з Голландії – на вигонку.

Тел. (03654) 2-31-15, (097) 667-88-33
E-mail:volodia_ostzog@mail.ru

…племінний молодняк кролів: німецький строкатий велетень, європейська шиншила, каліфорнійська, білий, панон.

Микола Юрійович,
Київська обл., тел. (096) 230-01-07

…суниця, малина, смородина, ожина, аґрус. Конверт – міні-кольоровий каталог. Великий каталог на сайті www.olna.com.ua.

О.А. Крохмаль,
с. Соснівка, Олександрівський р-н, Кіровоградська обл., 27322

…малина великоплідна (12), ожина (5), тюльпани (40). Розпродаж, недорого. Конверт – каталог.

Г.М. Караваєв,
вул. Батюка, 62-80, м. Слов`янськ, Донецька обл., 84116

…велика колекція квітів. Фотокаталог – безкоштовно у вашому конверті.

В.О. Головко,
с. Олексіївка, Арбузинський р-н, Миколаївська обл., 55333

…квіти: жоржини, лілії, іриси, гладіолуси, тюльпани, нарциси, гіацинти, крокуси. Велика колекція. Безкоштовно вишлемо чудовий кольоровий фотокаталог. Від вас – підписаний конверт. Всі замовники отримують подарунки.

Максим Васильович Левчук,
а/с 272, м. Южноукраїнськ, Миколаївська обл., 55001

…насіння фітофторостійких помідорів. Знижка 25%.

Ліна Михайлівна Сахарнова,
тел. (057) 312-03-66, (067) 993-56-07,
(066) 298-02-86, (063) 889-88-32

…саджанці троянд колекції Каньовського Віталія Михайловича. Чайно-гібридні, плетисті, кущові, бордюрні, ґрунтово-покривні, флорибунда. Конверт – каталог.

Григорій Михайлович Мостіпака,
вул. Трояндова, 29, с. Кугаївці, Чемеровецький р-н,
Хмельницька обл., 31632,
тел. (03859) 9-86-19, (066) 706-51-98,
веб-сайт: picasaweb.google.com/rozamgm

…оптом та вроздріб саджанці великоплідних ягідних культур (понад 200 сортів): смородину чорну, білу, червону (Краса Львова, Гулівер, Ядрьона, Сластьона та ін.), аґрус (Уральський безколючковий, Сливовий, Голіаф…), малину (Ізобільна, Гордість Росії, Поляна, Феномен, Брусвяна, Геракл…), ожину безколючкову, суниці (Королева Єлизавета, Єлизавета II, Морський пейзаж, Ольвія…), жимолость, гумі, актинідію, виноград (Лідія, Софія, Віктор, Ювілей Новочеркаська…). Фундук (10 сортів). Конверт – каталог.

А.Д. Драганов,
вул. К. Маркса, 34, смт Вільшанка, Кіровоградська обл., 26600,
тел. (098) 245-08-70, E-mail:agrokg@yahoo.com

…в`єтнамські міні-свині. Поросні свиноматки.

м. Київ, тел. (050) 381-85-72

…недорогі декоративні саджанці з доставкою. Каталог з фото на сайті www.miroslav.vn.ua.

Мирослав Степанович Гуменюк,
а/с 1858, м. Вінниця, 21021

…високоякісну насіннєву картоплю. Найкращі новинки.

Вільгельм Адольфович Хілінський,
вул. Метробудівська, 4-а, кв. 39, м. Київ, 03065,
тел. (044) 408-26-32, (050) 551-23-82

…дворічні саджанці аґрусу (понад 20 сортів) від 10 грн. Тільки опт.

Андрій,
тел. (066) 354-01-54

…молодняк свиней угорської пухової мангалиці.

Полтавська обл., тел. (066) 301-38-54, (095) 619-62-07

…саджанці, чубуки елітних столових, технічних, безкісточкови сортів винограду. Шедеври вітчизняної та іноземної селекції суниці ремонтантної, шпалерної, надранньої, з рожевими та червоним квітками. Найкращі сорти великоплідної малини. Ожина безколюч кова, жимолость, фундук, калина, лимонник, актинідія, чорниця ка надська, смородина, аґрус. Конверт – каталог.

О.М. Онищенк
вул. Санітарна 19, м. Запоріжжя, 69118
тел. (066)-755-50-38 E-mail:o-naslada@mail.r

…саджанці – декоративні багаторічники і цибулинні недорого Конверт – каталог.

Ярослава Михайлівна Тиркус
вул. Бакинська, 25/1, м. Львів, 7902

…чистопородні мангали, королівські кармали.

П.М. Коломієць
с. Журавка, Черкаська обл
тел. (096) 338-45-43, (099) 047-77-3

…саджанці кращих великоплідних високоврожайних сортів чор ної і червоної смородини, аґрусу. Конверт – каталог.

М.В. Капл
вул. Хоменка, 26, кв. 36, м. Черкаси, 1800
тел. (0472) 63-26-51, тел. (067) 439-12-8

…схему і опис переороблення побутового холодильника на тепло насос для опалення будинку взимку (безкоштовно).

п/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500, тел. (097) 140-36-5

…чубуки, саджанці комплексностійких сортів винограду. Урожаї ні сорти суниці садової. Конверт – каталог.

Ольга Вікторівна Пояре
просп. Дзержинського, 32, м. Донецьк, 8301
тел. (0622) 97-18-57, (095) 380-82-6

…інжир. Технологія вирощування. Консультації. Конверт – катало

Богдан Михайлович Гамора
вул. Шевченка, 12/13, м. Тлумач, Івано-Франківська обл., 7800
тел. (096) 777-98-40, (03479) 2-24-9

...картоплю – 150 сортів світової селекції.

Анатолій Миколайович Дзюба,
с. Ковтунове, Шосткинський р-н, Сумська обл.,
тел. (066) 813-43-43, (098) 597-17-19

...молодняк шиншили, шкурки.

м. Конотоп, тел. (067) 258-59-33

...реалізую за помірними цінами саджанці та чубуки винограду різних сортів і строків достигання. Конверт – каталог.

В.І. Пришляк,
вул. Скоробрехи, 5, смт Маньківка, Черкаська обл., 20100,
тел. (04748) 612-07

...саджанці морозостійкого винограду, актинідії, жимолості, кизилу, аґрусу, малини, смородини, ожини, гумі, барбарису, суниці садової, суниці лісової та ін. Декоративні кущі та ліани. Підписаний конверт – каталог.

Олександр Федорович Дейцев,
вул. Жовтнева, 137, с. Садки, Кременчуцький р-н,
Полтавська обл., 39764, тел. (066) 222-01-77

...саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду селекції Капелюшного, Крайнова, Загорулько та ін. Конверт – каталог.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
вул. 60 років Жовтня, 55-а, м. Карлівка, Полтавська обл., 39500,
тел. (05346) 2-46-47, (050) 304-15-42; E-mail:shpakvino@mail.ru

...шиншили дорослі і молодняк.

тел. (050) 98-205-90

...саджанці для карликових садів. Вегетативні підщепи. Пуміселект.

П. Медолиз,
тел. (097) 261-36-23

...реалізуємо чистопородних поросят м'ясного напрямку: п'єтрен, стегново-беконні, травоїдні – мангали.

Тел. (04849) 6-19-81, (097) 271-91-12

...екзотичні плодоносні кімнатні рослини: папайю, гранаділлу, томатне дерево, банан, кубинську вишню.

Львівська обл., тел. (068) 105-52-82

...саджанці смородини, порічок, агрусу, винограду; лопатки ірисів. Великий вибір. Конверт – каталог.

Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...високоврожайну сортову картоплю понад 150 сортів, новинки та суперновинки 2010 року.

С.А. Пилипков,
с. Ковтунове, Шосткинський р-н, Сумська обл., 41122,
тел. (05449) 33-4-39, (095) 932-27-47, (096) 884-66-81

...саджанці троянд та винограду. Відкрита та закрита коренева система. Опт, роздріб. Конверт – каталог троянд.

М.А. Лафазан,
а/с 28030, м. Маріуполь, Донецька обл.,
тел. (096) 302-74-07, www.fioranova.com.ua

...високояеісне сортове насіння найприбутковіших овочів: солодких томатів, великоплідного перцю, новинок. Післяплата. Конверт – каталог.

Лариса Георгіївна Рудницька,
с. Березівка, Устинівський р-н, Кіровоградська обл., 28625,
тел. (05239) 34-134

...хризантеми. Гіпеаструми. Форзиція. Хоста. Тюльпани. Нарциси. Гіацинти. Лілії. Юкка та інші квіти на осінь 2010. Конверт – каталог.

Олександр Миколайович Колодько,
село Хухра, Охтирський район, Сумська область, 42750

...саджанці: яблуні, груші, черешні, вишні, сливи, абрикоса, персика, кизилу, інжиру, хурми, хеномелесу, шипшини, ягідників.

Віктор Миколайович Передерій,
вул. Стратосферна, 22, м. Запоріжжя, 69083,
тел. (095) 071-81-31, (097) 548-17-18

...найновіші сорти малини Козакова та Кичини; Сірєнєвий туман, Оранжеве чудо, Жар-птиця та інші; суницю Альбіон, Єлизавета-2 та інші, смородину, порічки, агрус, ожину безкорючкову.

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-г,
Кіровоградська обл., 27316, тел. (099) 654-55-31

...для лікування туберкульозу, бронхіту та захворювань серця вишлю настоянку личинок воскової молі.

Тел. (097) 04-235-04

...великий вибір насіння помідорів, а також овочів і квітів. Багато новинок. Конверт з марками на 2 грн. – каталог.

В.В. Паранчук,
пл. Меліораторів, 4, кв. 36, смт Брилівка, Херсонська обл., 75143,
тел. (068) 279-60-98

...1). На осінь. Набір рідкісних різнокольорових багаторічних квітів: міскантус, овсяниця, чистець, лаванда, рудбекія, непета, енотера, кентрантус, платикодон, нівенік, вербаскум (без каталогу). 2). Колекцію помідорів-гігантів та ін., екзотичні рослини, квіти. Каталог. 3). Технології рекордних врожаїв. 4). Для підвищення врожаїв необхідна оптимальна кислотність грунту. Консультації для самостійного аналізу та нормалізації показників кислотності (без хімікатів).

Максим Петрович Курінний,
вул. Суворова, 49, смт Високопілля, Херсонська обл., 74000,
тел. (067) 148-57-14

...інкубаційні яйця і молодняк курей порід брама (світла, темна, куріпчаста), кохінхін (жовтий, флеш, карликовий), яйця і молодняк перепелів яєчних порід (японські, манчжурські, англійські білі). Клітки для їхнього утримання.

м. Хмельницький,
тел. (067) 858-04-05, (063) 387-80-97, (067)125-37-03

...цитрусові, тропічні, лікарські та садові саджанці. Конверт – каталог.

А. Справцев,
просп. Миру, 3-а, кв.2, м. Чернігів, 14000

...продам дорослих страусів ему, обмін.

Тел. (096) 834-12-32

...продам чистопородних поросят породи мангал.

Тел. (097) 622-79-00, Житомирська обл.

...поросят, свиней породи мангал.

Волинська обл., тел. (03352) 96-3-35, (097) 640-73-15

...продам курей брама, кохінхін, перепелів.

Світлана,
м. Хмельницький, тел. (067) 858-04-05

...поросят породи мангал.

Микола,
м. Шостка, Сумська обл., тел. (05449) 7-67-48, (068) 356-23-47

...виноград: саджанці столових сортів, можливий опт. Маю новинки. Конверт – каталог. Дзвоніть – домовимося.

В'ячеслав Шабельник,
с. Василівка, Полтавський р-н, Полтавська обл., 38743,
тел. (099) 90-31-311, E-mail: shabelnyk-bino@meta.ua

...кролі на розплід бройлерної породи білий паннон. Ферми "під ключ", клітки, напувалки.

Тел. (067) 344-70-60, (050) 975-45-33, сайт: kroli.com.ua

...саджанці великоплідної суниці, малини, лілії. Конверт – каталог.

Євдокія Володимирівна Демченко,
вул. Котовського, 11-а, м. Ромни, Сумська обл., 42004,
тел. (066) 295-90-76

...широкий асортимент найкращих сортів яблунь (підщепа М=9, Т=337); груш (підщепа ВА=29); персиків та нектаринів (підщепа мигдаль та пуміселект); слив (підщепа пуміселект); абрикос; черешні (підщепа ВСЛ=2). Саджанці троянд: чайно-гібридні, англійські та виткі. Кольоровий каталог (безкоштовно) у вашому конверті.

В.В. Колесник,
вул. Молодіжна, 19, м. Ульяновка, Кіровоградська обл., 26400,
тел. (05259) 2-13-94, (067) 911-92-16, (099) 167-16-02

...економія газу 50%, камін гріє увесь будинок, кухонна піч на тирсі. Кухонна піч економить паливо на 70% + гріє всі кімнати.

Великоплідну ожину Краснодарська. Два конверти - каталог.

Є.А. Ляховець,
вул. Мочаліна, 4, смт Мирне,
Каланчацький р-н, Херсонська обл., 75822

...кущі троянд (10 сортів), саджанці актинідії, жимолость їстівна (3 сорти), гумі, чорниця, хурма, малина чорна, корінь лапчатки білої (п'ятипал, перстач) 100 грамів – 49 грн. Конверт – каталог.

Мар'яна Юріївна Штігер,
м. Жидачів, Львівська обл., 81700, тел. (097) 209-10-40

...розсадник пропонує саджанці плодових дерев найкращих сортів, троянди паркові (шраб), плетисті, флорибунда оптом та вроздріб. Повний пакет документів для відшкодування.

м. Вінниця, тел. (098) 878-99-77

...саджанці: яблуня (20), груша (12), колоноподібна яблуня (5), абрикос (4), персик (6), малина (8), порічки (5) та ін. Підщепи: ММ=106, 54=118, 62=396, М=9, УПРОЗ, ВА=29, ІС=2=10, Колт, Пуміселект. Доставка по Україні підприємством "Нова Пошта".

Сергій Петрович Мейта,
тел. (096) 811-36-53

...цибулини жовтого нарциса Карлтон (1,5 грн.).

Тел. (0619) 41-55-86

...саджанці великоплідної суниці, малини, лілії. Конверт – каталог.

Олена Володимирівна Сидоренко,
вул. Горького, 117/8, м. Ромни, Сумська обл., 42001,
тел. (096) 230-39-53, (096) 230-39-57

...поросята мангал

Київська обл., тел. (066) 009-15-69

...**троянди** блакитні, зелені, двоколірні, смугасті та інші для всіх кліматичних регіонів України. Саджанці шипшини, живці троянд. Кольоровий каталог – підписаний конверт, марки на 2,2 грн.

А.Я. Береза,
а/с 238, м. Красноармійськ-7, Донецька обл., 85307,
тел. (066) 345-69-72

...для тих, хто цінує в ягодах смак та аромат. Новітні сорти суниці великоплідної постійного плодоношення – Маестро, Бурбонська розкішна, Шарлотта та ін. Малина – 25 сортів, смородина, агрус, фундук, клематис "Бал цветов". Кращі сорти картоплі з півночі України – Лорд, Моцарт, Тайфун та інше. Конверт – каталог.

С.В. Алейников,
пров, Ювілейний, 10, м. Суми, 40018
тел. (0542) 654-112, (050) 167-19-85

...вроздріб та оптом. Саджанці великоплідної суниці звичайного і постійного плодоношення; малини, ожини, смородини, аґрусу. Насіння айстр та городніх культур.

О.Ю. Савейко,
с. Хорішки, Козельщинський р-н, Полтавська обл., 39112,
тел. (096) 771-24-75

...перепілки породи Фараон.

Тел. (067) 344-70-60, (050) 975-45-33

...найкращі сорти картоплі (45): Адретта, Беллароза, Джеллі, Дорогинь, Купалінка, Лідер, Поліське джерело, Рампель, Слов'янка, Тайфун... Насіння найрізноманітніших сортів помідорів (до 200 новинок); синюхи, розторопші...

О.А. Горбач,
вул. Гагаріна, 18, м. Сарни, Рівненська обл., 34503,
тел. (096) 46-76-300

...недорого гладіолуси, лілії, тюльпани, клематиси. Безкоштовні інструкції, консультації, каталог у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 23, м. Кременчук-25, Полтавська обл., 39625,
тел. (05366) 68951

...найвеликоплідніші сорти: малини, ожини, смородини, суниці садової та ін. Каталог – великоформатний конверт з марками на 2,2 грн.

О.І. Джус,
с. Малі Крушлинці, Вінницький р-н, Вінницька обл., 23242

...саджанці для карликових садів. Вегетативні підщепи. Пуміселект.

П. Медолиз,
тел. (097) 261-36-23

...картоплю української та зарубіжної селекції (60); саджанці перспективних сортів смородини (30), порічок (20), агрусу (25), малини (10). Конверт – каталог.

В.Б. Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки, 17502

...нова порода травоїдних свиней кармали, ростуть до 150–170 кг.

м. Сквира, Київська обл., (097) 835-55-11

...лимон Павлівський. Мурайя, фейхоа, лавр, кава, мирт, насіння банана, граната, чайного куща. Каліфорнійський черв'як. Міцелій грибів: глива, шампіньйони, маслюки, опеньки, шиї-таке, боровик та ін.

Б.А. Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...післяплатою гофровані гладіолуси 300 сортів. Багато новинок із Росії. Осінні знижки. Конверт – каталог.

В.В. Трепачко,
вул. Нагірна, 29, смт Талалаївка, Чернігівська обл., 17200

...саджанці декоративних кущів, ліан, хвойних, плодових (чорниця, брусниця, клюква, ківі), цитрусові, іриси, лілійники, бругмаксія, водяні лілії та ін.

С.В. Тимофєєва,
вул. Вечірня, 11, м. Севастополь, 99018

...від садівничого товариства! Осінній розпродаж нових високоврожайних (високопродуктивних) сортів чорниці: "Гроздева Поліська" і брусниці "Поляна-2". Ці сорти дуже невибагливі, відзначаються великою засухостійкістю, чудово ростуть і на півдні, високоврожайні. Саджанці добре розвинені, стандартні. Ціна саджанця – 10 грн. Мінімальне замовлення – 150 грн.+ 20 грн. на пересилку. Післяплата. Додається дуже детальна інструкція по вирощуванню, лікуванню, вживанню в їжу. Всім замовившим не менше 30 саджанців – 15 саджанців в подарунок. Разом із саджанцями висилаємо великий каталог на саджанці сучасних сортів полуниці – 136 сортів; смородини чорної, червоної, білої, рожевої і зеленоплідної (дієтичні) – 42 сорти; малини – 43 сорти; агрусу, ожини, ірисів, лілійників, хризантем, троянд, хост та інше.

с/т "Поліська черешня" – КР-1, а/с 1982, м. Чернігів, 14000

Придбати журнали "Дім, сад, город" за поточний та минулі роки, а також іншу літературу нашого видавництва можна на "Книжковому ринку" (станція метро "Петрівка", м.Київ). Ряд 100, місце 3.

Працюємо з 10 до 16 години щодня, крім понеділка.

09-12 листопада 2010 р.

Україна, Київ
Міжнародний виставковий центр
Броварський пр-т, 15
Ⓜ "Лівобережна"

агро форум 2010

VII Міжнародна агропромислова виставка

технології та обладнання, сільськогосподарська техніка

кормовиробництво та ветеринарія

XIII Агропромислова виставка "Фермер України"

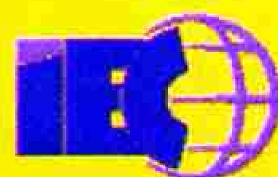

Форум проводиться за підтримки:
Міністерства аграрної політики України
Міністерства промислової політики України

Організатори:
Асоціація фермерів
та приватних землевласників України
ТОВ "Міжнародний виставковий центр"
ТОВ "Експо-Центр "Господар"

ТОВ "Міжнародний виставковий центр"
02660, Київ, Броварський пр-т, 15
☎ (044) 201-1168, 201-1166
e-mail: elenar@iec-expo.com.ua
www.tech-expo.com.ua

ТОВ "Експо-центр "Господар"
01010, Київ, вул. Суворова, 9
☎ (044) 501-7823, 254-5273
e-mail: farmexpo@ukr.net
www.agroexpo.net

Генеральний медіа-партнер: Аграрний тиждень. Україна
Спеціальний медіа-партнер:
Технічний партнер:

Інформаційна підтримка:

Оріон

Гладіолуси: використання та зберігання цибулин

Проблема зберігання садивного матеріалу цибулин та діток гладіолусів хвилює багатьох квітникарів-початківців. Від підготовки цибулин до зимівлі та умов, у яких перебігатиме період спокою, залежить якість суцвіть, цибулин та діток у наступному році.

Універсальної схеми рекомендацій зі зберігання, а, особливо, з методів обробки цибулин перед закладанням на зберігання не існує. Тому багато гладіолусівників продовжують експериментувати, удосконалюючи відомі та пропонуючи нові способи забезпечити зберігання садивного матеріалу. З'являються все нові хімічні засоби захисту від шкідників та хвороб для обробки цибулин.

Кожен квітникар може вибрати той метод, що найліпше підійде до конкретних умов. Але існують загальноприйняті рекомендації, невиконання котрих призводить до значних втрат садивного матеріалу та погіршення його якості.

Відповідальним етапом у технології вирощування гладіолусів є збирання цибулин.

Стосовно строків збирання (викопування) є такі міркування.

I. Збирання проводити з настанням перших приморозків.

Такі строки викопування за умов теплої, сухої осені (південні області) дають змогу отримати великі заміщуючі цибулини та дітку. Зі свого досвіду можу рекомендувати дотримання цих строків при викопуванні молодих цибулин, що виросли з діток. Також можна копати цибулини у пізні строки після посушливого літа, зокрема так було у 2007 році. Дощі у вересні, зволоживши ґрунт, дали тоді змогу попрацювати корінню. Цибулини дещо збільшили свої розміри та масу, накопичили поживні речовини.

II. Сучасні рекомендації радять орієнтуватися у збиранні на строки визрівання цибулин, коли вони вже готові до викопування: для ранніх та середніх сортів через – 30–40 днів, для пізніх – 45–50 днів після завершення цвітіння або зрізування суцвіть. У порівнянні з пізніми строками викопування (див. пункт I-й) в цьому випадку розміри цибулин можуть бути дещо меншими, але зберігається матеріал краще – не відбувається масового поширення грибкових, бактеріальних хвороб та трипсів з листя на цибулину. Крім того, зменшуються втрати діток під час викопування. Треба мати на увазі, що ці строки прийнятні за дотримання технології вирощування, сприятливого сезону та достатнього зволоження.

Але в кожному випадку: за наявності ураження листків, стебел трипсами або хворобами, такі рослини викопують раніше, ніж здорові.

Гірський кришталь

Черговість збирання

У відповідності до строків визрівання цибулин спочатку викопують сорти раннього строку цвітіння, потім ранньо-середнього, середнього і т.д. У кожній групі сортів за строками цвітіння першими викопують темнозабарвлені сорти (червоні, фіолетові) та голубі, тому що вони раніше пошкоджуються грибковими хворобами у період перед збиранням. Останніми збирають рослини, вирощені з діток.

Умови збирання

Бажано викопувати за сухої погоди, окремо по сортах, ретельно вибираючи дітки, що відокремилися, котрі, якщо їх не зібрати, можуть частково перезимувати та в майбутньому засмітити чистосортні насадження. Кожний сорт споряджують етикеткою. Хворі рослини збирають в окрему тару і спалюють.

Відразу після збирання цибулини відмивають від землі, відокремлюють діток, зрізують стебло над молодою цибулиною, або залишаючи невеликий пеньок (0,5–1 см). Коріння обрізують повністю, що прискорює сушіння. Можна відразу видалити стару материнську цибулину, котра може слугувати джерелом інфекції. Але в такому випадку часто травмується денце молодої цибулини, тому набагато легше відокремити стару цибулину через 7–10 днів просушування.

У цибулин, що виросли з діток коріння можна тільки вкоротити до 0,5–1,5 см. Цей прийом запобігає висиханню цибулин. Залишки коріння потрібно буде видалити навесні перед висаджуванням.

Здоровий і вільний від шкідників садивний матеріал обробляти отрутохімікатами перед зберіганням не обов'язково.

Обробка цибулин та діток

Обробку цибулин та діток гладіолусів проводять з метою запобігання потраплянню їх з садивним матеріалом у сховище й поширенню збудників хвороб і шкідників.

Обробляти цибулини можна послідовно замочуючи їх у двох розчинах (перший препарат – проти шкідників, другий – проти грибків):

1-е замочування (проти шкідників), в одному з наведених нижче розчинів на 20–30 хвилин (у дужках вказано кількість препарату на 10 літрів води):

– хлорофос (20 грамів), або децис 2,5% к.е (2–3 мл), або карате, 5% к,е, (1–1,5 мл), або конфідор, 20% в.р.к. (5 мл), або актелік, 50% к.е. (10 мл).

За наявності цибулинного кліща рекомендують використовувати БІ-58 "новий", 40% к.е. (20 мл) (препарат не занесений до списку дозволених для використання у приватних господарствах).

2-е замочування (протигрибкове), в одному із розчинів (у дужках вказано кількість препарату на 10 літрів води):

– перманганат калію (10–30 г) на 1–2 години, або бенлат 50% з.п, (20 г) на 20–30 хв., або фундазол (беноміл) 50% з.п. (20–50 г) на 20–30 хв. Ефективним препаратом є

системний фунгіцид Максим (діюча речовина – флудиксоніл), що захищає цибулини гладіолусів, тюльпанів, лілій, бегоній та ін. впродовж 12 тижнів від фузаріозу, сірої гнилі, пеніцильозу та ін. Позитивним у такому протруюванні є: нетриваліть обробки – 30 хвилин; достатньо широкий спектр дії, тобто препарат ефективний проти багатьох захворювань; тривалий термін захисту – 3 місяці.

Замочування можна проводити у розчині суміші препаратів, за умови, що інсектицид та фунгіцид сумісні при поєднанні в одному розчині, та збігається термін обробки, рекомендований для цих препаратів, наприклад, на 10 літрів води беруть карате 5% к.е. (1–1.5 мл) і 20 г фундазолу, замочують 20–30 хв. Обробка в суміші препаратів значно скорочує час протруювання.

Також існують сучасні препарати, в яких поєднані інсектицид та фунгіцид (наприклад, препарат престиж містить інсектицид імідаклоприд та фунгіцид пенсикурон). Його досить ефективно використовують для передсадивної обробки картоплі, цибулин гладіолусів. Але, якщо перед висаджуванням достатньо провести обприскування або короткочасне занурення садивного матеріалу у розчин престижу, то перед зберіганням бульбоцибулини гладіолусів потрібно замочувати протягом 6–8 годин у розчині: 30 мл препарату на 3 літри води. Як і всі системні інсектициди, імідаклоприд під час замочування проникає у цибулину та упродовж 2–3 місяців захищає від трипсів.

Загальною вадою хімічних методів протруювання є токсичність препаратів, що ускладнює їхнє використання в домашніх умовах. Після обробки такий матеріал не можна зберігати в житловому приміщенні. Тому для обробки невеликих колекцій, особливо коли матеріал зберігатимуть удома, бажано готувати препарати на основі рослинної сировини. З давніх часів відомі антигрибкові та антибактеріальні властивості деяких рослин. Можна навести декілька рецептів ефективних засобів:

– сировину (300 грамів часнику або цибулі) подрібнюємо у м'ясорубці або в інший спосіб, розмішуємо в 10 літрах води (або на 1 літр – 30 грамів, або приблизно 4 зубки часнику). Після ретельного розмішування можна розчин відразу проціджувати та замочувати гладіолуси, або настоювати сировину одну добу і використовувати після проціджування. Тривалість обробки – 30–60 хвилин;

– сировину (висушені чорнобривці або календулу) подрібнюємо, й наповнюємо відро до половини, доливаємо теплу воду до повного об'єму і настоюємо 2 доби, проціджуємо. Замочувати в настої цибулини та дітки 8–10 годин.

– проти сисних шкідників (попелиця, трипс, кліщ) можна застосувати добовий настій картопляного бадилля (за умови, коли сировина здорова – немає грибкових хвороб): на 10 літрів води беруть 600–800 грамів сухої сировини, приблизно половину відра, 1000–1200 грамів зеленої маси (настій не ефективний проти хвороб).

Для зручності перед замочуванням садивний матеріал вміщують у сітчасті (марлеві або капронові) мішки. Кожний сорт має бути забезпечений етикеткою з назвою сорту або номером, під яким його занесено до списку колекції. Після протруювання дають стекти розчину і відразу починають просушування.

Гуцул

Просушування

За теплої погоди можна 1–3 доби підсушувати цибулини у мішечках або в ящиках на відкритому повітрі. Після цього садивний матеріал великих цибулин переносять в опалюване приміщення та сушать 2–3 тижні за температури 25–30°С та доброї вентиляції. Потім очищують цибулини від коріння, залишків ґрунту й старих цибулин, відділяють діток, якщо вони не були відокремлені до обробки.

Лісова красуня

Під час очищування відбраковують цибулини та діток з пошкодженнями, видимими недоліками. Не залишають на зберігання діток з розтрісканою оболонкою. Пошкоджені місця цибулин можна вирізати, зрізи змазати брильянтовим зеленим ("зеленкою") або темним розчином марганцівки, або притрусити порошком сірки та деревного вугілля (1:1).

Діток пересушувати не можна – втратять схожість, тому після відокремлення їх пакують у паперові пакети (якщо матеріалу багато – в мішки, ящики) та закладають на зберігання.

Цибулини ще досушують за температури 18–22°С упродовж 20–35 днів. Щоб матеріал рівномірно просушувався, його двічі на добу ворушать. Строки сушіння молодих цибулин, вирощених із діток скорочують у 2–3 рази.

Просушені перед зберіганням цибулини повинні мати вологість 13–14%. Такі цибулини при ворушінні створюють гучний шелест, покривні луски під час очищування – відламуються з тріском. Загальновідомо, що краще пересушити цибулини, ніж недосушити.

Зберігання гладіолусів

Умови зберігання: температура 4–10°С і вологість повітря 60–70%. Невеликі партії цибулин та діток можна зберігати на нижній полиці холодильника, запакувавши їх у пакети з нещільного паперу або загорнувши в газету та ізолювавши від продуктів харчування картоном чи поліетиленовою плівкою. Періодично, один раз на місяць перевіряють, видаляють хворі цибулини. Якщо вони відсирілі, то підсушують і знову закладають на зберігання. Якщо розвинувся пеніцильозний грибок, уражені цибулини можна потримати 10–15 хвилин у розчині марганцівки та ретельно просушити. Запорукою успішного зберігання є відсутність підвищеної вологості та перепадів температури.

Ось і все, що потрібно знати для збереження гладіолусів до нового сезону, в якому вони обов'язково віддячать вам своїм чудовим цвітінням.

Р.Я. Себало,
вул. Героїв Сталінграда, буд. 6, кв. 12, м. Запоріжжя.
Фото автора із власної колекції гладіолусів

Відгодовування свиней

Відгодовування свиней – один з найважливіших процесів виробництва свинини. Основна мета моєї роботи – одержання від тварин щонайкращого приросту живої маси в найкоротші строки з найменшими витратами кормів на одиницю продукції. Її результати залежать від породи тварини, віку за постановки на відгодовування, її тривалості, кількості та якості кормів, умов годування та утримання.

Тканини організму ростуть і розвиваються з різною інтенсивністю. У поросят швидше росте м'язова тканина, у дорослих свиней – жирова. За неякісного годування або великих коливань рівня загального, білкового, мінерального та вітамінного живлення протягом усього періоду відгодівлі закономірність росту може порушитися, але в нормальних умовах вона завжди проявиться.

Велике значення має порода свиней. Свині швидкоспілих порід (ландрас, українська м'ясна, полтавська м'ясна, дюрок, п'єтрен) швидше досягають забійної якості і менше схильні до відкладання сала, ніж тварини пізньоспілих порід – миргородської, української степової рябої, беркширської, великої чорної.

Помісний молодняк краще одержувати від схрещування двох високопродуктивних порід свиней різного напрямку продуктивності: одна порода повинна бути місцевою, добре пристосованою до кормових умов та кліматичних особливостей зони, а друга може бути й завезена. Відтак місцевою має бути материнська порода. Наприклад, полтавська м'ясна, українська м'ясна х дюрок; миргородська, українська степова біла х полтавська м'ясна, дюрок, ландрас. Встановлено, що помісі за належних умов годування та утримання на 10–15 днів раніше від чистопородного молодняку досягають живої маси 100 кг і менше на 0,3 кг корму на кожний кілограм приросту.

На відгодовуванні позитивно позначається кастрація свиней. Вони стають спокійніші, краще використовують поживні речовини кормів, а м'ясо кастратів ніжне, смачне, без специфічного запаху. Якість м'яса та сала значною мірою залежить від виду і якості корму. Майже всі корми, багаті на легкоплавкі жири (макуха, соя, кукурудза), за згодовування їх у великій кількості погіршують якість відповідних продуктів. Негативно впливають на якість свинини також водянисті корми – жом, картопляні жмаки. Щоб запобігти неприємному запаху свинини, за 1–1,5 міс. до забою з раціону тварин виводять рибу й рибне борошно. Краще у цей період використовувати зелену масу, ячмінь, буряки, сіно люцерни.

У домашніх умовах відгодовувати свиней дуже вигідно, оскільки, крім концентрованих кормів, їм можна давати кухонні відходи, а також городину і, звичайно, траву.

Для різних видів відгодовування характерні свої особливості, пов'язані з такими чинниками, як вік тварин, стать, породні якості, будова тіла, поживність, цінність кормів, склад раціону, способи підготовки кормів до згодовування, способи утримання свиней у різні періоди росту.

Швидкість росту свиней визначають величиною середньодобових приростів і кількістю днів, необхідних для досягнення живої маси 100 кг. Розрізняють кілька видів відгодовування свиней: м'ясне, беконне і до жирних кондицій.

М'ясне відгодовування – основний вид відгодовування молодняку свиней. У туші свиней, відгодованих на м'ясо, містяться у середньому 10–12% білка, 50–55% жиру, 35–39% води. Енергетична цінність 1 кг такого м'яса становить 3500–5000 ккал.

Для виробництва м'ясної свинини поросят ставлять на відгодовування у 3-місячному віці живою масою 25–30 кг і закінчують через 4–4,5 міс. за досягнення маси 110–120 кг. Відгодовування поділяють на два періоди: перший (підготовчий) триває від 3- до 5,5-місячного віку і другий (завершальний) – від 5,5 до 8 міс. Підсвинки за перший період досягають живої маси 60 кг за середньодобових приростів 500 г і витрат кормів 4,2–4,5 корм. од. на 1 кг приросту, за другий період за середньодобових приростів 600–700 г і витрат кормів 5,0–5,5 корм.од. на 1 кг приросту. Однак, поширення такого відгодовування стримується нестачею необхідних кормів.

Молодняк необхідно відгодовувати на повноцінних раціонах, збалансованих, передусім, за протеїном, мінеральними речовинами та вітамінами. За нестачі протеїну сповільнюється ріст тварин, вони передчасно жиріють, а туші, одержані від них, бідні на м'язову тканину.

Щоб збалансувати раціони за амінокислотами та мінеральними речовинами, свиням згодовують корми тваринного походження (збиране молоко, сироватку, сколотини, м'ясне, м'ясо-кісткове та рибне борошно), а також використовують білково-мінерально-вітамінні добавки, які дають можливість збалансувати раціон і за основними вітамінами. Чим частіше змінюють раціон свиням у період відгодовування, тим кращих результатів досягають. Годують свиней 2–3 рази на добу залежно від величини

Таблиця

Структура раціонів для свиней на м`ясному відгодовуванні за різних типів годування, відсотків за поживністю

Зимовий період				Літній період		
концентровані корми	соковиті корми	трав`яне борошно	корми тваринного походження	концентровані корми	зелені корми	корми тваринного походження
Концентратно-коренеплідний тип						
72–75	22–19		3	82–87	15–10	1–3
Концентратно-картопляний тип						
60–65	34–29	1–3		82–87	15–10	1–3
Концентратний тип						
82–87	12–7	3	3	85–90	12–7	3

кормової добавки. Напувають досхочу. Утримують молодняк групами по 10–15 голів у станку з площею підлоги 0,8 $м^2$ на одну голову.

Залежно від співвідношення кормів у раціоні застосовують три типи годування: концентратно-коренеплідний, коцентратно-картопляний і концентратний (див. табл.).

За концентратно-коренеплідного й концентратно-картопляного типів годування використовують значну кількість коренеплодів, картоплі, комбінованого силосу, зелених і баштанних кормів. З-поміж зелених кормів для відгодовування свиней дуже цінними є люцерна, конюшина, еспарцет, вико- й горохово-вівсяні суміші.

Найпоширеніше концентратне відгодовування. У цьому разі раціон складається із зернових кормів, протеїнових кормів рослинного й тваринного походження, добавок вітамінів, антибіотиків, мінеральних речовин та інших мікроелементів. Їх згодовують у вигляді комбікормів заводського або власного виготовлення.

Вартість однієї кормової одиниці зерна, зазвичай, менша від вартості кормової одиниці інших кормів. Висока поживність цих кормів дає змогу забезпечити потреби свиней у поживних речовинах за рахунок відносно малого обсягу корму. Крім того, концентрати зручні для підготовки до згодовування.

Беконне відгодовування – це особливий вид відгодовування молодняку, в результаті якого одержують м'ясо високої якості. Бекон – це напівтуші молодих свиней без голови, хребта, лопаток, нижньої частини кінцівок, просолені особливим способом та прокопчені. Високоякісний бекон приємний на смак, блідо-рожевого кольору, з добре вираженою мармуровістю, сало рівномірно розподілене по поверхні туші, білого кольору, щільне. На спині та поперековій ділянці товщина сала має бути від 1,5 до 3,5 см без шкіри, маса туші – не менше 53 і не більше 72 кг, на грудинці – щонайменше два – три шари м'яса, довжина беконної напівтуші – не менше 75 см. Із бекону виготовляють високоякісні продукти: корейку, грудинку, різні сорти окостів, рулети.

Для беконного відгодовування відбирають добре розвинутих поросят 2,5–3-місячного віку живою масою 25–30 кг, білої масті, на середніх за висотою кінцівках, без ушкодження шкіри, з довгим тулубом, легкими лопатками, відносно невеликою головою, широкими і добре розвиненими окостами. Таким вимогам найбільше відповідає молодняк породи ландрас, великої білої, естонської беконної, полтавської м'ясної, української м'ясної та їхніх помісей.

Тварин на бекон відгодовують у два періоди. Перший триває від 2,5–3 до 5–5,5-місячного віку за середньодобових приростів 450–500 г, до досягнення живої маси 60–65 кг, другий – від 5–5,5 до 7,5–8-місячного віку за середньодобових приростів не менше 600 г і досягненні живої маси молодняку 95–105 кг.

Бекон високої якості одержують тільки за згодовування раціонів, збалансованих за всіма поживними речовинами, особливо за протеїном. На початку відгодовування його кількість на 1 кг корм. од. повинна становити 120–140, у кінці 90–100 г. За такого відгодовування краще використовувати спеціальні комбікорми.

У зимовий період раціон містить 80–85% концентрованих кормів, 10% кормів тваринного походження та 5–10% соковитих кормів і трав'яного борошна. Влітку замість соковитих кормів і трав'яного борошна вводять траву бобових.

До кормів, що поліпшують якість бекону в другий період відгодовування, відносять ячмінь, горох, жито (до 30–40% за поживністю), просо, люпин, вику, збиране молоко, бідне на жир рибне борошно, зелені та соковиті корми. Корми, які погіршують якість бекону, згодовують свиням в обмеженій кількості або повністю вилучають з раціону за місяць до кінця відгодовування. Це м'ясне та рибне борошно, макуха, висівки, овес, соя, кукурудза у випадках, коли вони становлять більш ніж 35% за поживністю.

Для одержання бекону відгодованих свиней обробляють у шкурі з використанням таких технологічних процесів, як шпарка й обпалення у спеціальних печах за температури 900–1000°С протягом 30 сек. Відтак вибраковують туші з ураженням шкури (побоями, подряпинами, укусами, нашкірними хворобами).

Отже, треба звертати особливу увагу на санітарно-ветеринарний догляд під час відгодовування та транспортування свиней на м'ясокомбінат. Не можна допускати побоїв тварин під час навантаження і розвантаження. На одну транспортну платформу бажано вантажити свиней з одного станка. Під час змішування на платформі тварин із різних станків починаються бійки, внаслідок чого доводиться бракувати туші після забою, як непридатні для виробництва бекону.

Мета відгодовування до жирних кондицій полягає у тому, щоб за короткий строк одержати велику кількість сала, внутрішнього жиру, а також м'яса. Для цього використовують вибракуваних дорослих кнурів та свиноматок, низькопродуктивних перевірених свиноматок після відлучення від них поросят, підсвинків швидкоспілих порід та їхніх помісей, починаючи із живої маси 40–45 кг. Кнурів перед постановкою на відгодовування каструють.

Тварин комплектують у кормові групи по 20–25 голів у станку з урахуванням живої маси, віку, статі. Виснажених тварин виділяють до окремих станків.

Тривалість відгодовування 60–90 днів, воно закінчується за досягнення підсвинками живої маси 160–180, дорослими свиньми – 200–300 кг. Середньодобовий приріст на одну голову може сягати 800–1200 г. На 1 кг приросту витрачають 7–8 корм. од. За цей період жива маса свиней збільшується на 50–60%, а товщина шпику становить 4–7 см. Забійний вихід – 80–85%.

Під час відгодовування до жирних кондицій використовують великі даванки об'ємистих кормів: комбінованого силосу, зеленої маси трав, баштанних кормів, коренеплодів. Широко використовують відходи харчової промисловості, зернові відходи. У наступні місяці поступово збільшують кількість поживність кормів, концентратів дають до 70–80% за поживністю. Годують свиней згідно із встановленими нормами.

В останній місяць відгодовування до раціонів свиней вводять корми, які сприяють поліпшенню якості м'яса і сала (картопля, ячмінь, горох, просо). Корми, що зумовлюють м'якість сала, у кінці відгодовування із раціонів виводять (барду, сою, гречку, рибу та рибне борошно, кукурудзу, макуху).

Дмитро Білай,

викладач Аграрно-економічного коледжу Полтавської державної аграрної академії

Про утримання нутрій

Досвідчені тваринники знають, що норми годівлі нутрій визначаються з урахуванням живої маси, віку, фізіологічного стану тварин та способу їхнього утримання. Слід також враховувати, що потреба нутрій у поживних речовинах та енергії за сезонами року не диференційована. Це обумовлено тим, що, хоча в осінньо-зимовий період обмін речовин і енергії у тварин вищі на 10–15% ніж влітку, але приблизно на стільки ж у цей час краще і використання кормових раціонів за рахунок включення в них значної кількості коренеплодів. Окрім того, взимку у нутрій дещо знижується активність і споживання кормів. Однак, щоб тварини добре почувалися в осінньо-зимовий період, господарям слід подбати про це заздалегідь.

Дещо про корми

Варто зазначити, що нутрії погано перетравлюють грубі корми з високим вмістом клітковини, тому сіно й траву до їхнього раціону можна додавати лише в обмежених кількостях.

Як зелені корми поряд із сіяними травами можна використовувати різні дикорослі рослини. Зокрема, тварини охоче поїдають кульбабу, буркун, конюшину, бадилля моркви, капустяне листя тощо, на відміну від суріпки та люцерни, які вони їдять неохоче. Улюблений же корм для нутрій – кореневища рогозу, очерету, ними вони здебільшого харчуються на волі.

Однак під час використання дикорослих трав потрібно остерігатися отруйних рослин. Взимку тваринам можна згодовувати облистнені гілки верби, дуба, тополі, берези. Щодо гілок осики, вільхи, клена та горобини, то їх нутрії поїдають погано, а від гілок липи, ясена та черемхи і зовсім відмовляються.

Ну й, звичайно ж, гілковий корм для нутрій, як і для кролів, краще заготовляти в літній час.

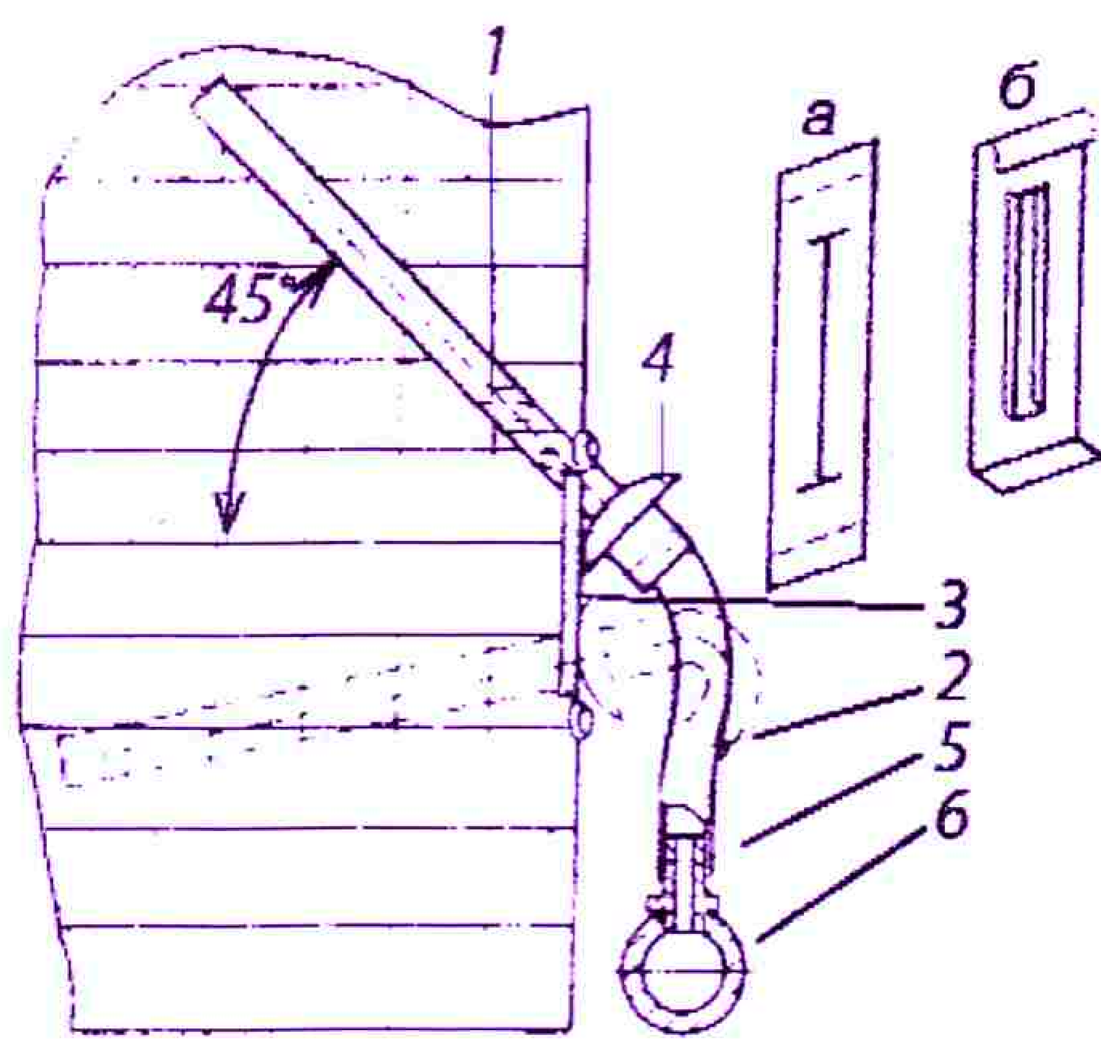
За кліткового утримання основу раціону становлять концентровані корми, до них включають зерно злакових і бобових культур, комбікорм, макуху, шрот, дріжджі, корми тваринного походження.

За змішаного типу годівлі фахівці рекомендують до раціону нутрій додавати: концентрованих кормів від 70 до 85%, молодої трави влітку до 15–20%, коренеплодів (буряків) взимку до 20–30%, трав'яного борошна або якісного бобового сіна до 3–15%.

Напувалка для нутрій

Слід зазначити, що нині відомо чимало систем утримання нутрій, однак за будь-якої з них господарі застосовують клітки різної конструкції у двох варіантах – з басейнами для купання і без них. Щоправда, варто застерегти: за утримання цих тварин без води для купання якість їхнього хутра дещо знижується. Аби такого не трапилося, фахівці радять обладнати клітки так званими кивковими напувалками. Їхня конструкція сприяє тому, що частина води під час пиття виливається на звірка. Отже, за такого способу напування якість шкірки дещо поліпшуватиметься.

Кивкова напувалка проста за своєю конструкцією (див. рис.), тому її можна легко виготовити в домашніх умовах. Насамперед, потрібна сталева трубка (1), краще нержавіюча, з отвором діаметром 2,5–3 мм, завдовжки 170 мм. Її вставляють у товстостінний гумовий шланг (2) завдовжки 120 мм. Другий кінець шланга надітий на штуцер (5), вкручений або впаяний у трубу (6). Трубку вставляють у паз напрямної скоби (3, а, б – послідовність її виготовлення), яку закріплюють на сітці передньої стінки клітки так, щоб кут нахилу трубки був 45°.

Кивкова напувалка для нутрій:
1 – сталева трубка; 2 – гумовий шланг; 3 – напрямна скоба; 4 – шайба; 5 – штуцер; 6 – труба.

Перед встановленням у паз направляючої скоби на трубку встановлюють шайбу (4), яка запобігатиме перетиранню гумового шланга від скоби. Надійність кріплення шланга на трубці забезпечується розвальцьовуванням її кінця і дротяним скручуванням.

Щодо користування кивковою напувалкою, то необхідний рівень води у ній (20–30 мм від верхнього краю трубки) встановлюють за допомогою зрівнювального бачка або поплавкової автонапувалки (одна автонапувалка на 8–10 кивкових напувалок).

Працює автонапувалка так: нутрія, натискаючи лапою на трубку, нахиляє її. При цьому гумовий шланг згинається і трубка переміщується вниз. При опусканні її верхнього кінця нижче встановленого рівня води в системі вода виливається з трубки. У вихідне положення її повертає пружний гумовий шланг.

За відсутності таких напувалок фахівці радять за 15–20 днів до забою нутрій рясно обливати їх з розпилювачів із дрібними чарунками – по 10–15 хвилин через кожні 5 днів. Інколи з цією ж метою досвідчені тваринники в особистих підсобних господарствах застосовують купання нутрій у бочках або інших ємкостях із водою. Тварин щодня протягом останніх двох тижнів до забою опускають у воду по 3–4 рази на 10–15 секунд. Під час опускання у воду нутрій утримують за хвіст.

О. Мартіросова,
м. Київ

Як правильно напоїти коня?

Зауважимо, що з-поміж усіх сільськогосподарських тварин кінь найчутливіший до різних змін у годуванні та в атмосфері, а тому власникам слід пам`ятати про це постійно.

Для підтримання життєдіяльності організму й компенсації затрат енергії на роботу м`язів робочі коні повинні забезпечуватися достатньою кількістю поживних, біологічно активних речовин та води.

Зменшення води у тканинах організму коня на 10% проти норми викликає відчуття спраги, призводить до втрати спокою та апетиту, а втрата її на 20% – до загибелі, оскільки затримується виведення з організму продуктів обміну речовин, уповільнюється дія ферментів.

Тож, аби запобігти такому негативному явищу, коня слід напувати не менше трьох разів на добу. Забороняється напувати коней водою з стоячих водоймищ, калюж, бо вона часто буває забруднена хвороботворними мікроорганізмами та гельмінтами, які можуть призвести до важких інфекційних та паразитарних хвороб.

Вода для коней має бути чистою, приємного запаху, смаку і не містити хімічних та органічних речовин. Бажано, щоб вона мала температуру тіла тварини. Середньодобова потреба робочого коня у воді становить 40–50, а за жаркої погоди та напруженої роботи доходить до 70–80 л.

У стайнях робочим коням заливають воду з трубопроводу у спеціальні місткості, а на вулицях біля колодязів облаштовують жолоби, де вона нагрівається до зовнішньої температури.

Коней напувають перед годуванням, тому що після нього відбувається перемішування корму з водою, що порушує його перетравлювання та засвоєння.

Заборонено напувати спітнілих після роботи коней холодною водою, оскільки це може призвести до застудних захворювань або до ревматичного запалення копит з відростанням копитного рогу, що призводить до кульгавості та втрати належної роботоздатності коня.

Часто виробничі умови вимагають напувати коней прохолодною водою, однак перед цим вони повинні заспокоїтися та охолонути. У таких випадках даванку води обмежують, коней не розгнуздують, а на дно відра кладуть жмут сіна, трави або листя, щоб вони пили воду малими ковтками.

Після такого водопою тварин відразу використовують для роботи, не даючи їм відпочити. Проводячи ці процедури, до коней слід ставитися спокійно, лагідно і водночас вимогливо.

Дотримуючись наведених рекомендацій, господар збереже гарну робочу форму коня, а відповідно і його продуктивність.

Л.К. Волинець,
доктор ветеринарних наук

на кінці. А ось, у молодому віці поросят дуже важко розрізнити, оскільки всі вони мають смуги на тілі подібні до диких предків.

Багато господарів, які вирощують угорську мангалицю, можуть навести ряд переваг цієї породи, що є цілком також і зрозумілим. Велике ж занепокоєння викликає наявність на ринку величезної кількості неякісного, тобто гібридного молодняку.

Буває, що недобросовісні господарі, отримавши гібрид мангала із звичайними породами чи з травоїдними корейськими та в'єтнамськими свинками, продають її, як чистокровну породу. Та все ж гібрид – не чиста порода! Тож, відповідно поросят, які народилися схожими на мангалів, продають за чисту породу (звичайно, набагато дешевше). Придбавши такий молодняк, ви уже з перших опоросів можете побачити наслідки "чистопородного" схрещування (зазвичай, за забарвленням поросят у виводці можна встановити, які породи брали участь у такому "схрещуванні").

Що ж то за свині породи мангал?

Про цю породу було багато сказано раніше. Тваринники-новатори вже знають, що це одна з найкращих порід в Україні. Та й переваги у них відносно інших дуже вагомі: набагато менше споживають зернових, травоїдні, м`ясної породи, невибагливі в утриманні. Але зараз дуже часто можна почути розчарування у цій породі від деяких господарів. Воно й не дивно, адже більшість господарів, що придбали породу мангал, не можуть похвалитися її чистокровністю. Чим це пояснюється ? А, зокрема, тим, що велика кількість господарів, котрі продають молодняк цієї породи або взагалі не підозрюють, що вирощують незрозуміло яким чином виведений гібрид, чи свідомо вводять в оману покупців, пропонуючи їм у кращому випадку угорську пухову мангалицю, а й то невідомо, як схрещений гібрид мангала чи мангалиці з різними іншими породами свиней.

Як наслідок, люди отримують зовсім не те, на що очікують. Якщо це виявляється угорська пухова мангалиця, то чітко розрізнити її з мангалом можна приблизно в 5–6-місячному віці, коли вже виокремлюється її статура тіла і формується дорослий тип шерсті (у мангалиці вона густа й дуже завивиста, подібно до вівці, в той час, як у мангала трохи в`ється і густою стає за утримання на вигулі восени та взимку). Також мангала можна легко виокремити за статурою тіла: воно має атлетичну, дещо вкорочену структуру, а рило не видовжене і дещо задерте догори. Мангалиця , або "пухова свиня", має дещо продовгувате тіло й рило та часто вуха з китицеподібними утвореннями

Та й характеристики цих гібридів у процесі вирощування будуть зовсім не такі, як очікувалося. Це й інший раціон, і обсяги споживання кормів, імунітет до хвороб. Утримання у відкритих вольєрах узимку взагалі неприйнятне для них. А наслідки від утримання тим більше будуть кардинально протилежними.

Що ж до породи мангалів, то маса дорослих свиней досягає 300 кг, а кнурів – і до 400. Це м`ясна порода травоїдних свиней, що має багато спільних рис з дикими предками й ззовні є схожа на них, та все ж вони масивніші.

Раціон складається із різнотрав'я, рослинних і тваринних субпродуктів, відходів переробки харчових підприємств (висівки, брага, відходи скотобійних комбінатів), тобто ця порода всеїдна, але з перевагою трав`яних кормів. Він великою мірою залежить від того, до яких кормів за бажанням привчить їх господар.

Молодняк до 2-місячного віку зберігає чітке смугасте забарвлення і може бути чорного, коричнево-бурого й попелястого кольору, але обов'язково поверхня живота світла протягом усього життя.

Поголів'я утримується у відкритих вольєрах на вигулі, бажано, щоб вони мали місце для купання: чи якийсь резервуар, чи просто заглиблення, до якого періодично набирається достатньо води. Дорослих свиней можна взимку утримувати там же, лише забезпечивши затишок від вітру. Винятком є порісні свиноматки та молодняк, яких краще утримувати в цей період у закритих приміщеннях.

Ті, хто почав вирощувати цю породу, помічають велику прихильність тварин до господарів. Вони легко піддаються дресурі й з часом стають зовсім ручними, тож користуються значною увагою і популярністю.

П.М. Коломієць,
с. Журавка Шполянського р-ну Черкаської обл.

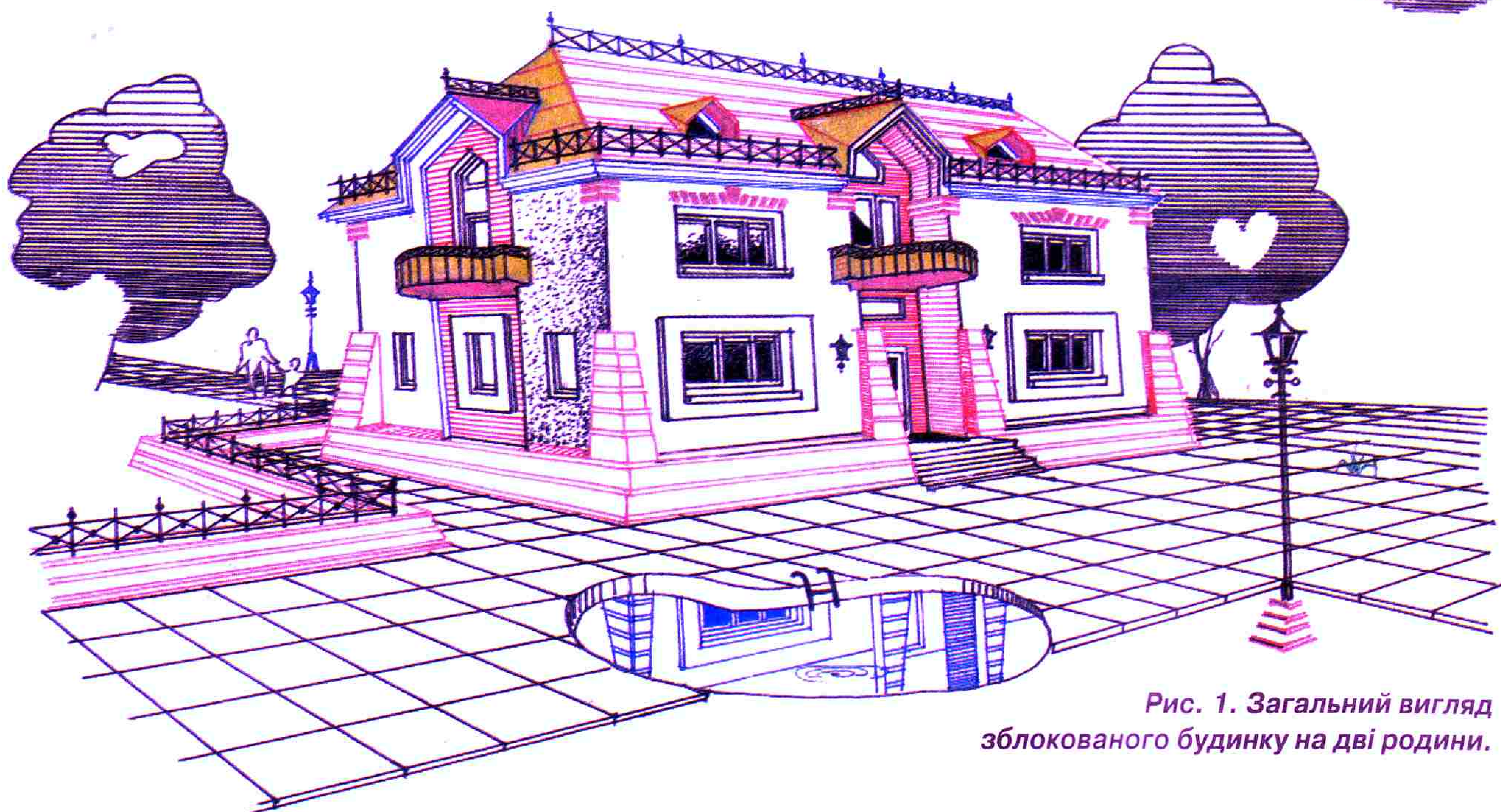

Рис. 1. Загальний вигляд зблокованого будинку на дві родини.

Будинок на дві родини

"Мій будинок – моя фортеця", так мовиться у старовинному народному прислів'ї. І це насправді так. Мабуть саме тому чимало з нас мріють про власний будинок, що стане для них джерелом душевного спокою, затишним місцем для життя та відпочинку на багато років. Адже вважається, що лише за таких обставин можна вберегти собі нерви та забезпечити власне душевне й життєве благополуччя.

Та попри мрії багатьох індивідуальних забудовників про власний затишний дім – "фортецю", де не буде нікого крім вашої родини, як це не дивно, але будинок на дві половини, тобто на дві родини, залишається нині досить поширеним серед вітчизняних забудовників. І це можна легко пояснити: по-перше, соціально-економічним аспектом, по-друге, корпоративними (кооперативними) інтересами, по-третє, родинними зв'язками.

Перший аспект – соціально-економічний, коли добре знайомі люди змушені складатися коштами. Це дає їм змогу якнайшвидше стати власниками омріяного житлового будинку (або його частини).

Щодо корпоративних інтересів, то нерідко взаємовідносини співробітників однієї компанії сприяють тому, що вони стають власниками дешевшого, корпоративного спільного або сумісного житла, яке, до того ж, наближене до місця роботи й зручне не лише для відпочинку та спілкування з власною родиною, а й для плідної співпраці з колегами навіть після закінчення трудового дня. Це досить вигідно і зручно, але лише за умови взаємної приязні всіх співмешканців.

І, нарешті, про третій аспект. Виходячи з економічних міркувань, представники кількох поколінь однієї родини часто погоджуються на проживання в будинку, розрахованому на дві–три сім'ї, що надає певної зручності й вигоди для всіх мешканців.

Звісно ж, за будь-яких обставин це значно краще, ніж тулитися разом кільком поколінням однієї родини, скажімо, в міській однокімнатній квартирі. На відміну від приватного будинку на дві родини (дві половини), де члени родини мешкають майже автономно, але в будь-який момент, знаходячись поряд, можуть надати необхідну допомогу своїм дітям чи батькам.

Однак слід враховувати, що таке будівництво передбачає й певні науково обґрунтовані умови. Розповімо про найголовніші з них дещо докладніше.

По-перше, такі будинки можуть бути одноповерховими (рис. 2) і мати приблизно таку структуру: 1 – загальний вхід, суміщений із розподільчим холом, що значно заощаджує матеріальні кошти; 2 – окремі входові групи, зблоковані через несучу стінку, що теж виправдано економічно й досить зручно у функціонально-планувальному сенсі; 3–4 – розподільчі вузли й входи, рознесені по різні сторони будинку.

По-друге, такі будинки можуть бути дво- чи триповерховими із третім мансардним поверхом і перепадом поверхів по висоті підлоги на півповерху, поверх, півтора поверха. Зважаючи на це, дещо змінюється призначення деяких елементів планувальних схем таких будинків на дві родини з різним розміщенням вхідної й сходової клітки: 1 – спільна сходова й вхідна клітка, що зблокована через стіну; 2 – окремі сходові і вхідні клітки, зблоковані через стіну; 3 – рознесені вхідні групи і роздільні внутрішні (легкі, дерев'яні) сходи; 4 – окремі сходові кліткові й вхідні групи, рознесені всередині будинку (рис. 3).

Розглянемо одну з довільно обраних планувальних схем, наведену на рис. 3, 2. Такий будинок передбачає два–три поверхи з мансардним верхнім поверхом і окремі сходові клітки в поєднанні з вхідними групами, зблокованими через несучу стіну. Працюючи докладніше над цією

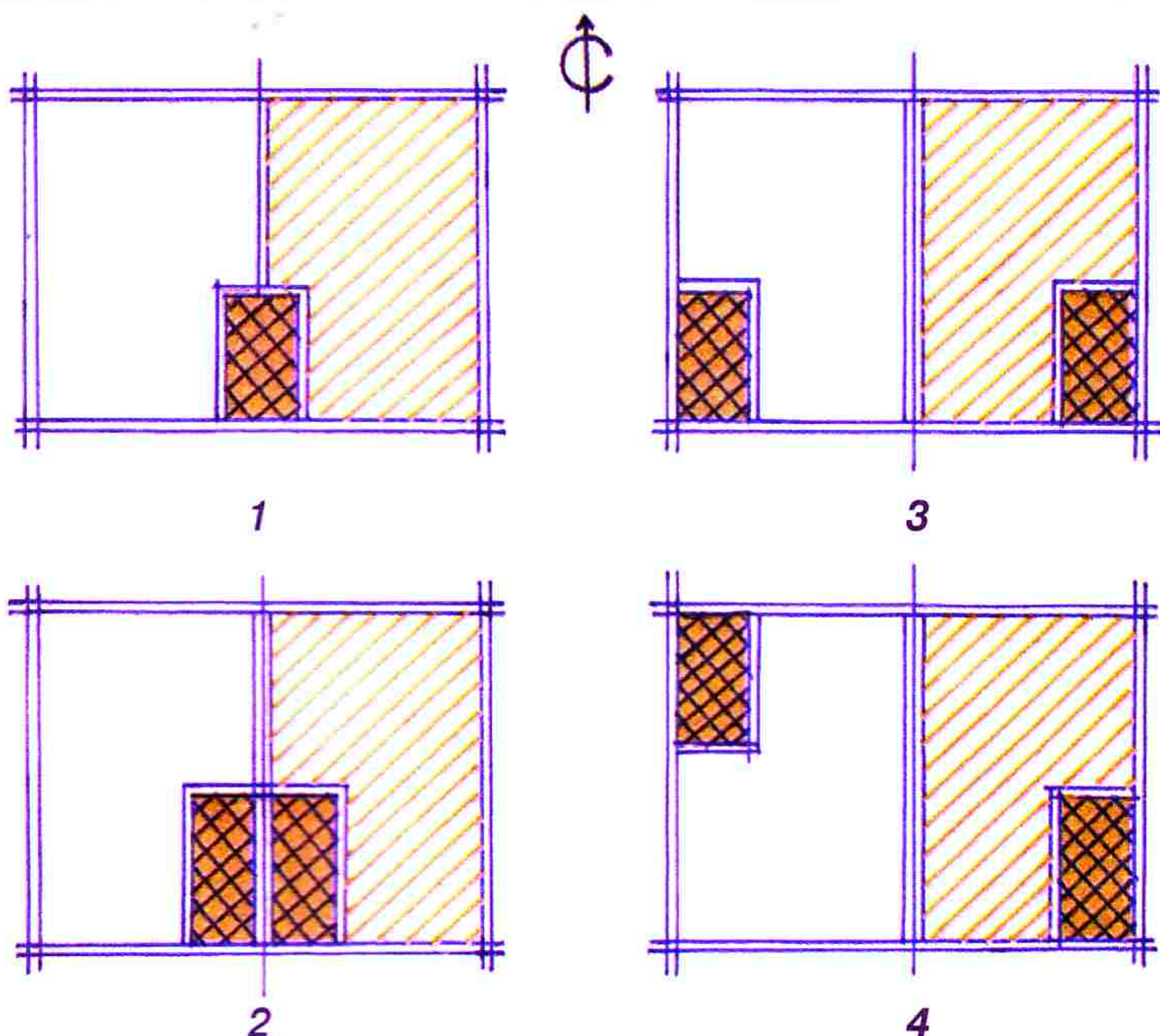

Рис. 2. Схеми одноповерхового зблокованого будинку на дві родини: 1 – із спільним входом; 2 – окремі входові групи, зблоковані через стіну; 3–4 – роздільні входи, рознесені по різні сторони будинку.

схемою, отримаємо досить оригінальне функціонально-планувальне рішення.

На рис. 4 показано, як звичайну схему першого поверху можна "одягти" у функціональну структуру взаємопов'язаних приміщень: 1 – тамбур; 2 – окрема сходова клітка з передпокоєм; 3 – розподільчий хол; 4 – гостьовий санвузол; 5 – ванна кімната; 6 – кухня; 7 – спальня (кабінет); 8 – загальна кімната.

На першому поверсі передбачено зону для спілкування, приготування їжі та прийому гостей. На другому поверсі конфігурація плану повторюється (рис. 5), але вона має також інші приміщення: 1 – сходова клітка; 2 – розподільчий хол; 3 – суміщений санвузол із ванною кімнатою; 4 – додаткова кухня або гардеробна кімната; 5 – спальня; 6 – спальня (ігрова); 7 – спальня (кабінет господаря); 8 – балкон.

Отже, в обох половинах будинку розміщується по одній родині загальним складом від 6 до 12 чоловік. На першому поверсі розташована гостьова зона (вітальня і загальна кімната), на другому – інтимна зона (спальні кімнати, дитячі та ігрові). У будинку може бути запроектовано і третій мансардний поверх, де будуть розташовані комп'ютерна кімната, дитяча, ігрова, більярдна, а також підвал, де можна запланувати кімнату відпочинку з басейном, сауною, льох тощо.

Отже, такий будинок задовольняє вимогам найвибагливіших замовників, тим більше, що принцип блокування двох секцій дає змогу зменшити витрати будівельних матеріалів і коштів, а його компактна схема – ще й заощадити тепло в будинку. Блокується будинок по сходових клітках і приміщеннях з "мокрими" процесами – кухні, ванни, санвузли, що дає змогу заощадити труби для опалення, водопостачання й водовідведення. Площа першого поверху становить 160 м^2, загальна площа будинку – 480 м^2. Матеріал для стін – цегла, фундаменти – стрічкові блоки, перекриття – порожнинні панелі, покриття – металочерепиця.

Оскільки даний будинок може бути розміщений, як на рівнинній місцевості, так і на ділянках із перепадом рельєфу, то є можливість терасного розташування основних приміщень. А відтак за необхідності на першому поверсі (або у напівпідвалі) можна запроектувати компактний гараж на два авто.

Отже, наведене оригінальне функціонально-планувальне рішення сприяє створенню дуже привабливого об'ємно-просторового втілення ідеї сучасного, комфортного й доступного житла (рис. 1).

Вибираємо проект

Розпочинаючи будівництво, потенційному забудовнику необхідно знати, з яких основних

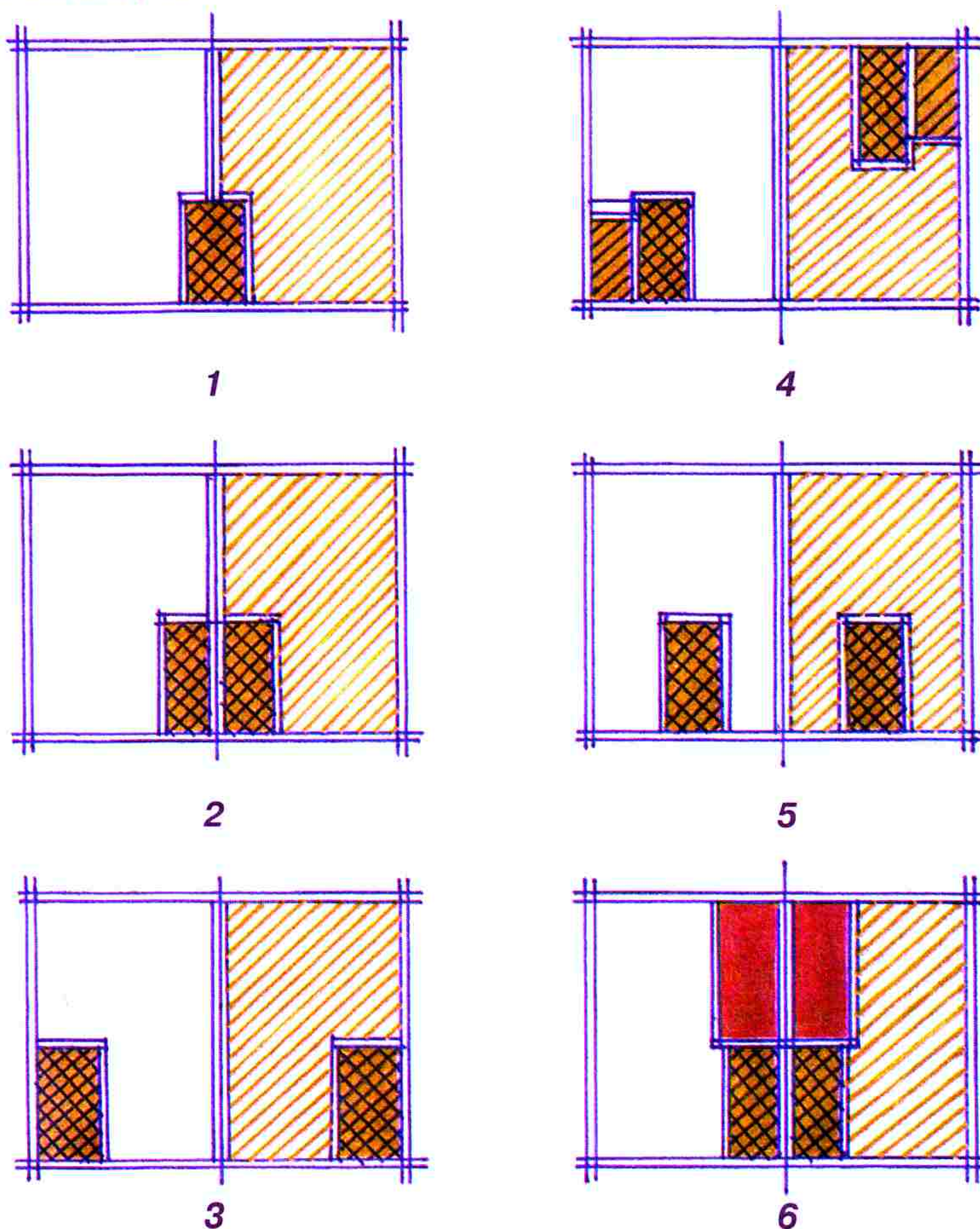

Рис. 3. Схеми двоповерхового зблокованого будинку на дві сім'ї: 1 – із загальною сходовою кліткою на дві родини; 2 – окремі сходові клітки, зблоковані через стіну; 3 – роздільні внутрішні сходи; 4 – окремі сходові клітки з вхідними групами, рознесені в середині будинку; 5 – класична схема секції з незблокованими сходовими клітками; 6 – окремі сходові клітки, зблоковані через стіну з виділенням зони приміщень з мокрими процесами (ванни, кухні, санвузли).

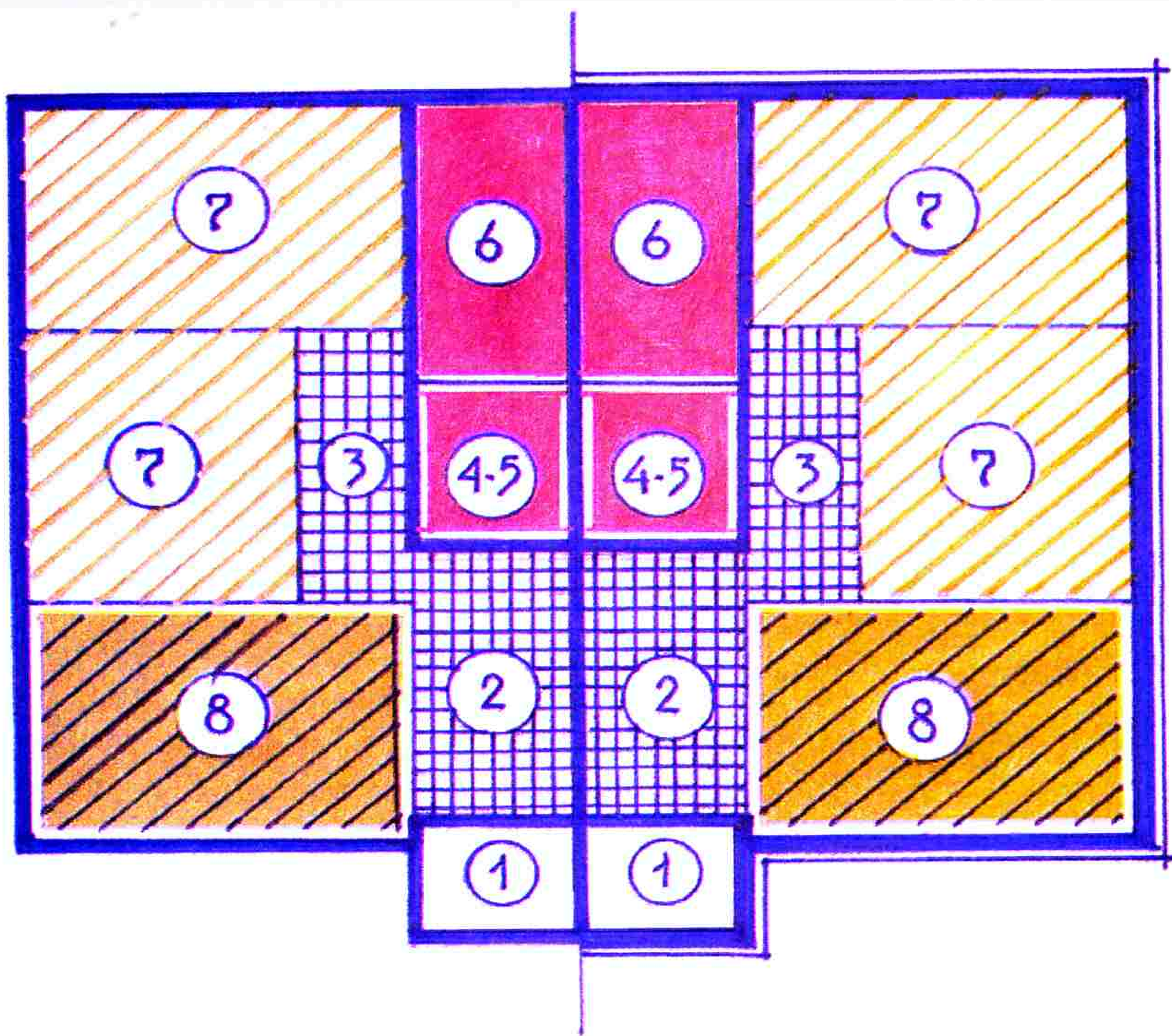

Рис. 4. Схема плану першого поверху з двох зблокованих секцій мансардного будинку на дві сім'ї: 1 – тамбур; 2 – сходова клітка з передпокоєм; 3 – розподільчий хол; 4 – гостьовий санвузол; 5 – ванна кімната; 6 – кухня; 7 – спальня (кабінет господаря); 8 – загальна кімната.

конструктивних елементів і деталей складатиметься його житловий будинок. І, звичайно ж, будувати краще за проектом. Тим більше, що нині розроблено чимало різноманітних проектів житлових будинків, котеджів, вілл, міні-готелів "зеленого" туризму з оригінальними планувальними схемами й різноманітними конструкціями, у тому числі з місцевих будівельних матеріалів.

Що таке проект? Це – набір необхідних креслень (плани, розрізи, фасади, деталі) з поясненнями щодо виконання робіт, можливих змін та кількості необхідних будівельних матеріалів.

Сьогодні в приміській зоні, приватному секторі міст і в сільській місцевості споруджуються одно- і двоквартирні одноповерхові, мансардні й двоповерхові житлові будинки. Поверхи житлових будинків вважаються:

- цокольними – при відмітці підлоги приміщень нижче планувальної відмітки землі, але не більше, ніж на половину висоти приміщень;
- надземними – при відмітці підлоги приміщень не нижче планувальної відмітки землі;
- мансардними – при розміщенні приміщень в об'ємі горища.

При визначенні поверховості до складу поверхів зараховують усі надземні поверхи, у тому числі мансардний і цокольний, якщо його перекриття знаходиться вище планувальної відмітки землі не менше, ніж на 2 м.

В одноповерхових будинках, зазвичай, передбачається 2–4 кімнати, у мансардних – 3–5, а у двоповерхових – 5–6 кімнат.

Слід зазначити, що двоповерхові будинки порівняно з одноповерховими економічніші. Їх споруджують переважно заможні господарі або багатодітні родини, що потребують поліпшення житлових умов.

Під час вибору проекту житлового будинку слід враховувати, що він має розроблятися для трьох проектно-будівельних регіонів України, які формуються з урахуванням місцевих кліматичних особливостей і наявної проектно-будівельної бази. У межах кожного регіону можна виділити три принципові схеми планування та організації індивідуального житла.

Так, у північно-центральних областях України будинки мають компактні плани і невеликі периметри зовнішніх стін, що зменшує їхнє охолодження взимку. Веранди переважно прибудовують до основного об'єму будинку. Житлові кімнати, зазвичай, прохідні, без перехідних просторів.

У північних областях споруджують будинки з одним бічним входом, зручно пов'язані з вулицею і господарчим подвір'ям, та загальними кімнатами, що звернені вікнами до вулиці.

У західних областях будинки також мають компактні плани. Веранди, зазвичай, вбудовані, і дуже поширені мансардні будинки. Характерним для таких будівель є чіткий розподіл на житлову і господарчу зону. Будинки мають два входи і високу покрівлю, що пов'язано зі значною сезонною кількістю опадів.

У південному регіоні житло, як правило, видовжене в плані. Тут дуже поширені літні приміщення й засклені веранди. Щоправда, їхній план дещо ускладнюється, бо прибудовані відкриті літні приміщення ніби "зливаються" із закритими приміщеннями будинку.

Для півдня України характерні літні подвір'я, повиті лозами винограду й призначені для різних побутових потреб (післяобідній сон господарів, приготування їжі, прання білизни тощо). Зручно, коли такі подвір'я розміщені поряд із житловими приміщеннями та літньою кухнею, де зберігаються продукти, посуд тощо.

Вибираючи проект майбутнього будинку, слід обов'язково враховувати склад сім'ї, вік і стать усіх її членів. Адже в житловому індивідуальному будинку спальне місце в загальній кімнаті, зазвичай, не влаштовують, тож для родини, скажімо, з п'яти осіб необхідна не три-, а чотирикімнатна квартира (будинок). А для родини із трьох–чотирьох осіб рекомендується трикімнатна квартира з двома спальнями (відповідно на дві та одну людину) або дві спальні кімнати на дві людини кожна.

За сучасними стандартними вимогами, спрямованими на поліпшення комфорту, поряд із житловими кімнатами влаштовують невеликі гардеробні приміщення та індивідуальні кімнати, суміщені із санвузлами. Залежно від потреб родини у будинку може бути виділене окреме приміщення для їдальні (за рахунок скорочення розмірів загальної кімнати і кухні). Для великих (багатодітних) родин доцільно мати окреме приміщення для прання.

У заміських і приміських будинках досить часто передбачаються літні приміщення: ґанки, відкриті тераси (лоджії) і засклені веранди. Найбільше розповсюдження отримав останній тип літніх приміщень. За зручного зв'язку

із загальною кімнатою, кухнею та їдальнею веранда добре доповнює їх теплої пори року, а взимку використовується як допоміжне господарське приміщення.

Дво- та трикімнатні будинки будують одноповерховими, а будинки на чотири і більше житлових кімнат можуть бути у двох рівнях – двоповерховими або мансардними. У цьому випадку бажано, щоб одна зі спальних кімнат залишалася на першому поверсі. Вона призначається для найстарших членів родини, котрим важко підніматися по сходах кілька разів на день.

Нині заможні сім'ї, згідно сучасних світових норм створення комфорту в індивідуальному житловому будинку, часто влаштовують у власній оселі зручний ліфт.

У будинках із квартирами, розташованими у двох рівнях, забезпечується задовільна ізоляція спальних кімнат від приміщень денного перебування і скорочується порівняно з одноповерховими площа забудови. Єдиний недолік – це зв'язок житлових приміщень через внутрішні сходи, що не дуже зручно для окремих родин, однак узимку внутрішні "теплі" сходи є бажаною і невід'ємною ознакою зручності й комфорту всього будинку.

Слід зазначити, що чимало забудовників споруджують одноповерхові трикімнатні будинки з високою покрівлею з метою подальшого розширення їх за рахунок облаштування мансард. У тих випадках, коли необхідність у розширенні житлової площі будинку є сезонною, тобто кількість людей, що проживають у ньому, збільшується лише влітку, влаштовують неопалювану мансарду.

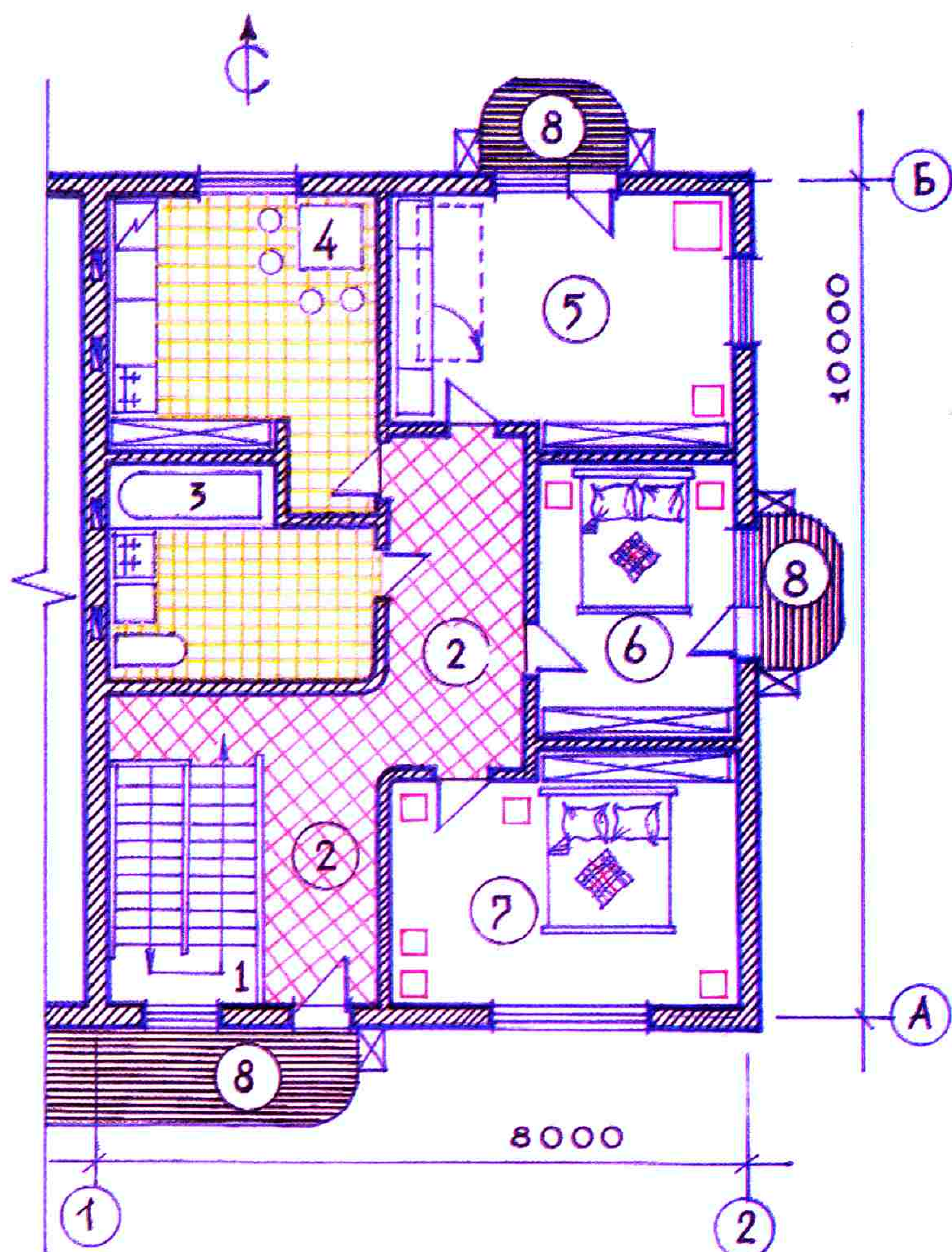

Рис. 5. План другого поверху однієї секції зблокованого будинку на дві родини: 1 – сходова клітка; 2 – розподільчий хол; 3 – суміщений санвузол із ванною кімнатою; 4 – кухня для молодших членів сім'ї (або гардеробна); 5 – спальня; 6 – спальня (дитяча, ігрова); 7 – спальня або кабінет господарів; 8 – балкон.

Дуже зручно, коли в житловому будинку роблять два входи: один веде з вулиці до житлових приміщень, другий – з присадибної ділянки до кухні. Додатковий (другий) вхід раніше не передбачався у багатьох типових проектах, бо це значно збільшувало вартість будівництва. Однак, він створює додаткові зручності для мешканців, сприяє утриманню будинку в чистоті, що особливо актуально, коли в будинку гості або господарям необхідно пройти на городню ділянку, скажімо за зеленню, через вітальню й загальну кімнату. А взимку додатковий вхід дуже зручний, коли необхідно набрати воду з криниці, не обходячи при цьому навколо всього будинку по морозу.

Такий другий вхід за сучасними архітектурними нормами може бути влаштований без тамбура, але мати подвійні балконні двері. Щодо головних входів до будинку, то їх краще робити з тамбурами і двома дверима, щоб у холодну пору року з опалюваних приміщень не виходило тепло. Підлогу в таких тамбурах влаштовують на 20–50 мм нижче рівня підлоги житлових приміщень.

Насамкінець слід зазначити, що навіть мінімальні розміри земельної ділянки ("славнозвісні" дачні шість соток) дають змогу обладнати при будинку невелику або навіть простору веранду – літнє приміщення, яке найкращим чином забезпечує зв'язок житла з природою, деревами та іншими зеленими насадженнями на ділянці. Тому веранду варто обов'язково передбачити, залишаючи для неї місце навіть у тому випадку, коли побудувати її одночасно зі зведенням будинку неможливо.

Оскільки веранда, зазвичай, розміщується неподалік від загальної кімнати, щоб вона не ускладнювала інсоляції цього приміщення з півдня та влітку нагрівалась лише сонцем, рекомендується її орієнтувати на північний схід або схід.

За низького рівня ґрунтових вод у будинку влаштовують льох, а також вигрібний теплий туалет. Якщо ж рівень вод високий, льох і туалет розміщують за межами житла. Прив'язуючи проект до ділянки, необхідно пам'ятати, що будинок повинен виходити головним фасадом на вулицю. Якщо він споруджується на розі вулиць, необхідно вирішувати обидва фасади як акцентні (домінантні) завершення архітектурної композиції середовища. Це стосується також фасадної огорожі паркану. Адже паркан нерозривно пов'язаний із будинком та подвір'ям і слугує "обличчям" садиби, тому він повинен обов'язково бути композиційно пов'язаний з її архітектурним вирішенням.

С.В. Сьомка,
кандидат архітектури,
викладач Київського національного
університету будівництва і архітектури

Конкурс "Віртуози української кухні"

Залюбки читаю ваш журнал, часто послуговуюсь кулінарними рецептами з нього. Не завжди у господинь є час приготувати щось складне, тому пропоную прості у приготуванні рецепти, а також рецепти заготовок на зиму. Буду задоволена, якщо комусь мої рецепти стануть у пригоді.

З повагою ***Галина Голубцова,*** *м. Ніжин.*

Сніданок "Рибний"

Треба мати: 2 рибини мінтаю або хека, 1 склянку вареного рису, 4 варених яйця, 4 зубки часнику, пучечок зелені кропу, 250 г (пакетик) майонезу, сіль за смаком.

Рибу відварюємо в молоці або просто у воді з доданням солі, перцю, лаврового листа. Охолоджуємо, видаляємо кісточки та подрібнюємо. Яйця дрібно нарізуємо, додаємо відварений рис, рибу. У майонез додаємо пропущений через часникодавку часник і ним заправляємо салат, викладаємо в салатницю, зверху посипаємо подрібненою зеленню.

Обід "Гарячі корзиночки"

Треба мати: корзиночки середнього розміру із тіста (спекти самим або купити готові), філе курки, столову ложку вершкового масла, столову ложку борошна, пів-склянки сметани, тертий твердий сир.

Філе курки зварити у підсоленій воді й охолодити. Нарізати кубиками. Змішати його з густим білим соусом.

Соус готуємо так: змішуємо розтоплене на сковороді вершкове масло з однією столовою ложкою борошна і, не знімаючи сковороди з вогню, додаємо півсклянки сметани, солимо і варимо, поки не загусне. Охолоджуємо. Наповнюємо корзиночки майже до краю, зверху посипаємо тертим сиром і ставимо у гарячу духовку на 10 хв.

Перед запіканням у духовці в кожну корзиночку, якщо є, можна додати сирий гриб шампіньйон, а якщо вони маленькі, то й два грибочки.

Салат "Проста вечеря"

Треба мати: 500 г відвареної і очищеної картоплі, склянку вареної дрібної квасолі, 1–2 (70 г) маринованих огірки, 1 невелику цибулину, 1 невелику варену моркву, столову ложку олії, подрібнену зелень петрушки та кропу. Оцет, перець, сіль кладемо за смаком.

Охолоджену картоплю нарізати кружальцями. Так само нарізати огірки, додати квасолю, подрібнену цибулю, полити олією, заправити оцтом, перцем та сіллю. Викласти в салатницю, прикрасити листочками петрушки та кропу, кружальцями моркви.

Салат "Китай"

Треба мати: 100 г сухого соєвого м'яса, 1 цибулину, 1 моркву, 1 солоний огірок, 150 г кетчупу або майонезу, 1 круто зварене яйце.

Соєве м'ясо відварити, як вказано на упаковці. Добре віджати. Цибулю та огірок нарізати кубиками, моркву натерти на тертушці з великими вічками. Яйце нарізати кубиками, поперчити, додати подрібнене соєве м'ясо, заправити майонезом і дати настоятися з ранку до обіду або до вечора в холодильнику. Замість майонезу ті, хто любить гостре, можуть використати кетчуп, але в цьому випадку яйце не кладіть.

Салат "Дари осені"

Треба мати: сирі капусту, моркву, буряк та яблука, олію, оцет, чайну ложечку цукру.

Все дрібно нарізати або натерти на спеціальній тертушці, яка натирає паличками. Заправити овочі олією, оцтом, цукром за смаком.

Суп нашвидкуруч з вермішеллю та грінками

У киплячий, заздалегідь підготовлений бульйон засипати тонку вермішель, посолити і дати покипіти 5–7 хв. Вимкнути вогонь і почекати, поки вермішель дійде до готовності. А тим часом підсмажити грінки. Скибочки чорного або білого хліба обкачати у збитому яйці і підсмажити з обох боків на сковороді в киплячій олії.

Деруни з кабачків

Треба мати: середнього розміру кабачок, 2 яйця, 1 цибулину, борошно, олію. Сіль, спеції кладемо за смаком.

Кабачок очистити від шкірочки, якщо перестиглий, то й від зернят, потерти на тертушці, додати борошно, яйця, подрібнену цибулю і смажити в киплячій олії з обох боків, як зазвичай робимо деруни.

Груші з медом

Треба мати: груші, 0,5 кг меду і 0,5 л води.

У невисоку каструлю викласти в один шар груші, залити водою з медом і варити на помірному вогні до розм`якшення, але стежити, щоб не розварилися. Варені груші вийняти шумовкою і викласти на решітку в теплу духовку. Підсохнуть – знову занурити в медовий сироп і знову підсушити в духовці. Повторювати цю дію до тих пір, поки груші не висохнуть. Ви отримаєте чудовий десерт, який залюбки їдять і дорослі, і діти.

Консервовані райські яблучка

Треба мати: райські яблучка, цукор.

Опустити райські яблучка з короткими плодоніжками у воду і на слабкому вогні варити 12 хв. Вийняти й опустити в холодну воду. А тим часом у воду, в якій варилися яблучка, додати 0,5 кг цукру так, щоб 0,5 кг цукру припадало на 1 л води. Якщо води мало – долити. Яблучка, які охолоджувалися у воді, викласти на сито і дати воді стекти. Потім опустити їх в охолоджений сироп і витримати 24 год.

Через добу сироп злити, додати ще 0,5 кг цукру, довести до кипіння і залити гарячим сиропом яблучка в банках. Стерилізувати 10–15 хв. Дати банкам охолонути у воді так, щоб були прикриті кришками. Для тривалого зберігання кришки закатати, а якщо розраховуєте з'їсти швидко, то можна накрити просто пергаментним папером, обв'язати мотузкою і зберігати у погребі.

Консервовані сливи

Підготовлені сливи наколоти дерев'яною зубочисткою, покласти в холодну воду і довести до кипіння на слабкому вогні. Вийняти, перекласти у холодну воду і залишити на 12 год.

Зварити сироп із склянки цукру (200 г) та 2,5 склянки води. Остудити й перекласти в нього сливи на добу. Потім сироп злити, додати 800 г цукру, закип'ятити, дати трохи охолонути і залити сливи, укладені в банки. Стерилізувати 15–20 хв. Закатати кришками, перекинути банки догори дном, накрити ковдрою і дати поступово охолонути.

Консервовані помідори з виноградом

На одну трилітрову банку треба мати: 1 стручок солодкого перцю, 1 стручок гіркого перцю, 3 зубки часнику, 2–3 лаврових листочки, 5 листочків чорної смородини, 4–5 листочків вишні, 10 горошин чорного перцю, листочок хрону, по одній гілочці кропу та петрушки, 1 столова ложка солі, 1 столова ложка цукру, одне середнє гроно винограду, помідори стільки, скільки вкладеться у банку.

У простерилізовану банку покласти спеції, помиті помідори, виноград, сіль, цукор, залити окропом і залишити на 20–30 хв., прикривши кришками. Потім воду злити, прокип'ятити і знову залити помідори в банках й одразу ж закатати кришками.

Яблучний торт

Треба мати: 9–10 кислих невеликих за розміром яблук, 50 г (маленьку скляночку) родзинок, 100 г яблучного соку, 100 г подрібненого мигдалю або грецьких горіхів, 0,5 чайної ложечки меленої кориці, 350–400 г вершкового масла, 350–400 г цукру, 4–5 яєць (залежно від розміру), 800 г борошна, 3 чайних ложечки розпушувача, 0,5 склянки молока.

Для прикрашання торту: 1 склянку жирних вершків, 3 столових ложки ванільного цукру, дрібку порошку кориці.

Мигдаль або грецькі горіхи підсмажуємо у духовці без жиру. Родзинки миємо, а потім заливаємо гарячим яблучним соком. Коли родзинки розпаряться, вийняти їх із соку, змішати з горіхами, посипати корицею. Залишки яблучного соку змішати з молоком. Збити масло з цукром і по одному додати яйця. Борошно змішати з розпушувачем. Підмішувати просіяне борошно в тісто поперемінно з сумішшю соку і молока. Добре вимішати тісто і дати постояти.

З яблук видалити серцевинки, але так, щоб вони залишилися цілими. Одну третину тіста вилити у підготовлену роз'ємну форму діаметром 28–30 см, не забуваючи про бортики. Не дуже щільно викласти яблука на тісто. Залишки родзинок з мигдалем рівномірно розкласти між яблуками. Другою третиною (або трохи більше) тіста залити проміжки між яблуками. Тістом, що залишилося, накрити бортики, яблука, середній шар тіста, тобто ніби зробити кришку. Випікати у духовці 1,5–2 год. за температури 175 градусів. Через годину після початку випікання торт накрити фольгою, щоб не підгорів. Коли він трохи охолоне, зняти форму і дати охолонути до кімнатної температури.

Прикрасити збитими вершками та посипати корицею, змішаною з цукровою пудрою.

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД"
виробничо-практичний журнал
№9, вересень, 2010 р.
Головний редактор
М.І. Халимоненко
Головний художник
Т.П. Колодницька
Заступники головного редактора
Б.К. Донгаш, І.Ф. Куштенко
Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко
Літературний редактор
А.М.Капітульська
Дизайн, верстка **Н.Х.Дець**
Комерційний директор **Г.А.Донець**,
Реклама **Н.В.Васильєва**,
тел.: (044) 222-93-17,
тел.: (044) 223-38-17,
E-mail:vgt@i.com.ua
Оголошення **О.К.Шевченко**
223-22-58
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т.І.Лазебник
тел.: 223-22-58, 221-68-08
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 3.10.98
Підписано до друку 19.08.2010 р.
Загальний тираж 141 035 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця: вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП–680.
Тел.: (044) 223-69-11, (044) 223-69-12, факс/автомат: 223-22-59
E-mail: dsg@dimsadgorod.com

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».

Надруковано у друкарні Видавничий Дім "Високий замок".
м. Львів, вул. Вол. Великого, 2.
Тел.: (032) 237-47-02

Провадо® — це комбіновані інсектицидні палички, які захищають декоративні рослини від шкідників та забезпечують їх основними поживними речовинами.

Провадо® використовується на:

декоративних рослинах, що вирощуються у грунті, проти сисних шкідників, таких як білокрилка, щитівки, червеці, попелиці, клопи, цикади, трипси,

декоративних рослинах, що вирощуються у гідропонній культурі, проти попелиць та білокрилки

у житлових та офісних приміщеннях, а також у зимових садах.

Білокрилки

Щитівки

Червеці

Попелиці

Клопи

Цикадки

Захист від шкідників

При наявному ураженні, препарат діє проти попелиць вже через 3–4 дні, а проти білокрилок – через один тиждень. Також проти щитівок та червеців інсектицидна дія проявляється через декілька днів. Проте, видиму дію (висихання шкідників) можна спостерігати лише через три тижні.

Обробку проти білокрилок, щитівок та червеців у разі необхідності, слід повторити приблизно через шість тижнів.

Завдяки системній дії, діюча речовина розповсюджується після засвоєння через коріння по всій рослині.

Таким чином охоплюються також шкідники, що живуть приховано. Продукт має істотну тривалість дії до 10 тижнів і гарно переноситься рослинами.

ПРОВАДО®

НАДІЙНИЙ ЗАХИСТ ТА ПІДЖИВЛЕННЯ ВАШИХ КВІТІВ

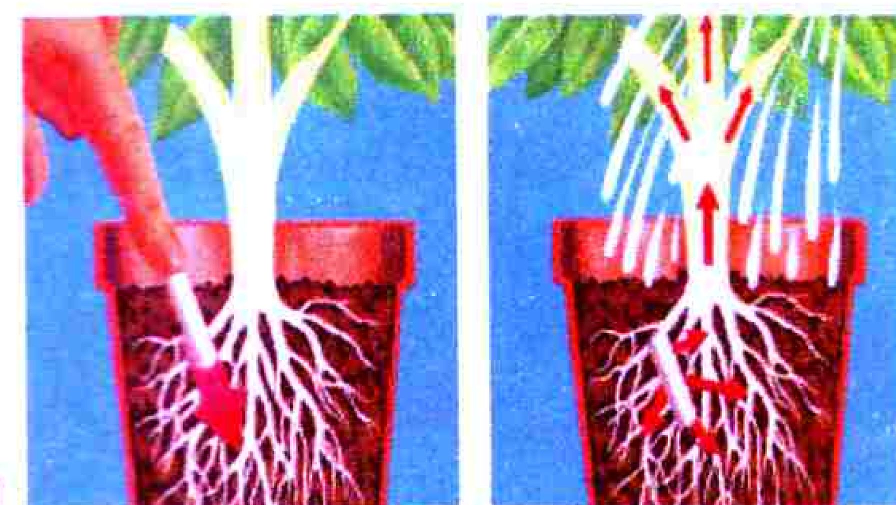
Дія у якості добрива

Розчинення палички після поливу спричиняє тривале забезпечення рослини поживними речовинами (азотом, фосфором, калієм та магнієм) через корені.

Починати застосування **Провадо®** слід тоді, коли з'являються перші симптоми ураження шкідливими організмами.

Щоб полегшити роботу, спочатку слід зволожити землю, а потім за допомогою олівця, або іншого засобу доставити паличку в кореневу зону рослини (мал. 1). Наприкінці слід гарно полити грунт водою.

Щоб полегшити роботу, спочатку слід зволожити землю, а потім за допомогою олівця, або іншого засобу доставити паличку в кореневу зону рослини (мал. 1). Наприкінці слід гарно полити грунт водою.

Мал. 1

Рослину із гідропонним внутрішнім горщиком слід підняти і покласти паличку у наявну воду, після чого знову вставити рослину в зовнішній горщик.

У разі необхідності обробку слід повторити! Норма використання: 1 паличка на літр грунтосуміші, із гідропонною культурою 1/2 палички на літр субстрату.

Рослини в грунті	
Діаметр горщика	**Кількість паличок**
до 10 см	0,5
до 13 см	1
до 20 см	2-3
до 25 см	3
до 27 см	4
до 32 см	5
Рослини в гідропонній культурі	
Діаметр горщика	**Кількість паличок**
<15см	0,5
від 15 до 22 см	1
від 22 до 35 см	2
>35 см	3

У чому полягає унікальність Провадо?

- **Надзвичайно висока ефективність проти шкідників кімнатних рослин.**
- **Унікальна препаративна форма, що поєднує захист від шкідників та підживлення рослин.**
- **Малотоксичний для користувача та навколишнього середовища.**

www.zelenysvit.com

Bayer Garden
Ми допоможемо.

Байєр Гарден